PARAPHRASE

VAN DE TWEEDE BRIEF AAN DE

CORINTHIËRS

DOOR

C. VONK

T. WEVER — FRANEKER

TER INLEIDING.

§ 1. *Een bijzonder moeilijke brief.*

Na de parafrase van 1 Corinthe volgt pas nú die van 2 Corinthe. De intekenaars op onze reeks mogen het vergeven.

Zelf willen we niet eens het werk der parafrase van *1* Corinthe onderschatten. Ook dat was af en toe verre van licht. Maar *2* Corinthe.... Bijna zou men zeggen: Zo gemakkelijk het ons viel een inleiding te schrijven op de parafrase van de éérste brief van de apostel Paulus aan de Corinthiërs, zo moeilijk valt het ons hetzelfde te doen op de parafrase van zijn tweede aan dat adres.

Ik moge een paar van die moeilijkheden noemen.

Alle Schriftverklaarders, die zich met 2 Corinthe bezighielden, zijn het er over eens, dat de stijl van de apostel Paulus in die brief in hoge mate bewogen dient genoemd te worden. En nu weet ieder, die van vertalen ook maar enig verstand heeft, hoe moeilijk juist bewogen taal zich uit het oorspronkelijke laat overzetten. Vertalen betekent *altijd* al verlies, maar dàn zeker. Juist pittige gezegden, scherpe woorden, harde noten, gevoelige zinspelingen, die het in de oorspronkelijke taal zo schitterend „doen", doen zelden meer hetzelfde na vertaling. Ze werden zinloos en maken het vertaalwerk onbegrijpelijk en derhalve saai.

Dit onherroepelijk lot is ook 2 Corinthe overkomen. Juist omdat het — met eerbied gesproken — zo'n prachtbrief is. Pakkende stijl, vlammende taal. Af en toe ontroerend. Men zou hem ook enigszins kunnen vergelijken met de brief, die een jongen schrijft aan z'n meisje, aan wier liefde hij een ogenblik twijfelen moest, maar met wie hij thans weer gegronde hoop heeft straks in de goede oude liefde te zullen kunnen voortgaan. Vertáál zo'n brief nu eens. Vooral wanneer er dan nog kwesties tussen die twee in worden aangeroerd — niet bespróken, was het maar waar, doch slechts aangestipt —, die aan hen beiden door en door bekend, maar aan derden natuurlijk zo goed alsònbekend zijn. Goed, u vertaalt hem. Maar de lezers van uw vertaalwerk leggen het straks verveeld terzijde.

En nu de stemming van de man, die na lezing van 2 Corinthe z'n

Bijbel sloot. Aangenomen, dat hij een trouwe Bijbellezer was. Zelfs, dat bij hem sommige verzen van 2 Corinthe als bekende muziek in de oren klonken; b.v. over die *reuke des doods ten dode,* 2 : 16; over die *letter, die doodt, maar de Geest, Die levend maakt,* 3 : 6; over die *schat in aarden vaten,* 4 : 6; over dat *aardse huis dezes tabernakels,* 5 : 1, enz. enz. Overbekende klanken. Maar o wee als Filippus hem zijn vraag gesteld zou hebben: Verstaat gij ook hetgeen gij leest? Hetgeen gij gelezen hebt? Heel de brief?

Het valt ook niet mee onder het lezen, nog veel minder onder het horen vóórlezen, in de gauwigheid een goede betekenis te geven aan een ingewikkelde zin als deze: *Want ook het verheerlijkte is zelfs niet verheerlijkt in dezen dele, ten aanzien van deze uitnemende heerlijkheid,* 3 : 10. Wat betékent dat eigenlijk!

Wat zouden onze kinderen bij zulke woorden denken?

Of zouden ze er niet eens meer bij denken? Thuis of op school. B.v. als ze lezen of horen lezen: *Onze mond is opengedaan tegen u, o Corinthiërs, ons hart is uitgebreid. Gij zijt niet nauw in ons, maar gij zijt nauw in uwe ingewanden,* 6 : 11, 12.

Voor een kind een rebus. Het weet alleen: uit een echte puzzle kom je uit, maar hier zit je volgend jaar weer in. En de volwassenen?

Die hebben misschien allang de schuld aan de Statenvertaling gegeven. Die ouderwetse onbegrijpelijke Statenvertaling ook. Maar wat dacht u dan van het volgende stukske uit de Nieuwe Vert.: *Want wij durven ons niet tellen onder of stellen naast sommigen van hen, die zichzelf aanprijzen. Maar zij meten zich af en vergelijken zich met zich zelf, zonder het zelf te begrijpen. Wij daarentegen zullen in ons roemen de perken niet te buiten gaan, maar binnen de perken van de regel, die God ons als beperking gesteld heeft, ook u bereiken,* 10 : 12 en 13?

Wordt u daar nu ook zo tureluurs van? Toch, de tweede brief van Paulus aan Corinthe is heus niet alleen maar moeilijk voor ons te begrijpen vanwege een misschien minder gelukkige vertaling hier en daar. Evenmin omdat er zoveel extra moeilijke plaatsen in voorkomen, als die over de veel bepreekte „doorn in het vlees", 12 : 7. Dè oorzaak is te zoeken bij de schrijver. Bij Paulus. Of zeg dan: in de bijzondere omstandigheden, waarin Paulus onder het schrijven van 2 Corinthe verkeerde. Vandaar die bewogenheid.

Hiermee komen we te spreken over een tweede moeilijkheid.

We herinnerden ons zoëven de inleiding op de parafrase van 1 Corinthe. Dat die zoveel gemakkelijker te schrijven was dan deze. Inderdaad.

Omdat we allerlei dingen, die ons grote dienst bewezen bij het lezen van 1 Corinthe, precies uit Handelingen wisten. Waar Paulus vandaan kwam, toen hij de stad Corinthe voor de eerste maal bezocht; wat hem daar toen zo al overkomen is; waarheen hij vandaar weer vertrokken is — u weet wel: naar Efeze —, dat waren dingen, die we toen zo maar uit Handelingen 18 konden overschrijven. Zelfs vertelde ons het volgende hoofdstuk, Hand. 19, nog verder over de plaats, waar Paulus nadien vertoefd heeft — ik zei het al: Efeze — en vanwaaruit hij toch met de Corinthische gemeente regelmatig contact hóúden bleef. Vanuit dat Efeze moet hij ook zijn allereerste brief aan de Corinthiërs hebben geschreven. Dus die brief, die nog eerder geschreven is dan 1 Corinthe. Liever gezegd: dat wat wij 1 Corinthe zijn gaan noemen. De àllereerste derhalve. Die in 1 Cor. 5 : 9 wordt vermeld. Tot het schrijven van zo'n brief was de apostel immers best in staat. „De lieden van Chloë" (beurtschippers? vrachtvaarders op een vaste lijn?) hielden hem genoegzaam met de Corinthische toestanden op de hoogte, 1 Cor. 1 : 11. Trouwens, te Efeze mocht hij op zijn beurt ook een brief van de Corinthische gemeente aan hèm ontvangen, 1 Cor. 7 : 1. Daar bezocht hem zelfs heel een Corinthische deputatie, nl. het drietal Stefanas, Fortunatus en Achaïcus, 1 Cor. 16 : 17. En vanuit dat Efezc schreef hij ook zijn twéédе brief aan Corinthe, de eerste ons bewaard gebleven, canonieke brief.

Maar aan al zulke gegevens ontbreekt het ons bij het schrijven van deze inleiding op wat thans heet 2 Corinthe. Thans is er geen sprake van, dat we eenvoudig uit het een of andere hoofdstuk van Handelingen kunnen putten, omdat Lucas ons daar ook een vervòlg op de geschiedenis van zoeven gegeven zou hebben; dus een verhaal van al wat zich tussen het schrijven van 1 Corinthe en het schrijven van 2 Corinthe heeft afgespeeld tussen de apostel Paulus en de kerk van Corinthe. Hierover zwijgt Lucas ten enenmale. Waarover we hem wel niet hard mogen vallen. De wegen van Gods Geest zijn anders dan de onze. Lucas heeft in Handelingen de triumftocht moeten heschrijven, die de God en Vader van onze Here Jezus Christus aan onze verhoogde Zaligmaker in de wereld zijner dagen te houden gegeven heeft, Hand. 1 : 8, 2 Cor. 2 : 14. Onder dat aspect gezien, moest het gebeurde tussen het schrijven van 1 Corinthe en het schrijven van 2 Corinthe wel als voor Handelingen niet meer zozeer in aanmerking komende, wegvallen. Het evangelie raakte toen immers niet een níeuw gebied aan. Intussen blijven wij dientengevolge zitten met de moeilijk te beantwoorden vraag naar de historische achtergrond van 2 Corinthe. En het kennen van de historische achtergrond van een Bijbelboek of -brief. is voor de Bijbellezer toch van zo groot nut.

Daarom zal de lezer er mee tevreden moeten zijn, wanneer we hem over die historische achtergrond gaan inlichten vanuit 2 Corinthe zelf. Wat altijd iets hachelijks is. We zien het dagelijks. Wanneer er een ongeluk is gebeurd en wanneer er reconstructie van het gebeurde plaats hebben moet. Hoewel er dan doorgaans feiten en getuigen in overvloed zijn. Maar hoe kunnen zelfs dan de experts het over het in elkaar zetten en passen en over de waardering van de feiten met elkaar reeds geducht oneens zijn. Wat denkt u dan van 2 Corinthe, waarbij „getuigen" totaal ontbreken? Onder de Schriftverklaarders heerst inzake de opvatting van sommige plaatsen in 2 Corinthe, die voor het kennen van de historische achtergrond ervan van uitnemend belang zijn, dan ook allerminst verblijdende eenstemmigheid. Daarom hebben wij tenslotte een keus moeten doen, wat natuurlijk niet zonder betekenis gebleven is voor het straks u te bieden relaas. Terwijl het ook weer niet aanging, van een en ander al te breed rekenschap te geven. Wij schreven geen commentaar. Toch hopen we, door af en toe naar Schriftplaatsen te verwijzen, de lezer het onprettige gevoel te besparen als zou ons relaas maar op louter fantasie berusten. Dat is nu ook weer niet nodig. Wat we u als geschiedverhaal gaan aanbieden, is onzes inziens wel de meest waarschijnlijk te achten weergave van het gebeurde tussen het schrijven van 1 Corinthe en dat van 2 Corinthe. En op die bijzondere omstandigheden van Paulus komen we dan vanzelf terug.

§ 2. *Paulus' eerste bezoek aan Corinthe.*

Eigenlijk schrijven we dit paragraafje maar voor de volledigheid en voor het goede overzicht. Want na onze inleiding op 1 Corinthe is er geen nieuws meer te melden.

Wel kan het misschien geen kwaad, wanneer we even het volgende ophalen.

Over dat eerste bezoek van Paulus aan Corinthe kunt u, zoals reeds opgemerkt is, uitvoerig in Handelingen 18 lezen. Het heeft minstens 1½ jaar geduurd. En reeds in die tijd is Paulus daar in conflict geraakt met de Joden. Dat is toch wel iets om te onthouden voor straks. Een vóédingsbodem voor de giftige plant van Joodse haat en van Jodenchristelijk verzet tegen de apostel Paulus kan er te Corinthe toch wel van den beginne af aan geweest zijn. Stel u voor: de vergaderplaats van de Christelijke kerk, het huis van de proseliet of Jodengenoot Titius Justus, stond ook vlak naast de oude synagoge, Hand. 18 : 7. De kerkgangers zullen dus wel eens langs elkaar heen hebben „geschuurd", en als het tot een dispuut

kwam, zullen de Corinthische Christenen, stellig voor het overgrote deel van heidense afkomst en dus met het Oude Testament minder bekend, vast wel aan zo'n Joodse buurman de handen vol hebben gehad. Daarop zal wel de mededeling van Lucas betrekking hebben, dat de steun van Apollos hun, toen Paulus niet meer bij hen was, zo uitstekend van pas kwam, Hand. 18 : 27, 28. Laten we in 't voorbijgaan ook even noteren, dat Apollos dus een Christengeworden Jood is geweest, die de Christelijke gemeente van Corinthe met een bezoek is komen vereren. Toen er later een heel gróépje van zulke Christengeworden Joden op de kerk van Corinthe afkwam, moet dat dus zo voor 't oog niets bijzonders geschenen hebben. Maar daarover straks nader. En stippen we tenslotte nog aan het feit, dat Paulus uit Corinthe heeft moeten vertrekken vanwege het optreden der Joden tegen hem bij stadhouder Gallio, de bekende, die er wijselijk voor bedankte zich zelf als scheidsrechter te laten halen in wat hij te goeder trouw voor interne Joodse aangelegenheden hield, Hand. 18 : 15. Daarna, al was het dan niet vlàk daarna, is Paulus naar de overkant vertrokken. Naar Efeze, Hand. 18 : 19.

§ 3. *Paulus' eerste brief aan Corinthe.*

Daar te Efeze heeft de apostel Paulus, hoewel niet direct — hij maakte eerst nog een rondreis langs Caesarea in Palestina en Antiochië in Syrië en door Galatië en Frygië, Hand. 18 : 23 —, zich vervolgens weer gedurende vrij lange tijd aan de verkondiging van het evangelie gegeven. Te Efeze, het centrale punt van Asia. Oorspronkelijk werd met dat woord slechts een district aangeduid, geen werelddeel gelijk thans, maar slechts Efeze met omgeving. Daar heeft toen een strijd gewoed op leven en dood tussen heiden- en Christendom. En met groot succes voor het laatste. En dat in de stad van Artemis, St.V. Diana. De godin der vruchtbaarheid, wereldwijd vermaard. Maar haar roem begint geducht te tanen. Demetrius, de zilversmid, en zijn vakgenoten slaan het feit met ontzetting gade. Hier heeft Paulus moeten vechten met mensen, die zich gedroegen als beesten. Hier was hij van uur tot uur in gevaar, 1 Cor. 15 : 32, 2 Cor. 1 : 8. Hier heeft de apostel ogenblikken beleefd, waarop hij dacht, dat het met hem gedaan was. „Boven mate en boven vermogen hebben wij een zware last te dragen gehad, zodat wij zelfs aan ons leven wanhoopten."

En bovenop deze toch eigenlijk reeds ontorsbare last beliefde het God toen nog te leggen de last, die Paulus kreeg met Corinthe.

Van de éérste brief, die tijdens z'n tweejarig verblijf door Paulus naar Corinthe is geschreven — we spraken er al over in § 1 —, is ons niets

bewaard gebleven. Evenwel kunnen we ook weer niet zeggen, dat hij spoorloos is verdwenen. Een spóór van hem hebben we tenminste over. Hij wordt vermeld in 1 Cor. 5 : 9: „Ik schreef u reeds in mijn brief, dat gij niet moest omgaan met hoereerders". Een spoor, dat ons voorzeker het recht geeft te veronderstellen, dat die eerste brief van Paulus aan de kerk van Corinthe er nu niet bepaald een geweest zal zijn om er zich later vereerd mee te voelen. Is het dáárom misschien geweest, dat de Corinthiërs er niet veel lust in hadden die brief van Paulus ook aan andere gemeenten door te geven, ter lezing en om hem voor zichzelf af te schrijven en te bewaren? Op zulk een zeer verklaarbare manier kàn hij zijn zoek geraakt. Al moeten wij nu, achteraf, wel zeggen, dat God het in Zijn wijsheid zo heeft besteld, omdat Hij het aldus voor Zijn latere Christenheid maar het beste achtte.

Zoals men ziet, durven wij gerust van een zoekgeraakte brief van de apostel Paulus te spreken. Daar is in onze dagen in 't geheel geen moed meer voor nodig, — te zeggen, dat er door Paulus al een brief geschreven is vóór 1 Corinthe (en ook een, die we evenmin meer hebben, vóór 2 Corinthe, waarover straks meer). Maar dat is wel eens anders geweest. Dat was, toen Roomsen als Bellarminus en Gereformeerden als Chamier, Rivetus, Heidegger enz. nog hevig met elkaar streden over de vraag, of het geschreven Woord Gods nu volmaakt was dan wel onvolmaakt. Begrijpelijk, dat de Gereformeerden toen danig met dat 1 Cor. 5 : 9, over die verloren eerste brief, in de maag zaten. Terwijl natuurlijk de Roomsen er een prachtargument in meenden te hebben gevonden voor hun leer van de òn volmaaktheid van het geschreven Woord Gods en van de noodzakelijkheid van een òngeschreven Woord Gods oftewel hun Overleveringen. Tijdelijk is de verklaring van 1 Cor. 5 : 9 bij de Gereformeerden, tengevolge van vrees voor dogmatische consequenties, onvrij geweest. Doch gelukkig tijdelijk. Andere onverdachte Schriftverklaarders als Lightfoot en Witsius braken de ban en durfden als hun oordeel uit te spreken, dat de apostel Paulus „geduurende Sijnen sooveeljarigen dienst meer brieven geschreeven hebbe als de XIV, die wij hebben" (H. S. van Alphen, Ontleedende Verklaaring van Paulus' tweeden brief aan de Corinthiërs, 2⁰ druk, 1725, blz. 42), en sindsdien is bij ons weten niemand, die aan het wegraken van zekere brieven van de apostel Paulus geloofde, in Gereformeerd Nederland deswege van onrechtzinnigheid verdacht.

§ 4. *Paulus' tweede brief aan Corinthe.*

Zo weinig we afweten van de allereerste brief, die Paulus aan de gemeente van Corinthe zond, zo veel weten we van zijn tweede aan haar.

Hij is ons wèl bewaard gebleven. Hij mèt nog een andere, die dan 2 Corinthe genoemd wordt. En deze noemt men dan 1 Corinthe. Een manier van benamen, waartegen we in 't geheel geen bezwaar maken natuurlijk, zie de titel van dit boekje, al volgen we in deze inleiding, vooral in de opschriftjes der paragrafen, nu eens de secuurdere spreekwijze: de eerste, de tweede, de derde en de vierde brief van de apostel Paulus aan de Corinthiërs.

Over de inhoud van deze tweede brief aan Corinthe behoeven we hier niets meer te zeggen. Men zie daarvoor onze parafrase van dat geschrift alsmede de inleiding daarop.

Wel zij het ons veroorloofd hier een tweetal opmerkingen te maken.

In de eerste plaats wijzen we er op, dat de apostel in déze brief nog geen Joden heeft bestreden. Een bijzonderheid. In bijna al z'n brieven doet hij dit wel. In 1 Corinthe evenwel niet, al worden ze er wel in genoemd, 1 : 22-24, 9 : 20, 10 : 32, 12 : 13. Wanneer we dus straks zullen moeten constateren, dat Paulus in 2 Corinthe wel terdege tegen Joden strijdt, om de Corinthische gemeente voor hun verkeerde invloed te waarschuwen, ligt het voor de hand aan te nemen, dat die verkeerde invloed door latere Joodse import veroorzaakt geworden zal zijn. Tenminste, allereerst. Want we vergeten intussen niet wat we in § 2 gevonden hebben over die mogelijke voedingsbodem voor Joodse haat en Jodenchristelijk verzet tegen de apostel. Die was er ook altijd nog, en het is daarom misschien wel geweest, dat Paulus met des te groter ijver zich van zijn taak, om voor het dreigend Joods gevaar te waarschuwen, in 2 Corinthe zal gekweten hebben. Was eenmaal de Corinthische Christelijke kerk onder invloed van de Joodschristelijke verleiders weer in het diensthuis der wet teruggebracht, en feitelijk tot een onderafdeling van de nog altijd voortbestaande Jodenkerk gemaakt, hoe gemakkelijk kon dan straks een fusie te Corinthe tot stand komen tussen de twee „kerken", nl. die van de synagoge en die, welke placht te vergaderen in het huis, dat aan de synagoge „paalde".

En in de tweede plaats vestigen we er de aandacht op, dat de apostel ook reeds in deze brief de Corinthische gemeente opgewekt heeft „de inzameling voor de heiligen" te houden, 1 Cor. 16 : 1-4, een onderwerp, waarop hij in 2 Cor. 8 en 9 nogmaals uitvoerig terugkomt. Die zaak heeft hem na aan het hart gelegen. Hij had in dezen trouw beloofd. Men denke aan zijn ontmoeting met de „steunpilaren" der kerk te Jeruzalem, Gal. 2 : 9. De afspraak was, dat men „de armen" niet zou vergeten. Een afspraak, waarvan Paulus eens zeggen mocht, er zich trouw aan te hebben gehouden, Gal. 2 : 10. Al voelt ieder vanzelf ook wel aan, welk psycho-

logisch nut de apostel er ten opzichte van zichzelf en zijn werk in moet hebben gezien, en dus welk nut voor het evangelie. Hij was bij uitstek de apostel der heidenen. Hij durfde ook de volle consequentie van Christus' werk voor de heidenprediking aan. De schaduwen der wet hadden haar vervulling in Christus' lijden, sterven en opstanding gevonden. Dus wenste Paulus geen enkele bekeerde heiden meer onder het juk der wet te brengen. Hij zag dat, getuige z'n brief aan de Galatiërs, als verloochening van Christus' werk. Welnu, men wist dat van broeder Paulus. En bij de „zwakken" onder de Christenen uit de Joden (zulken dus als in Romeinen 14 en 15 worden bedoeld) zal minstens wel eens bezorgdheid zijn geweest, dat Paulus zich wat al te apart gedroeg en zich met z'n heidense bekeerlingen wat al te zeer van het éne grote kerklichaam verwijderde, dat vanuit Jeruzalem zich in hun dagen verbreid had. Was het trouwens alleen maar naïeve bezorgdheid geweest bij brave, maar kortzichtige Christenen van Joodse afkomst, die de apostel tegenover zich geweten heeft! Hij is ook wel verdacht gemaakt van erger, zo zullen we in 2 Corinthe zien. Welnu, geen beter middel om niet slechts goedbedoelende bezorgdheid, maar ook kwaadbedoelende laster de grond onder de voeten weg te nemen, dan een trouwe geldelijke verzorging van de heiligen te Jeruzalem, dus van echte Joodse Christenen. Geen mens, die zo luide, immers door middel van klinkende munt, zijn hartelijke geloofseenheid met de moederkerk en al haar leden te Jeruzalem, ook de arme, beleden heeft. Bijna schreven we: heeft gedemonstreerd.

§ 5. *Paulus' tweede bezoek aan Corinthe.*

We hebben al verteld, in § 3, hoe ontorsbaar zwaar de last is geweest, die op Paulus' schouders gedrukt heeft gedurende de bange twee jaar, die hij te Efeze heeft doorgebracht. Ook merkten we toen al op, dat die last toen bovendien nog extra verzwaard is door zorg, zeer zware zorg in het apostolisch hart vanwege z'n lastigste kind van alle: de Christelijke kerk van Corinthe.

Dat komt nú.

Want Corinthe is werkelijk voor Paulus geweest een kind zoals sommige ouders ze ook hebben: begaafd, maar ontzettend lastig.

Over die gaven van de Corinthische kerk kan 1 Corinthe u inlichten. Maar zelfs in het gebruik van die gaven — dus niet alleen vanwege het nog altijd hangen aan het oude heidendom met z'n vleselijke opvattingen over wijsheid, vrijheid, kuisheid enz. — maar zelfs in het gebruik van die gaven des Heiligen Geestes, waarover in 1 Corinthe zo uitvoerig geschreven wordt, was de kerk van Corinthe lastig. Nu, dan moet men

toch wel heel erg zelfverzekerd zijn. En dan is het gevaar van ongezeggelijkheid wel zeer groot.

Dat is bij gelegenheid van Paulus' tweede bezoek aan Corinthe gebleken. Wat er precies gebeurd is, weten we niet. Juist omdat tijdens het schrijven van 2 Corinthe de twist tussen Paulus en Corinthe zo goed als geëindigd was, spreekt de apostel er maar zeer spaarzamelijk over. Hier beginnen ons gegevens te ontbreken, waarover we juist zo gaarne hadden beschikt.

Maar het moeten wel zeer alarmerende berichten geweest zijn, die de apostel vanuit Corinthe te Efeze hebben bereikt. Zeker, het verkeer tussen die twee plaatsen was druk en de correspondentie dus misschien wel ongeveer een geregelde. Maar Paulus had te Efeze de handen immers meer dan vol. Hij kon er eigenlijk niet vandaan.

Toch heeft de arme zwoeger op het vernemen van die alarmerende berichten uit Corinthe z'n arbeid te Efeze voor een kort bezoek aan Corinthe onderbroken. Even een retour Efeze-Corinthe. Toentertijd geen kleinigheid. Die twee steden lagen elk wel ter weerskanten van een en dezelfde binnenzee, de Aegeïsche, ongeveer op gelijke breedte, maar een enkele reis Efeze-Corinthe duurde in die dagen toch altijd nog een week à tien dagen.

Waarop die berichten uit Corinthe betrekking zullen hebben gehad? Vermoedelijk nog niet op het gevaar der Jodenchristelijke tegenstanders. Dat kwam vermoedelijk pas vrij laat opdagen. Tenminste, wanneer de apostel straks in 2 Corinthe bijna geheel is uitgesproken, in het laatste deel, vanaf 12 : 19, ook uitgesproken over het Jodenchristelijk gevaar, dan komt hij nog eens terug op het allereerste, waarvoor hij, naar hij aldaar zegt, vroeger ook al gewaarschuwd had, maar blijkbaar was dit alsnog nodig. En dan spreekt hij bepaaldelijk over de zonden van *slechtheid, hoererij en zwelgerij*, 12 : 21.

Daarmee heeft hij dan klaarblijkelijk het kwaad aangeraakt, dat er meest oorspronkelijk lag; waartegen hij in 1 Corinthe, gelijk men weet, eveneens gewaarschuwd had; waartegen hij bij gelegenheid van z'n tweede bezoek de strijd had moeten aanbinden; en waartegen hij tenslotte zelfs nog in 2 Corinthe, wanneer alles afgehandeld is aangaande het later kwaad der Jodenchristenen, de waarschuwende vinger moet opsteken.

Het wil ons voorkomen, dat Paulus te Efeze opgeschrikt is door berichten van terugval naar een heidens levenspeil, berichten van zo ernstige aard, dat hij deswege overhaast tot een bezoek aan Corinthe heeft gemeend te moeten besluiten.

In ieder geval, het feit dàt zulk een tweede bezoek door de apostel te Corinthe is afgelegd, staat onzes inziens vast.

Het is reeds waarschijnlijk te achten op grond van 2 Cor. 12 : 14, een plaats, die zich aldus laat vertalen: „Zie, ik sta thans gereed voor de derde maal tot u te komen" (anders dan de N. V., doch in overeenstemming met de Can. V.). Doch het is onzes inziens buiten kijf te achten op grond van 2 Cor. 13 : 1 en 2: „Dit is de derde maal, dat ik tot u kom. Op het woord van twee getuigen en zeker van drie zal alle ding vaststaan" (in overeenstemming met de N. V. en Can. V. beide).

En nu nog de uitwerking van dit tweede bezoek.

We menen hiervan in 2 Cor. 2 : 1 en 5 te lezen. Blijkens die plaatsen is het bezoek voor de apostel op een bittere teleurstelling uitgelopen. Uiteraard heeft hij de zonde niet gespaard. Dat deed hij nimmer, 2 Cor. 13 : 2. Maar het is een smartelijk bezoek geworden. Met de zonde werd niet gebroken, 2 Cor. 12 : 20. De ongezeggelijkheid was zelfs zo groot, dat men Paulus heeft bedroefd. Gebrutaliseerd? 2 Cor. 12 : 5. Het is een bezoek „in smart" geworden, 2 Cor. 12 : 1, en blijkbaar onverrichterzake, diep teleurgesteld, is de trouwe apostel des Heren weer teruggekeerd naar Efeze, anders toch ook al waarlijk geen vacantieoord.

§ 6. *Paulus' derde brief aan Corinthe.*

Nu zou men de apostel Paulus wel heel slecht kennen, wanneer men dacht, dat de zaak voor hem hiermee was afgedaan. Belediging van z'n persoon was voor hem het ergste niet. Hij achtte die zelfs voor zich nodig, om hem maar nederig en klein te houden, 2 Cor. 12 : 21. Daardoor kon hij zo eindeloos geduldig zijn. Bovendien was hij Corinthe's vader, 1 Cor. 4 : 14, 15. En zo gauw snijdt een vader de band tussen zich en een lastig, ongezeggelijk kind niet door. Dus greep hij thans een ander middel aan, om de zondaars nog van de weg des verderfs te redden.

Tweeërlei middel zelfs.

We bepalen ons in deze paragraaf tot het eerste, nl. het middel van een brief.

Het feit, dàt zulk een brief, een derde, toen door Paulus geschreven is, blijkt onzes inziens uit plaatsen als 2 Cor. 2 : 3 en 9 en 7 : 8-12.

Maar wàt er in die brief gestaan heeft, wéten we alweer niet. Ook deze is nl. niet bewaard. Een overeenkomstig feit, waar we in § 3 al onze vermoedens aan vastgeknoopt hebben. We denken er ook ditmaal het onze van. De kerk van Corinthe zal er heus in later tijd, toen men de

brieven van Paulus waarschijnlijk al gebundeld had, 2 Petr. 3 : 15, 16, weinig op gecharmeerd zijn geweest, dat anderen hem lazen, laat staan er copie van namen. Een vermoeden, dat door laatstgenoemde plaatsen uit 2 Corinthe wordt bevestigd. Want daaruit blijkt dit wel onweersprekelijk en klaar, dat die derde brief van Paulus aan Corinthe voorwaar geen malse is geweest, een brief, waarvoor de kerk van Corinthe later, toen er smart en bekering kwam „overeenkomstig God", 2 Cor. 7 : 9, 10, 11 (drie maal), zich wel heel diep zal hebben geschaamd. Nemen we het haar niet kwalijk, als zij er toen niet erg op gesteld is geweest, dat zo'n brief in circulatie kwam. En tenslotte zeggen we ook nu weer, dat het naar Gods wijs bestel blijkbaar beter is geweest voor ons, die derde brief maar niet te bezitten.

§ 7. *Titus' bezoek aan Corinthe.*

Maar we spraken nog van een tweede middel, waarnaar de apostel bovendien greep om z'n stoute Corinthe van de ondergang te redden. Dat komt dan nu ter sprake. Het middel van een afgezant, die namens Paulus te Corinthe op bezoek moest gaan.

We stellen ons de gang van zaken aldus voor.

Natuurlijk was ook na de verzending van die brief de grote zorg in Paulus' vaderhart over z'n geestelijk kind, de gemeente van Corinthe, geenszins weggenomen. Die zorg werd in zekere zin na de brief juist des te groter. Want hoe zou Corinthe daar nu op reageren? Stel u voor, dat ook die bríéf eens verworpen werd. Dan was de ongezeggelijkheid nog weer groter geworden en tot verharding uitgegroeid. Vandaar dat de apostel er behoefte aan zal hebben gevoeld, over een middel te beschikken, waardoor dat nog grotere kwaad tenminste kon worden voorkomen. En zulk een middel lag hem vrij dicht bij de hand. Het sturen van een bode. Dat behoefde toch de verzetshouding niet te verergeren. Daarmee irriteerde hij toch niet. Hij had toch wel eens meer een boodschapper naar Corinthe gestuurd. Blijkens 2 Cor. 12 : 17 vermoedelijk zelfs verscheidene. En zo'n afgezant zou dan misschien de brief, die laatste, nog eens wat kunnen toelichten. En eventueel misverstand wegruimen. Alles met behoud van de waarheid, maar met de vrede als doelwit in 't oog.

De man, van wiens bekwaamheid tot zulk een precaire taak de apostel zich toen heeft bediend, is zijn leerling Titus geweest. Titus. Niet minder dan negenmaal wordt hij in 2 Corinthe genoemd.

Titus zou naar Corinthe gaan. En dan?

Na gedane arbeid gauw terug komen natuurlijk. Terug naar Paulus.

Jawel, maar waar zou hij Paulus vinden? De apostel beschikte maar niet over een rustige pastorie, ergens in een stille villawijk, b.v. te Efeze. Hoe lang zou hij het nog te Efeze kunnen uithouden? En als dat niet meer kon of niet meer behoefde, wat dan? Waar zou Paulus dan te vinden zijn?

Vermoedelijk is toen tussen Paulus en Titus de volgende afspraak gemaakt.

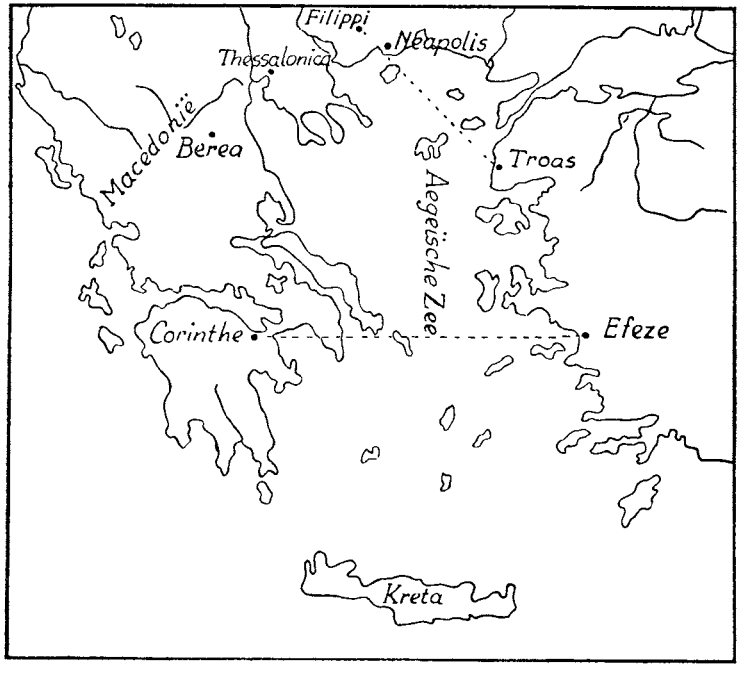

Naar F. v. Rijsens' Alg. geschiedenis, 11e dr. pag. 24 (Wolters, Groningen)

Zij zouden elkaar niet langs de kortste weg — eenvoudig over zee, Corinthe-Efeze — ontmoeten, maar langs een langere weg. Titus zou vanuit Corinthe aan de Europese kant van de Aegeïsche zee Noordwaarts trekken en Paulus zou vanuit Efeze hetzelfde doen aan de Aziatische kant van genoemde zee en dan zouden ze wel zien waar ze elkaar op een der welbekende adressen in het Noorden zouden ontmoeten.

Aandoenlijk is het verhaal, dat Paulus in 2 Cor. 2 : 12 en 13 terloops doet over een stukje van zijn reis, Titus tegemoet. Hij had Efeze verlaten en was Noordwaarts getrokken. Weliswaar al predikende, want waar Paulus liep, daar predikte hij het evangelie van Christus. Maar zijn hart is nu toch het meest vervuld met zorgelijke gedachten over Corinthe. Hoe zou Titus het daar hebben aangetroffen? Zouden de Corinthiërs nog hebben willen luisteren, of zou er een ganse gemeente uit het kindertal van Paulus moeten wegvallen? En zou Christus dus voor Satan een stap achterwaarts moeten gaan? O, zijn hart is zo boordevol zorg over z'n ene kind Corinthe, dat hij er tijdelijk de andere door vergeet. Hij is al reizend en overal navragend, of men Titus soms ook gezien had, allengs gekomen te Troas. Men kan op vorenstaand kaartje zien, dat dit al tamelijk ver benoorden Efeze lag. Dat is dat welbekende Troas, waar Paulus enige jaren geleden beslist niet had mogen blijven. God had hem toén door het nachtgezicht van de Macedonische man naar de overkant gezonden. Uit Azië weg, naar Europa, Hand. 15 : 9. Zo was het toén te Troas gegaan. Maar als Paulus thàns datzelfde Troas bezoekt, zorgt de Here Jezus daar voor een geopende deur. Geluisterd dat er wordt! En in zulke omstandigheden zou iedereen, Paulus anders ook, 1 Cor. 16 : 8, 9, de raad gegeven hebben: voorlopig niet te Troas vandaan gaan. Maar ditmaal handelt Paulus zelf niet naar dat verstandig advies. Hij laat de prachtkansen voor het evangelie te Troas onbenut, keert de geopende deur van Christus aldaar de rug toe en vertrekt naar Macedonië. Dat lag immers, men herinnere zich het gezicht van de Macedonische man, juist aan de overkant van Troas. Zoals men op het kaartje zien kan, buigen de Europese en de Aziatische kust van de Aegeïsche zee zich daar sterk naar elkander toe, tot de afstand Troas—Neapolis. Paulus kan de verleiding niet weerstaan en steekt over, naar Neapolis, en reist vandaar naar z'n innig geliefde Filippi, in elk geval naar Macedonië, omdat hij hoopt hier ergens Titus te ontmoeten en nieuws te horen over Corinthe.

Dit was even een minder bekend stukje reisverhaal van Paulus, waarin hij zich zelf helemaal niet de mooie rol laat spelen. „Toen ik nu te Troas gekomen was.... en mij een deur geopend was.... heb ik geen rust gehad voor mijn geest, omdat ik mijn broeder Titus niet aantrof; doch ik nam afscheid van hen — de woorden wijzen er wellicht op, dat Paulus zich bepaald met geweld van de Christenen te Troas los moest maken — en vertrok naar Macedonië", 2 Cor. 2 : 12, 13. Klinkt het bijna niet als een biecht? Vooral wanneer men let op het volgende vers. Doch wat is het daarom maar gelukkig, dat God de HERE wijzer is dan wij en Zich van ons, kortzichtige instrumenten als Paulus, bedient gelijk een veldheer

zich van krijgsgevangenen bedient, die hij achter zijn zegewagen aan laat lopen op de triomftocht, die de senaat van Rome hem toestaat in de hoofdstad des rijks te houden. Zo zet God heden ten dage ook Zijn plan door, nl. dat Jezus Christus Zijn welverdiende triomftocht door de landen maken mag. En in die stoet van de veldheer Christus ziet Paulus zich zelf dan maar meelopen als een krijgsgevangene, hoogstens als een wierookdragend gemeen soldaat, die van de hogere krijgskunde en krijgsplannen van zijn Meester eigenlijk geen zier verstand heeft, ja die af en toe, als het aan hem lag, de machtige strategie van Christus Triumfator door zijn kortzichtigheid zelfs lelijk in gevaar zou brengen.

Zo brandde Paulus te Troas van nieuwsgierigheid. Zo ongeduldig verlangde hij er naar Titus te ontmoeten en te horen hoe het met Corinthe stond. Zo zeer, dat hij min of meer uit het gareel liep.

En hoe wàs het inmiddels in Corinthe?

Hoor het Paulus zelf verhalen. Hij vertelt er niet alleen van in 2 Cor. 2, maar ook in 2 Cor. 7. „Want toen wij — lees: toen *ik;* „wij" en „ik" gebruikt Paulus vaak dooreen — toen wij in Macedonië kwamen, had ons vlees geen rust of duur, doch wij waren van alle kanten in de druk: van buiten strijd, van binnen vrees. Maar God, Die de nederigen vertroost, heeft ons getroost door de komst van Titus, en niet alleen door zijn komst, maar ook door de troost, waarmede hij vertroost werd bij u, want hij deed ons verslag van uw verlangen, uw treuren, uw ijveren voor mij, zodat ik mij nog meer verblijdde", 2 Cor. 7 : 5-7.

Hiermee hebben we meteen het een en ander over Titus' bezoek te Corinthe vernomen. Tijdens dat bezoek heeft hij de uitwerking van Paulus' derde brief kunnen waarnemen. Dat blijkt uit het zoëven vermelde rapport aan Paulus. Hij heeft natuurlijk allereerst gerapporteerd over de eigenlijke kwestie, die er tussen Paulus en Corinthe lag. Men had de oude heidense zonden in de gemeente gedoogd. Men had zich zelfs niet unaniem aan Paulus' zijde geschaard, toen deze ze streng bestrafte, maar de zondaars de hand boven het hoofd gehouden. En toen blijkbaar één hunner, zoals dat gaat, zich als belhamel had gedragen en de apostel verschrikkelijk gebrutaliseerd en tot in hart en nieren gegriefd had, was de solidariteit der gemeente met die belhamel geweest en niet met de apostel, 2 Cor. 2 : 1-5. Maar Titus had opgemerkt, dat de brief een radicale omkeer had teweeggebracht. De Corinthiërs waren er wel uiterst kras in aangepakt, maar dat had hen dan ook diep getroffen. Ze waren er door bekeerd. Omgekeerd bepaald gelijk een blad aan de boom, en in hun vurige vaart — want ook na bekering blijft men z'n karakter behouden — waren ze op de weg der heiligmaking wel wat rigoreus tegen de schuldi-

ge(n) opgetreden, 2 Cor. 2 : 7. Als Paulus het verneemt, krijgt hij zelfs bloed voor het hart en doet een goed woordje voor de overtreder(s), 2 Cor. 2 : 6-10.

Een ander onderwerp, waarover het rapport van Titus liep, ging over de collecte. We spraken er over in § 4. Daar vorderde het niet al te best mee. De Corinthiërs waren er in 't geheel niet tegen. Voelden hun eenheid wel met de Christenen te Jeruzalem. Beseften ook wel de dank, die ze hun verschuldigd waren. Maar de gang was er uit. Vandaar dat de apostel aan dit onderwerp ook een aanmerkelijk deel van 2 Corinthe, nl. hoofdstuk 8 en 9, gewijd heeft.

En dan was er nog iets. Daarover in een aparte paragraaf.

§ 8. *Andere bezoekers van Corinthe.*

Een ongeluk komt zelden alleen.

We gaan even in de geschiedenis terug.

Ze stond er dus toch al niet florissant bij, die gemeente van Corinthe. Had wel een hele verbeelding van zichzelf, weinig waardering voor haar geestelijke vader Paulus, en vooral veel hang naar het oude heidendom. Toen het meer dan erg was geworden op zeker ogenblik, was Paulus uit Efeze overgestoken, had de zondaars ernstig vermaand, maar men had hem zelfs brutaal tegengesproken en de man was met een gewond hart weer naar Efeze terug gegaan.

Tóén dacht de satan z'n slag te kunnen slaan. Nu de gemeente zichzelf zo deerlijk verzwakt en uiterst kwetsbaar gemaakt had.

In dié dagen is het blijkbaar geweest, dat er te Corinthe Christenen op bezoek gekomen zijn — het kunnen wel tevens zakenlieden zijn geweest, al zal men wel ernstig aan zoiets als rondtrekkende predikers moeten denken, want de heren lieten zich betalen, 2 Cor. 11 : 20 — Christenen, maar van Joodse afkomst. Het eerste blijkt b.v. uit 2 Cor. 10 : 7; dus dat zij Christenen waren. Het tweede, hun Joodse afkomst, uit 2 Cor. 11 : 22. En deze lieden hebben zich te Corinthe gepresenteerd als diénaren van Christus, 2 Cor. 11 : 23. Om dit te bewijzen, vertoonden zij aanbevelingsbrieven, 2 Cor. 3 : 2. Van wie? Dat weten we niet, en men moet dus niet fantaseren, dat die aanbevelingsbrieven ondertekend waren door (één van) de andere apostelen, zodat we door 2 Corinthe eigenlijk een kijkje achter de kerkelijke coulissen van die tijd zouden krijgen en een ruzietafereeltje gadeslaan tussen de apostelen des Heren: aan de ene kant de behoudende richting, met b.v. Jacobus, aan de andere kant de progressieve richting, met Paulus, de heidenapostel,

als aanvoerder. Voor die fantasie ontbreekt alle grond. Al is het natuurlijk niet onmogelijk, dat de Jodenchristelijke gasten zich te Corinthe toegang hebben zoeken te verschaffen en ingang bij de schare door het te laten voorkomen, alsof de andere apostelen het veel meer met hèn eens waren dan met Paulus, en dat zij dus toch wel de „steunpilaren" van Gal. 2 : 9 tegen Paulus hebben uitgespeeld, waarop Paulus dan weer gereageerd heeft met de opmerking, dat hij voor de puikste apostelen niet behoefde onder te doen, 2 Cor. 11 : 5, 12 : 11. Hoe doen leugenaars! Moeten wij op hun gefantaseer nu afgaan bij de beschrijving van kerkgeschiedenis? Dat ware werkelijk teveel eer.

Wat nu de *leer* van deze lieden is geweest, is onmogelijk te zeggen. Wanneer men de brief aan de Galatiërs en die aan de Colossenzen leest, krijgt men daaruit een tamelijk volledig beeld van de léér dergenen, die de apostel bestrijdt. Dat is in 2 Corinthe niet het geval. We moeten het bij algemeenheden omtrent onze Joodschristelijke bezoekers laten. Ze zullen wel hebben ingestemd met het talrijke koor van critici, die toentertijd vonden, dat Paulus door zijn evangelie van loutere genade de kerkdeur wel wat erg wijd openzette voor de heidenen. Nauw verbonden hiermee zal wel geweest zijn de aanmerking op Paulus' gedachten inzake het Oude Testament, zoals wij dat thans tenminste noemen, in het N.T. genaamd: Mozes en de Profeten. De leer van Paulus, dat door Christus de Thora, de Wet, was vervuld en de schaduwendienst weggenomen, zal op beperkte geesten licht de indruk van Schriftaanranding hebben gemaakt en van heiligschennis tegenover Mozes. Moest dan alles ondersteboven? Had God niet Zelf door Mozes Zijn Woord gegeven en de kern van Zijn verbond met Israël eigenhandig in steen gegrift: de tien woorden? Als we heel 2 Corinthe goed hebben doorgelezen en ons een totaalbeeld van de Joodschristelijke bezoekers van Corinthe hebben gevormd, zien we wel niet zulke klinkklare Judaïsten voor ons, wier dwaalleer in § 3 der parafrase van Romeinen door ons is beschreven. Dat niet. Daar zouden we niet het recht toe hebben op grond van de gegevens in 2 Corinthe. Maar in die *richting* gaan onze gedachten toch wel. Van mensen, die Jezus Christus wel als Messias hebben erkend, maar die toch het níeuwe, dat God door Christus gewerkt had, niet hebben vermogen te zien. Zoals dat gaat, wanneer God nieuwe tijden geeft. Dan blijven er in de overgang steken, omdat zij nieuwe wijn in oude lederen zakken willen doen. De Here Jezus heeft Zelf voorzegd, waarop dat uitlopen zou.

Het werk van deze bezoekers der Corinthische gemeente heeft ongetwijfeld het leeuwenaandeel gekregen in Titus' rapport, dat hij in Macedonië aan Paulus uitbracht. Vandaar dat de apostel aan hun actie, hun

geïntrigeer, hun gefluister, hun loswekingspogingen in 2 Corinthe uitvoerige aandacht schenkt. De laatste vier hoofdstukken gaan er speciaal over; dus 2 Corinthe 10—13. Maar door héél de brief heen komt u hen tegen. Telkens zal de goede verstaander aan een half woord van Paulus genoeg hebben om de donkere achtergrond-figuren te ontwaren van de Joodschristelijke bezoekers der Corinthische gemeente, die haar, had God het niet verhoed, *eerst* zouden hebben losgeweekt van Paulus, hun geestelijke vader, Christus' apostel, *vervolgens* van het volle evangelie der genade Gods in Christus, Die de schaduwen van Wet en Profeten vervulde, om *tenslotte* de Christelijke kerk van Corinthe terug te leiden in het diensthuis van het wettisch Jodendom, haar daarvan tenminste een onderafdeling te maken. De wijsheid van Gamaliël zou het aan de andere kant van het front wel acceptabel hebben gemaakt. Een richting meer of minder, wat zou dat? Afwachten wat het wordt. Er kan er best nog wel eentje bij. Als het alles maar blijft binnen de perken van de ene ongebroken Jodenkerk, Hand. 5.

Wanneer u 2 Corinthe leest, moet u voortdurend aan Titus denken en aan zijn verslag, dat hij Paulus gaf van de stand van zaken te Corinthe. Dat alles wonderwel ten goede was gekeerd. Dat die goddeloosheden uit het vroegere heidendom nú geducht werden verfoeid. Dat men die éne brutale belhamel zelfs veel te hard had bestraft. Dat het met het oúde gevaar best was afgelopen. Maar dat zich een niéuw gevaar inmiddels had opgedaan, waardoor de geschonken zegen toch nog geheel dreigde verloren te gaan. Een invasie van Joodschristelijke vromen. Mensen, die het zo op 't eerste horen veel serieuzer namen met Mozes en de Profeten dan Paulus. Ze zwoeren bij het „Daar staat geschreven". Wat altijd indruk maakt.

Proef ze, waarde lezer, proef ze, als Paulus schrijft: *Ik* maak van Gods Woord geen winstobject. Dat is reeds in 2 : 17. Daar hebt u ze al, de eigen-zak-spekkers.

En u vergeet ze nu vast geen ogenblik meer, wanneer u hoofdstuk 3 leest, 3 : 1—4 : 6, over Christus, Die meer is dan Mozes, en waar Paulus tegenover dat schijnbaar trouwe wijzen op de letter, de letter en nogmaals de letter en tegenover het hysterische zwaaien van het reclamespandoek met de leus: „Daar staat geschreven", herinnert aan de glans en majesteit door hem eenmaal aanschouwd op het aangezicht van de verheerlijkte Christus met Zijn bediening van de geloofsgerechtigheid en hij alzo naast het: „Daar staat geschreven", de evangelievaan plaatst met het opschrift: „Daar is geschied".

§ 9. *Paulus' vierde brief aan Corinthe.*

En zo hebben we al verhalend eigenlijk al een overzicht van de inhoud van 2 Corinthe gegeven. Daar behoeft nu niet veel meer aan toegevoegd te worden.

De brief moge niet gemakkelijk te verklaren zijn, hij laat zich zeer gemakkelijk verdelen. Zijn hoofddelen zijn de volgende (de onderverdeling laten we nu maar weg).

In deel I, dat de eerste zeven hoofdstukken omvat, valt de hoofdnadruk op de herstelde verhouding tussen Paulus en de Corinthische gemeente. Dat was Titus' voornaamste en de voor Paulus meest verblijdende tijding. Alles is weer goed. Daarom schreven we boven dit hoofddeel: *Paulus en Corinthe.*

Dan komt deel II, waarin het over de collecte gaat. Daarvan had Titus ook gesproken. Van de collecte, waarvoor de arme Macedonische Christenen zich zo voorbeeldeloos ijverig hadden ingespannen. En bij het toch lang niet zó arme Corinthe was, na een vroegere goede aanloop, de vaart er uit geraakt. Maar dat moest anders. Daarom twee hoofdstukken, 8 en 9, over: *Corinthe en de collecte.*

Dan krijgen de onruststokers hun beurt. Dus in deel III. Alleen, ze worden niet rechtstreeks toegesproken. Waren ze soms al weer weg? Of achtte Paulus hen de eer van aanspreken niet waard? Of was het er Paulus zo zeer om te doen de gemeente voor hun funeste invloed te waarschuwen, dat hij zich óver het hoofd van de gemeente, en met haar behoud als doel voor ogen, tégen die lieden keert? In ieder geval hebben wij het een zowel als het ander willen verdisconteren in het opschrift: *Paulus, Corinthe en de Joodse onruststokers.* Dit deel omvat 10 : 1—12 : 18.

En dan is de baan vrij voor Paulus om nog een woord apart voor Corinthe te spreken. Ze zijn nu, om zo te zeggen, weer geheel en al onder elkaar. En nu denkt Paulus nog eens aan dat oorspronkelijke, allereerste kwaad. De nawerking van het oude heidendom. U weet wel. Dat had immers die ellendige verhouding tussen Paulus en Corinthe veroorzaakt. Was dat kwaad nu heus helemaal weg? Al was de verhouding wel weer goed, geheel gerust was Paulus er toch niet op. Daarom plaatsten we boven deel IV dit opschrift: *Nog éénmaal: Paulus en Corinthe.*

DEEL I (1 : 1—7 : 16).

PAULUS EN CORINTHE.

A. HOE IK OVER ONZE VERHOUDING DENK (1 : 1—2 : 17).

1. *Dat God mij tot apostel van Christus stelde en u, Christenen te Corinthe en omgeving, tot gemeente van Christus maakte.* 1 : 1, 2.

1 : 1 Dit schrijven ontvangt ge van Paulus. Iemand, die zich zelf niet tot apostel van Messias Jezus opgeworpen heeft, maar dit geworden is op allerhoogst bevel, immers van God Zelf [1]). Al stemt Timotheüs, die thans juist bij mij is en die ge wel kent als een trouwe broeder, met alles wat ik u straks schrijven ga, van ganser harte in [2]).

En anderzijds: Dit schrijven zend ik toe aan u, die ik hogelijk eer als de kerk, welke God te Corinthe [3]) stichtte en bewaarde [4]). Ja, ik richt mij tot u als het adres van allen, die in heel de omgeving van Corinthe, de provincie Achaje, aan het heidendom ontrukt en Gode toegewijd zijn geworden [5]).

---

[1]) Het zal Paulus' bedoeling geweest zijn, op zijn apostelschap meteen reeds de nadruk te leggen. Hij komt op dat hoge ambt straks terug. Reeds enigermate op plaatsen als 4 : 1 en 7, maar uitvoerig in de hoofdstukken 10—13.

[2]) Timotheüs was aan de Corinthische gemeente bekend uit de tijd van haar stichting, Hand. 18 : 5, en door een later bezoek van hem aan Corinthe, 1 Cor. 4 : 17. Misschien is juist hij daarom genoemd. Of mogelijk waren andere medewerkers als Silas op het moment, waarop 2 Corinthe door de apostel geschreven werd, niet aanwezig. Titus was toen wel aanwezig, 2 Cor. 7 : 6, maar zal daarom niet genoemd zijn, omdat hij misschien de brief overbracht en voor zich zelf kon spreken, 8 : 16, 17.

[3]) Over de naam ekklesia of kerk en over de benaming „kerk van God" zie men noot 3 op blz. 11 der parafrase van 1 Corinthe.

[4]) Voor de woorden „die te Corinthe is" zie men noot 1 op blz. 12 der parafrase van 1 Corinthe.

[5]) Natuurlijk behoeft hiermee niet te strijden de bijzondere toespitsing van de brief op de Christenen, die te Corinthe woonden, 6 : 11.

2 Moge God, Die niet alleen de Vader van ons is, maar ook van onze Heer en Gebieder Jezus Christus, Zich over u blijven ontfermen en u in de gewenste toestand van vrede met Hem en met elkander bewaren.

2. *Dat God zelfs mijn bitterst lijden aan alle Christenen ten goede komen doet, omdat ik met allen één ben.* 1 : 3-11.

1 : 3 Wat heb ik [1]) toch rijke stof om die God te loven en te danken, Die, zoals ik daareven zei, tevens Vader is van onze Here Jezus Christus en hierdoor ook van ons. Want wat is Hij ten eerste toch een echte Váder. Vol van barmhartigheid. En wat is Hij toch ook een Gòd, Die het
4 ons nimmer doet ontbreken aan vertróósting. Want wat kunnen Christenen toch in allerlei benauwdheden geraken. Maar dan zorgt Hij altijd meteen toch ook weer voor de troost. En dan heeft dat weer ten gevolge, dat wij in staat zijn anderen te vertroosten in wàt benauwdheid zij ook mogen verkeren, dank zij de vertroosting, die wij zelf dan eerst van God ontvangen.
5 Want wat ik de laatste tijd te lijden heb, is wel meer dan erg [2]). Dat komt, omdat ik in dienst sta van Christus. Maar daarom is de tróóst, die ik daaruit ontvang, navenant. Omdat het immers lijden om Christus' wil is, en dat is zo'n groot voorrecht, dat het alles ruimschoots vergoedt.
6 Dus strekt altijd alles ten goede. Zowel het een als het ander. Wanneer wij vanwege onze evangeliedienst verdruk-

---

[1]) De apostel spreekt menigmaal van „ik", wanneer hij „gij" bedoelt (zie noot 5 op 1 Cor. 13 : 1), en van „wij", wanneer hij „ik" bedoelt. Dit laatste is hier het geval. Af en toe verlaat hij zelf z'n „wij-stijl" en spreekt hij plotseling er tussen door van „ik", b.v. 1 : 14, 5 : 11, 7 : 4.

[2]) In de verzen 5—7 zal de apostel in de eerste plaats het oog hebben op zijn eigen lijden, dat hij kort tevoren speciaal in het heidense Efeze had doorstaan, zie straks 1 : 8, en dat hij tengevolge van de Joodse haat daar en eigenlijk overal heeft moeten verduren, en pas in de tweede plaats op hetzelfde lijden der Corinthische Christenen: zij waren merendeels van heidense afkomst en zullen heel wat over hun breken met het heidendom hebben moeten aanhoren; en voor de Joodse tegenstanders zie men parafrase 1 Corinthe § 2; 2 Corinthe § 2 en 8.

king lijden, komt het toch ten goede aan zulke mensen als
u, voor wie het evangelie een bron van vertroosting, ja een
middel tot zaligheid is. En word ik tijdens dat lijden door
God vertroost, dan komt dat u eveneens ten goede, omdat
wij daardoor in staat zijn om u, wanneer gij hetzelfde te
verduren hebt als wij, op onze beurt te vertroosten en tot
7 volharding aan te sporen. Die volharding verwacht ik nl.
van u. En voor die verwachting heb ik goede grond. Want
we weten, dat evengoed als gij hetzelfde lijden moet
door maken als wij, ge van God ook dezelfde vertroosting
zult ontvangen als wij. Zo'n barmhartig Vader en zo'n ver-
troostende God is Hij.
8 Want ik stel er bijzondere prijs op, broeders, dat gij
weet wat ons tijdens ons verblijf te Efeze en omgeving [1]) al
niet overkomen is. We hebben het onuitsprekelijk be-
nauwd gehad. Die verdrukking was beslist niet meer te
dragen. Ze was zo erg, dat we geen weg tot ontkoming
meer zagen en niet anders dachten dan dat ons laatste uur
9 geslagen had. Toch hebben wij voor ons toen een goede
les ontvangen. Want we hadden om zo te zeggen reeds het
doodvonnis over ons horen uitspreken. Doch toen zagen
we, dat we maar nooit iets van onszelf, doch alles van
God moeten verwachten. Hij alleen is Heer over dood en
leven. Zelfs wanneer we er het leven bij ingeschoten had-
10 den, zou Hij ons weer hebben kunnen opwekken. Wat Hij
dan ook eigenlijk gedaan heeft. Want we waanden ons ten
dode opgeschreven. Doch Hij heeft ons uit dat ontzettende
doodsgevaar gered. En we hebben goede verwachting, dat
11 Hij het ook in het vervolg wel doen zal. Moge het ons
daarbij dan aan uw krachtige steun niet ontbreken,
doordat gij voor ons bidt. Wat zal God dan verheerlijkt
worden. Want dan zal zich het aangezicht van talrijke
bidders voor ons ten hemel opheffen en zal God door
velen worden gedankt voor de genadige bekwaming en
bewaring door Hem aan ons geschonken.

---

[1]) Hiervoor bezigt de apostel kortweg het éne woord Asia. Hij raakt voorts zijn wederwaardigheden eigenlijk slechts nog maar zinspelend aan. Titus zal er wel mondelinge toelichting bij gegeven hebben.

3. *Dat Corinthe op die regel voorzeker geen uitzondering maakt, integendeel.* 1 : 12 — 2 : 4.

1 : 12 Vrijmoedig durf ik zulk een beroep ook op uw gebed te doen. Want ik stel er een eer in te kunnen verklaren, dat ik me zelf van niets kwaads behoef te beschuldigen. Ik heb mijn arbeid steeds oprecht van hart en rein van wandel verricht, wars van streken en bijoogmerken. Ik heb niet gepoogd succes te behalen door middel van vleselijk overleg, door van het evangelie des kruises iets af te doen of door er iets aan toe te doen, om mensen te behagen [1]) of om mezelf te bevoordelen [2]). Overal waar ik verkeerde, en niet het minst toen ik tot u kwam, heb ik mijn kracht
13 uitsluitend in de genade Gods gezocht. Van die oprechtheid mijner bedoelingen kunt ook gij overtuigd zijn, wanneer ge denkt aan m'n brieven, die ik u schreef. Want daarin gebruik ik geen woorden, naar welker betekenis men moet raden, en ik geef daarin geen steken onder water, zodat ge ze wantrouwend hebt moeten lezen. Ik bedoelde niets anders dan wat ik met ronde woorden neerschreef en wat ge dus zo maar leest. En zo hèbt ge het later ook opgevat, naar ik nu gelukkig mocht vernemen [3]). Ik hoop al-
14 leen maar, dat het betere inzicht, hetwelk thans al enigermáte bij u doorbrak, van nu af aan nog veel meer moge toenemen, zó, dat ge tenslotte vollédig zult inzien welk een heerlijke verhouding er eigenlijk tussen u en mij bestaat: Wanneer straks de dag van onze Heer en Gebieder aanbreekt, zult gij mogen wijzen op mij en zeggen: „Zie, Here Jezus, door hèm hebben wij het geloof in U ontvangen" en dan zal ik mogen wijzen op u en zeggen: „Here, die heb ik voor U mogen winnen".

15 Zo is onze verhouding.
Zo heb ik haar altijd gezien.

---

[1]) Zie de parafrase van 1 Cor. 1 en 2, over de Griekse „wijsheid".
[2]) Misschien heeft de apostel hier ook reeds de Joodse tegenstanders op het oog, die hem van baatzucht verdachten, 2 Cor. 10—13.
[3]) De apostel zal over dit lezen der Corinthiërs van zijn correspondentie, nu zònder argwaan jegens hem, hebben vernomen van Titus.

Dat moge u duidelijk blijken door middel van het volgende, wat ik u toch eens verhalen wil.

Ik ben dan thans in Macedonië, vanwaaruit ik deze brief aan u schrijf. Ik ben vertrokken uit Efeze met z'n omgeving, getrokken langs de Westkust van Klein-Azië, door plaatsen als Troas, alwaar ik overstak naar hier, naar Macedonië [1]), en ik hoop dan van hier uit straks tot u te Corinthe te komen. Maar ik heb de tijd gehad, dat ik rondliep met een ander plan. Toen heb ik nl. vanuit Efeze regelrècht tot u willen overkomen. Over zéé. Rechtstrééks. Zonder dus eerst, gelijk nu, de omweg over Macedonië te maken. Neen, eerst naar u toe. Regelrecht. Want ik had u zo graag een twéède bewijs van m'n vriendschap jegens u
16 in de vorm van een bezoek willen geven [2]). Vervolgens had ik dan via u naar de gemeenten in Macedonië willen gaan [3]), om daarna uit Macedonië weer terug te keren naar u teneinde bij u dan nògmaals enige tijd te verblijven. En om dan eindelijk bij u vandaan en door u uitgeleide gedaan [4]), de reis naar Judea te aanvaarden. Alles vanuit Corinthe. Vanuit Corinthe naar Macedonië en vanuit Macedonië weer naar Corinthe terug en vanuit Corinthe zelfs naar Judea.

17 Wellicht denkt ge nu bij u zelf, dat er van dat plan dan toch maar niets gekomen is. Dat is inderdaad waar. Maar ge wilt daar toch niet uit afleiden, dat ik het dan zeker niet zo serieus gewild heb en dartele verbeelding mij maar

---

1) 2 : 12 en 13.

2) Letterlijk: een tweede genade. Soms betekent genade echter slechts vriendschap, vriendelijkheid, gunst van mensen jegens mensen, Hand. 24 : 27, 25 : 9. Zo zal het hier zijn op te vatten. Bij dit *tweede* bewijs van zijn hartelijke verhouding jegens de Corinthiërs in de vorm van een bezoek zal de apostel gedacht hebben aan zijn z.g. tussenbezoek, zie Inl. § 5, als *eerste* bewijs daarvan. Zijn allereerste bezoek aan Corinthe, waarbij hij de kerk aldaar stichtte, kwam voor zo'n benaming natuurlijk niet in aanmerking. Toen kende hij de Corinthiërs nog niet.

3) Filippi, Thessalonica, enz.

4) N.V.: door u voortgeholpen, St.V.: van ulieden naar Judea geleid. Het laatste lijkt ons hier beter. De N.V. geeft het hier door Paulus gebezigde werkwoord in Handelingen weer door „uitgeleide doen", 15 : 3, 20 : 38, 21 : 5, in Rom. 15 : 24 ook door „voortgeholpen worden". Het is echter niet waarschijnlijk, dat de apostel het oog op Corinthische steun had, zeker niet op financiële, 1 Cor. 9. Hij gunt hun hier de eer van een centrale plaats in het geheel der kerken.

parten zou hebben gespeeld? Of soms dat ik als een weerhaan ben? Alsof ik bij m'n plannen-beramen met vleselijke bedoelingen te werk zou gaan, zodat ik, wanneer mij dat voordeliger uitkwam, het plechtigste „ja" heel gemakkelijk
18 in een even plechtig „neen" veranderen zou? Maar zulk doen en laten zou wel heel slecht passen bij de betrouwbaarheid Gods. En dat God trouw is, blijkt toch zeker uit de prédiking van ons, van mijn medehelpers en van mij. Hetgeen we ten uwent gepredikt hebben, strekke zelf ten bewijs daarvan. Het was een waarachtige, betrouwbare prediking, waarin ja en neen met elkaar geen stuivertje wis-
19 selden. Van die zelfde God immers is Christus Jezus de Zoon en Die is door ons — door mij, door Silvanus en door Timotheüs — voor uw eigen oren gepredikt. En hierover zijn zij en ik het allen met elkaar eens, dat die Zoon van God Zich niet op aarde is komen vertonen als één, die met twee monden sprak, ja en neen tegelijk. Integendeel, het ja van God is door niemand zo vertoond als door Hem.
20 Door Hem is de trouw van God definitief gebleken. Want God heeft van oude tijden af wel zeer veel beloften gegeven, maar nooit zijn die zo duidelijk waar gebleken als nu door Hem. Omdat ze alle in Hem pas haar ja, haar volkomen vervulling, verkregen. Daarom is dan ook aan die Christus de gewoonte te danken, die wij Christenen, ook gij dus, in onze samenkomsten plegen te volgen, om nl. God te prijzen door het telkens luide uitroepen van het woordje Amen, d.w.z. Waarachtig [1]). Bij wijze van instemming met het gesprokene of gebedene. Nu, dat God deze lof in onze dagen op zovele plaatsen ontvangt, is een vrucht van die prediking, welke door òns aangaande God en Zijn Zoon
21 verbreid is. Niet, dat we de eer daarvan toeschrijven zouden aan onszelf. Wij, predikers, — en daaraan ontvangt ook gij, Christenen in 't algemeen, mede deel [2]) — wij hebben het aan niemand anders dan aan God te danken, dat wij weer serieuze, soliede mensen zijn geworden, op wier woord men aan kan. Hij bracht ons zelf immers eerst tot Christus en wie in Christus is, is weer een betrouwbaar

---

1) Zie voor deze gewoonte in de eerste Christengemeenten 1 Cor. 14 : 16.
2) Merk op, hoe de apostel de gevoelige Corinthiërs ontziet.

mens, die er niet aan dènkt met twee monden te spreken, ja en neen tegelijk. Dat heeft Gòd gedaan. Hij heeft ons tot Zijn dienst verwaardigd. Zoals dat oudtijds geschiedde met de olie der toewijding tot het ambt, zo heeft God ons thans
22 afgezonderd tot de taak der apostolische prediking. En daarna heeft Hij ons van die roeping bovendien nog verzekerd als met een zegel, door in onze harten Zijn Geest te doen wonen. Dank zij die Geest is ons hart niet meer op vleselijke berekening uit, maar vraagt het gestadig en trouw naar de wil van God. Want Gods Geest is ons niet als een vergankelijke, voorbijgaande gift geschonken. Hij is bij ons, maar blijft ook bij ons en Hij waarborgt ons ook bij de voortduur een trouw arbeiden in onze apostolische dienst [1]).

23 Neen, dat ik toen aan dat plan geen uitvoering gegeven heb, heeft een heel andere reden gehad. Ik zal u zeggen welke reden. Het was een zeer persoonlijke. Het is iets geweest, dat is omgegaan in mijn hart, en daarom kan ik er geen menselijke getuigen bij roepen. Mijn enige getuige is God, de Kenner der harten van allen. Maar Hij weet, dat ik de waarheid spreek en mag mij het leven benemen, als ik lieg. De enige reden, waarom ik toen niet meer bij dat plan gebleven ben en er van afgezien heb naar u te Corinthe te komen, is deze geweest: ik heb u willen
24 sparen. Nu moet ge, tussen twee haakjes, niet bij u zelf denken: „Wat verbeeldt die man zich wel? Ons spáren? Heeft hij ons willen spáren? Maar heeft hij dan soms iets over ons te zeggen?" Zoiets verbeeld ik mij helemaal niet. Mijn medewerkers en ik denken er niet aan, over u de baas te

[1]) De lezer zal misschien hebben gedacht, dat de apostel in de verzen 18—22 een „uitstapje" maakte. In de vss 15—17 begon hij immers te spreken over 'n zeker reisplan, maar in de vss 18—22 heeft hij het over de trouw Gods en haar vrucht, nl. betrouwbare evangelieprediker. Inderdaad neemt de apostel wel de gelegenheid te baat om God, Gods Zoon en Gods Geest op hoge toon groot te maken, maar wie let op het geheel van 2 Corinthe proeft toch ook Paulus' defensieve bedoeling met dit stukje terdege. Tegenover de verdenking van frivoliteit (dubbeltongigheid, beloven en niet doen) en egoïsme (vleselijk overleg) in vs 17 plaatst hij in vs 21 en 22 het beeld van de getrouwe arbeiders in de apostolische dienst: mannen, die juist soliede zijn, betrouwbaar, en die juist niét vragen naar de wil van het vlees, maar van de Geest. Wanneer die verdenking is opzij geruimd, gaat vs 23 terstond met het onderwerp van vs 15—17 verder (het reisplan).

spelen. Over u, die gelovigen zijt, evengoed als wij. Want wij hebben slechts de taak er met z'n allen toe saâm te werken, dat geen leed, maar vreugde uw deel zij. Gij hebt immers evengoed recht op een plaats in de rij der gelovi-
2 : 1 gen als ieder ander. Neen, dat zij verre van ons. Maar ik ben na rijp beraad bij mezelf tot dit besluit gekomen: „Het zal me niet wéér overkomen, dat ik zo'n smartelijk bezoek bij hen afleg. Dat leed wil ik hen niet voor de
2 tweede keer aandoen". Want hoe zou ik het over m'n hart kunnen verkrijgen u leed te doen? Ik u verdriet komen bezorgen? En dat, terwijl gij de enigen waart, die mij te Corinthe hun blijde opwachting konden maken en mij aldaar een vreugdevol verblijf konden bezorgen? Wie anders? Kon ik zoiets verwachten van zulken, die van mij-
3 nentwege smart werd aangedaan? En vandaar, dat ik toen, in plaats van zelf te komen, me met dat schrijven tot u gewend heb. Om toch maar niet in persoon te behoeven gaan en het toch niet te moeten beleven, dat ik bedroefd werd bij mensen, bij wie ik toch niet anders dan blij kan zijn. Dat kon toch niet. Daar was onze verhouding toch niet naar. In dié overtuiging heb ik tenminste gehandeld. Dat onze verhouding zo was: mijn vreugde was uw vreugde. Uw aller vreugde. De vreugde van u àllen, niemand uitgezonderd. Zo dacht ik over onze verhouding, ook toen ik
4 u die scherpe brief schreef. Want die heb ik u niet uit haat of nijd geschreven. Hij heeft me smart gekost. Onder vele tranen heb ik hem geschreven. Omdat ik in grote benauwdheid verkeerde en geen andere uitweg wist. En uit een hart vol bange zorg. Niet om u leed te berokkenen. Niet uit liefdeloosheid, maar juist om u te laten merken hoe uitermate veel ik van u houd.

4. *Ge kunt dat weten:*
uit mijn vergevensgezindheid jegens u,
uit mijn laatste brief aan u,
uit mijn zenden van Titus naar u,
uit wat mij te Troas overkwam om u,
en als ge mij vergelijkt met die fraaie lieden daar bij u.
2 : 5-17.

2 : 5 Over verdriet gesproken, dan denk ik nog eens terug

aan de laatste keer dat ik bij u was en toen ik zo grof door
één uwer werd bejegend [1]). Ik heb er geen behoefte aan
daarover breed uit te weiden. Het is nu immers weer goed
tussen Corinthe en mij. Maar als gij vindt, dat de man dat
verdriet bepaald mij heeft aangedaan, dan meen ik, dat hij
het veeleer u berokkend heeft. Want gij hebt er momen-
teel veel meer last van dan ik. Om zo te zèggen dan, want
we moesten er maar niet te veel aandacht meer aan beste-
den. De man heeft er, gelijk thans blijkt, eigenlijk niet mij
maar u verdriet door bezorgd. Want het gebeurde houdt
6 u nog altijd zeer bezig, naar ik verneem. Nu moest ge hem
echter maar niet meer bestraffen. Zo'n man heeft nu toch
zeker wel voldoende gehad doordat verschillenden uwer
7 hem die [2]) afstraffing hebben gegeven. Daarom moet ge
hem liever maar vergeven en hem weer opbeuren. Anders
mocht zo'n man eens onder al te groot verdriet bezwijken.
8 Ik wek u derhalve op een streep onder de hele zaak te
9 zetten door hem liefde te bewijzen. Hetzelfde wat ik u in
m'n laatste brief beval, vraag ik dus thans wederom van
u. Want ik schreef u toen, omdat ik nu toch eens goed wil-
de weten of gij van plan waart nog te gehoorzamen, ja of
neen. Of ge tegen het bedreven kwaad zoudt optreden, al
of niet. Maar zoals ik u tóen schreef om te zien of ik op u
aan kon op het punt van toén, het besträffen, zo schrijf ik
nú om te zien of ik op u aan kan op het punt van nú, het
vergéven. Ook nu vraag ik u weer toch te doen wat ik zeg.
10 Mocht ge evenwel bij u zelf denken: „Ja maar, is het daar-
mee dan ook in orde tussen de zondaar en Paulus?" dan
antwoord ik u: Natuurlijk, ik vergeef hem evengoed als gij.
Ja, ik heb dat al gedaan, oprecht, Christus weet het — nu
eens even aangenomen, dat er mijnerzijds iets te vergeven
viel, immers, ge weet hoe ik daarover denk [3]) —, want ik

---

[1]) Voor het rechte verstaan van 2 : 5-17 is het zeer gewenst ook 7 : 5-16 te lezen, omdat daar over dezelfde geschiedenis gesproken wordt. De apostel zal van Titus hebben gehoord wat er sindsdien te Corinthe was gebeurd; hoe men van andere gedachten geworden was en de zondaar bestraft had.

[2]) De apostel verwijst naar een bestraffing, die eenmaal moet hebben plaats gehad en waarvan de Corinthiërs alles afwisten, maar omdat hij er zo weinig over schrijft, weten wij er thans bijna niets van.

[3]) Zie 2 : 5.

dacht aan het groot belang, dat daaraan verbonden was
11 voor u. Stel u voor, dat er haat of nijd was tussen u en mij, hoe gemakkelijk zou de satan daarvan dan partij kunnen trekken. We weten immers maar al te wel, hoe hij pleegt te werk te gaan en juist van twist en tweedracht gebruik maakt om de gemeente van Christus te verstoren.

12 Intussen, hierbij heb ik het toen niet gelaten. Ik stuurde u niet alleen die brief, maar zond ook Titus naar u toe met de opdracht, te zien wat mijn schrijven bij u uitgewerkt had [1]) en mij daarvan verslag te komen doen te Troas [2]). Want daarheen had ik mij na mijn vertrek uit Efeze begeven met het stellige voornemen thans ook te Troas het evangelie van Christus te verkondigen. Bij een vroegere gelegenheid was het daartoe immers niet gekomen, omdat God ons toen door middel van het gezicht van een Macedonisch man naar de overkant zond [3]). Ditmaal evenwel geschiedde dat niet, maar zorgde Christus, onze Heer en Gebieder, voor een goede gelegenheid om in datzelfde Troas het evangelie te prediken en maakte Hij,
13 dat het deze keer zelfs ruime ingang vond [4]). En toch, ondanks dit alles, ondanks mijn vaste voornemen te Troas het evangelie te prediken en ondanks de grote voorspoed, welke Christus aan mijn werk verbond, heb ik mijn arbeidsveld te Troas verlaten, omdat ik het er niet uithouden kon. Ik had rust noch duur in m'n binnenste. Want Titus, m'n broeder, liet maar op zich wachten en bange zorg vervulde m'n hart. Zou hij soms niets bereikt hebben te Corinthe? Was het daar mis gegaan? Waarom bleef hij toch zo lang weg? Toen heeft het brandend verlangen naar bericht van Titus over u mij dermate in beslag genomen, dat ik zelfs het bijzonder gezegende werk te Troas

---

[1]) Tenminste onder meer, zie 7 : 5-7, 13-16. Uit 8 : 16 is op te maken, dat de apostel zijn metgezel Titus ook met nog een andere opdracht naar Corinthe zond.

[2]) De manier, waarop Paulus over Troas spreekt (het bekende Troas), geeft recht tot het vermoeden, dat hij met Titus had afgesproken elkaar daar te zullen ontmoeten en dat Titus te Corinthe van die afspraak verteld zal hebben.

[3]) Hand. 16 : 6-10.

[4]) Letterlijk: „hoewel mij een deur geopend was in de Here". Over dit leiden van de grote evangeliezaak door de verhoogde Heiland leest men ook in Marc. 16 : 20, Hand. 2 : 33, 4 : 30, 1 Cor. 16 : 9, Hebr. 2 : 4.

er aan gegeven heb en mij van de gretige hoorders aldaar
heb losgescheurd, de Aegeïsche zee ben overgestoken en
zodoende gegaan ben naar Macedonië [1]). Zó'n plaats had
in mijn hart de gemeente van Corinthe, dat ik voor haar
14 Troas in de steek liet. Maar daarom kan ik achteraf God
er niet genoeg voor danken, dat Hij al mijn zorg zo ge-
nadig heeft willen beschamen. Ook toen is het weer duide-
lijk gebleken wat er eigenlijk gaande is, wanneer wij,
apostelen met onze helpers, het evangelie van Chris-
tus prediken. Dan geschiedt ongeveer zoiets als wan-
neer de senaat van Rome aan een overwinnend veld-
heer verlof geeft een triumftocht in de rijkshoofdstad
te houden. Achter de veldheer-triumfator aan gaan
dan zijn krijgsgevangenen. Die worden dan zegevierend
rondgevoerd. Zo is het ook God, Die in de wereld
van onze dagen aan Christus Zijn triumftocht verschaft
en Die ons, apostelen en medehelpers, op Zijn wegen
rondvoert als meelopers, gebondenen achter Christus
aan, gegeven in Zijn macht en tot Zijn dienst. Niet
wij, kortzichtige knechten, bepalen de gang van het
evangelie. Gelukkig niet. Maar God regeert en wij zijn
maar instrumenten, waarvan Hij Zich bedient om alom be-
kend te maken wat Christus heeft gedaan. Evenals bij de
Romeinse zegetochten de wierookdragers hun geuren doen
opstijgen ter ere van de triomfator, zo bewerkt God ook,
dat de geur van Christus alom verspreid en de kennis van
Christus alom verbreid wordt, ook daar, waar men tevoren
van Hem niets afwist. En daarbij wil God ons gebruiken.
Als wierookdragers ter ere van Christus. Als verspreiders
15 van de kennis aangaande die Christus. Want dat werk van
ons, predikers des evangelies, brengt wat teweeg! Wat is
het toch van hoog belang! Door onze verkondiging van het
evangelie van Christus zijn wij voor God gelijk aan een
aangename geur, die voor Zijn aangezicht opstijgt; zijn wij
een Gode welgevallige Christusgeur, wàt de hoorders des

---

[1]) Wanneer men het kaartje van blz. 16 voor zich neemt, ziet men ongeveer op dezelfde lijn Corinthe liggen ten W. van Efeze en ten O. van de Aegeïsche zee, terwijl meer Noordwaarts tegenover elkaar liggen Macedonië, ten W., en Troas ten O., dit alleen iets Zuidelijker, van genoemde zee.

evangelies met die evangeliegeur ook doen. Of hij hun tot
16 behoudenis strekt of niet. Dan is hij in het laatste geval — dus voor de doden, de ongelovigen [1]) — weliswaar een lucht des doods. Ze mochten liever willen, dat zij onze prediking nooit hadden gehoord. Nu zal het Woord, dat wij hun predikten, en de evangeliegeur, die zij mochten ruiken, hen nog des te zwaarder oordelen ten uitersten dage. Maar al is dit waar, dit ontneemt aan onze arbeid zijn heerlijke eigenlijke karakter niet, nl. dat wij door onze prediking een welriekende Christusgeur zijn. Wat dan ook blijkt, wanneer zovele ànderen het evangelie gehoorzaam zijn. Voor de gelovigen, voor de levenden, zijn wij een lieflijke geur, waardoor zij behouden worden en leven [2]).

Grote dingen voorwaar.

En wie is nu degene, die zich als een waardig instrument tot het vervullen van zo'n grote taak gedraagt? Soms die Joodse onruststokers daar bij u? Of wij? [3])

17 Op die vraag behoef ik u geen antwoord te geven. Want ge weet zeer wel, dat er maar al te veel zijn, die van het spreken over God misbruik maken. Zij zoeken daarbij

---

[1]) In de uitdrukkingen (letterlijk vertaald) „uit dood ten dode" en „uit leven ten leven" zullen de woorden „dood" en „leven", die het eerst gebruikt worden, de betekenis hebben van „doden" en van „levenden", zoals in 5 : 21 „gerechtigheid Gods" betekent „door God gerechtvaardigden". Uit of vanwege of in de weg van hun ongeloof strekt dezen het evangelie ten dode, in de weg van hun geloof strekt het genen ten leven.

[2]) Men lette er op, dat de apostel door zijn uitdrukkingswijze (chiasme) er de nadruk op legt, dat het evangelie naar z'n áárd liefelijk is. Voorop plaatst hij in vs 15 degenen, die behouden worden, en uitdrukkelijk eindigt hij in vs 16 met de werking des evangelies ten leven.

[3]) Vs 16b luidt: „En wie is tot zulk een taak bekwaam?" N.V. In de St.V.: „En wie is tot deze dingen bekwaam?" Woorden, die vaak worden aangehaald ten bewijze voor de leer van Paulus, dat hij zich uit zich zelf tot niets goeds in staat achtte, maar alles toeschreef aan Gods kracht. Inderdaad een waarheid, maar die hier niet geleerd wordt. In vs 16b, dat in nauw verband met vs 17 moet worden gelezen, hoort men in de verte het onweer, dat in 3 : 1, 4 : 2 en 5 : 12 naderbij komt en in de hoofdstukken 10—13 losbarst, tegen de Joodse onruststokers te Corinthe („bedriegelijke arbeiders, schijnapostelen", 11 : 13). Het Griekse woord voor „waardig" vindt men ook o.a. in de bekende woorden van Johannes de Doper en de hoofdman te Kapernaüm, Matth. 3 : 11, 8 : 8: „Ik ben niet waardig!"

zichzelf. Ze lijken er wel in te hàndelen [1]). Maar daar zouden wij niet op willen gelijken. Neen, onze figuur is die van mensen zonder bijoogmerken. Wij zijn als degenen, die spreken wat God hun te spreken geeft, in de wetenschap dat zij Gode daarvoor verantwoording schuldig zijn. Wij spreken voortdurend als degenen, die handelen en wandelen in gemeenschap met Christus.

B. HOE IK DENK OVER HET VERSCHIL TUSSEN DE DIENST VAN MOZES EN DIE VAN MEZELF (3 : 1—4 : 6).

3 : 1 Laat men nu niet zeggen: „O, daar komt Paulus [2]) weer aan en daar begint hij weer voor zichzelf te pleiten" [3]). Want heb ik dat nodig? Of sta ik soms op één lijn met zekere lieden [4]), die bij u slechts ingang konden vinden op vertoon van aanbevelingsbrieven? Heb ik die soms nodig, wanneer ik tot u kom of wanneer ik van u ga?
2 Wannéér ik zo'n brief nodig zou hebben om bij u of waar ook entree te vinden, dan zou *ik* over een aanbevelings-

---

1) Opmerkelijk is, dat de apostel nu niet gebruikt de woorden „evangelie van Christus", als in 2 : 12, maar slechts zulke, die men, zeer algemeen, kan vertalen door „spreken over God". Dat deden er zoveel. De landen van de wereld dier dagen werden platgereisd door predikers, godsdienstleraars, filosofen, heidense priesters, Joodse propagandisten, die zich vaak terdege lieten betalen. Dat tijdsverschijnsel heeft de Christelijke gemeenten ook bedreigd, Rom. 16 : 18, Filipp. 3 : 19.

2) Hoewel de apostel hier voortdurend van „wij" spreekt en dit volkomen past op hem en Timotheüs als afzenders van deze brief, 1 : 1, die tevens de gemeente van Corinthe gesticht hebben, Hand. 18 : 5, zal hij, hoewel uit bescheidenheid van „wij" sprekend, in het nu volgende verband wel vooral zichzelf op het oog gehad hebben, zie vs 2, vergelijk noot 1 op blz. 24. Paulus was Corinthe's vader, 1 Cor. 4 : 15, 2 Cor. 6 : 14. Voor de duidelijkheid laten we dit in onze parafrase uitkomen, tot aan 4 : 6. De lezer gelieve hiermede te rekenen.

3) Mogelijk heeft Paulus het in z'n verloren gegane 3e brief aan Corinthe opgenomen voor zijn ambt en is dat opgevat door mensen, die geen personen van zaken wisten te onderscheiden, als een egoïstisch opkomen voor eigen eer. De apostel kan dit dan te weten gekomen zijn door het verslag van Titus of langs andere weg, dank zij contact tussen Corinthe en Efeze, plaatsen waartussen druk scheepvaartverkeer was.

4) Hiermee zal de apostel de Joodse onruststokers van 2 : 17 bedoeld hebben.

brief beschikken als niemand anders. Want zulk een brief
zijt gij, gemeente van Corinthe, zèlf voor mij. Gij staat in
mijn hart geschreven en dat weet iedereen en dat is dus
3 een brief, die iedereen zo maar kan lezen. Het is immers
een algemeen bekend geraakt feit, dat Christus u met ge-
bruikmaking van mijn dienst tot Zijn brief gemaakt heeft,
een brief, die Hij niet schreef door middel van dode inkt,
maar door middel van de Geest des levenden Gods [1]) en
die Hij bovendien zelfs niet geschreven heeft op tafelen
van steen — zoals de tien woorden van de wet, waarop die
Joodse onruststokers bij u zich zo gaarne beroepen —,
maar op tafelen van mensen, op tafelen van vlees en bloed,
nl. in uw harten [2]).
4 Ik weet, dat ik daar een gewichtige uitspraak deed.
Toch deed ik haar niet uit overmoed. Deze dingen màg ik
zeggen. God mag mij zo horen spreken. Hij is mijn getuige,
dat Christus het zo besteld heeft. Dié heeft mij in Zijn
5 dienst genomen. Niet, omdat ik daartoe uit mezelf de
waardigheid [3]) bezat. Het past mij niet mij ook maar iets
van mezelf te verbeelden. Het is God, Die mij tot deze
6 hoge onderscheiding verwaardigd heeft. Hij is het, Die mij
tot niets minder verwaardigd heeft dan om op te treden
als dienaar van een heel ander verbond dan dat, waarover
mijn Joodse tegenstanders steeds de mond vol hebben en
waarbij zij nog steeds maar blijven staan. Terwijl het allang
verouderd is. Mijn dienst bestaat in het prediken van een
gans ànder, geheel nieuw verbond. Het is heel anders dan
dat, waarover die lieden spreken, die hun kracht zoeken,

---

[1]) Het is door de Heilige Geest, wanneer ergens het evangelie komt, Luc. 24 : 49, Hand. 1 : 5, 16 : 6, 7, Gal. 3 : 2-5, gedoopt wordt, 1 Cor. 10 : 2-4, Ef. 4 : 4, 5, het opzieners-ambt wordt ingesteld, Hand. 20 : 28, enz., kortom wanneer daar een gemeente van Christus tot stand komt gelijk te Corinthe.

[2]) In de verzen 3 : 1-3 wemelt het van beelden en woordspelingen, die niet alle in de vertaling, zelfs niet in de omschrijving, kunnen verwerkt worden. Het Griekse woord voor lezen b.v. betekent eigenlijk herkennen; in vs 2 zegt Paulus tot de Corinthische gemeente, dat zij een brief is „gekend en herkend (Nederl.: gelezen) door alle mensen". De vergelijking van een hart met een tafel komt in het O.T. ook al voor. De wijsheidsleraar gebiedt zijn leerling, dat hij zijn onderwijs schrijve „op de tafel" van z'n hart, Spr. 3 : 3. Vergelijk ons spreken van „graveren op de gevoelige plaat van het geweten (of geheugen)".

[3]) Hier en in vs 6 wordt hetzelfde Griekse woord gebruikt als in 2 : 16b, zie de noot daarbij, over het woord „waardig" (beter dan „bekwaam").

gelijk ik zoëven zei, in het schrift, in brieven, aanbevelingsbrieven [1]). In het geschrévene dus. Iets dergelijks doen ze ook weer, wanneer ze op hun manier het Woord Gods spreken [2]). Dan komen ze altijd maar met de Thora, met de boeken van Mozes, met de wet, vooral met de tien woorden, welke God Zelf op tafelen schreef, en ze stellen het voor, als zouden we door stipte onderhouding daarvan de voor God vereiste gerechtigheid ons kunnen verwerven. Maar ze zien niet, dat dit onmogelijk is en dat door de wet juist de kennis der zònde is; dat de wet tóórn werkt; dat zij ons met haar onvervulbare eis onze ellende en vervloeking voor ogen stelt. Daarom haalt dat dwaze beroep op het geschrévene, het geschrévene, niets uit [3]). Men houdt de mensen de wet voor als een weg ten leven, maar in de werkelijkheid slaat de wet ons dood. Doch door de prediking, waartoe ik verwaardigd ben, spreekt Gods Geest van léven en schènkt Hij leven; immers vergéving van zonden en het eeuwige leven.

7 Wil men echter zo gaarne de lof bezingen van hetgeen eens op de twee stenen tafelen geschreven is, men ga z'n gang. Als men maar weet, dat dit juist moet uitlopen op des te meer verheffing van de dienst, waarin ik heden sta. Want inderdaad is bij de verbondssluiting op de Sinaï de grote majesteit Gods gebleken. B.v. in het glanzen van

---

1) 3 : 1.

2) 2 : 17.

3) Wanneer de apostel de tegenstelling gramma tegenover pneuma, d.w.z. „letter" (men zou beter kunnen vertalen „het geschrevene", want dan komt meteen z'n zinspeling uit tegen dat gewapper met aanbevelingsbrieven, 3 : 1-3) tegenover „Geest" maakt, moet men bij „letter" niet denken aan een zeker Woord Gods, dat dood zou *zijn*, want Paulus zegt zelf, dat die letter *doodt*, dood máákt. Dit doet men niet, wanneer men zelf dood is. Met die „letter", dat „geschrevene" ziet de apostel dan op de wet. Want over deze wet spreekt hij op tweeërlei wijze. Soms prijst hij haar als het Woord Gods, dat vol evangelie is. Dan staaft hij zijn beweringen over het evangelie van Christus met een beroep op haar. De rechtvaardiging uit genade wordt b.v. uit haar bewezen, Rom. 3 : 21, 4 : 3. Soms echter laat hij van die zelfde Thora (of boeken van Mozes of wet) de onvervulbare eis horen, de vloek, Rom. 3 : 20, 4 : 15, 7 : 10, Gal. 3 : 10, 12, 1 Cor. 15 : 56. In het laatste geval mis-prijst hij de wet dan wel niet, maar spreekt hij over haar gelijk de Heidelb. catechismus in hoofdstuk I (over de ellende). In het eerste geval ziet hij haar als evangelie der schaduwen deel uitmaken van het éne Woord Gods, thans bestaande in de Wet en de Profeten en de boeken van het N.T.

Mozes' aangezicht. Het blonk zo, dat de Israëlieten er niet
eens naar konden blijven kijken. En toch was dat nog
maar vanwege een heerlijkheid van voorbijgaande aard.
Na verloop van tijd is die glans immers weer van Mozes'
gelaat verdwenen. Toch was dat reeds een schitterende
heerlijkheid. En dat voor een dienst, die, zoals ik reeds
opmerkte, de mens veroordeelt en dus een dienst des
8 dóóds [1]) was. Maar volgt daaruit dan niet, dat de dienst
des Geestes, waarin *ik* thans sta, zoveel te heerlijker is?
Omdat de Geest aan de mens door het evangelie vergeving
9 van zonden en het eeuwige léven schenkt. Want door die
vroégere dienst werden zonde, straf en oordeel aangewezen. En toch was er aan dié dienst reeds zo grote heerlijkheid. Maar overtreft dan de dienst, waarin *ik* sta, de vroegere niet door veel en veel groter heerlijkheid? Omdat dáárin duidelijker dan ooit wordt verkondigd hoe God de mens, die door gerechtigheid uit de werken der wet onmogelijk behouden kan worden, gratis vergéving der zonden en het eeuwige léven schenkt door hem deelgenoot te maken aan die gerechtigheid, waarvoor Hij Zelf in
10 Christus heeft willen zorgen [2]). Daarom zal ik het u nog sterker zeggen. Stellig was er aan die dienst van voorheen wel zekere heerlijkheid. Dat ontken ik niet. Maar wanneer het op een vergelijken aankomt, dan verdwijnt die vroegere heerlijkheid bij de tegenwoordige eigenlijk totaal in het niet. Vanwege de alles te boven gaande heerlijkheid
11 van de dienst, waarin ik thans gezet ben. Want als de vroegere dienst al met zoveel heerlijks gepaard ging, terwijl hij toch maar bestemd was om eenmaal te verdwijnen, hoeveel te heerlijker moet dan de tegenwoordige zijn, die immers blijvend is van aard en niet bestemd om, zoals de vorige, door een betere te worden vervangen, als schaduw door lichaam, als belofte door vervulling.

12 Of ik dus van overtuiging [3]) zijn mag, dat de dienst,

[1]) In vs 6 was dit punt aangeroerd en het zal in vs 9 nog breder ter sprake komen.

[2]) Met één enkel woord, nl. gerechtigheid, typeert Paulus hier heel zijn evangelieprediking. Hij bedoelt de gerechtigheid, welke *a)* God verschaft, welke *b)* Christus ons verwierf en welke *c)* de onze wordt door het geloof. Zie de parafrase van Galaten en Romeinen.

[3]) In het Grieks staat een woord, dat vaak door „hoop" vertaald wordt, b.v. in

waartoe ik verwaardigd ben, een hoog verhevene is! En ge
begrijpt dus zeker wel, dat ik me geen slot op de mond
laat leggen. Dat ik er niet aan denk van mijn recht van
spreken ook maar een ogenblik afstand te doen en liever
maar te zwijgen over hetgeen mij opgedragen is te spreken.
13 Om de Joodse broeders te ontzien. Want dàn zou mijn
dienst lijken op die van Mozes. Wanneer ik niet het
volle, rijke, heerlijke evangelie verkondigde. Want Mo-
zes bedèkte zijn gelaat. En dat waartoe? Om het
mooiste verborgen te houden. Opdat de Israëlieten niet
zouden behoeven te kijken naar iets, dat het toppunt [1])
van heerlijkheid was van die dienst, die .... overigens
14 bestemd was om te verdwijnen. Hadden ze dit maar in-
gezien en niet, gelijk heden geschiedt, met hand en
tand het voorbijgegane verdedigd als voor vandaag nog
geldig. Maar dat hebben ze niet willen inzien en er-
kennen. Hun ogen zijn daarvoor hardnekkig gesloten.
Want tot op de huidige dag is er sprake van we-
derom een bedekking, wanneer men in de synagogen de
boeken leest, die van dat oude verbond gewagen. Nog
steeds is daar van zo'n sluier sprake en is men dientenge-
volge niet in staat de rechte inhoud van dat verbond te
zien. En hoe komt het, dat men door zo'n bedekking ge-
hinderd wordt? Omdat men maar niet ziet, dat door Chris-
15 tus de dienst van het oude verbond verdwijnt. Neen, tot
de huidige dag ligt er zovaak men de boeken van Mozes

1 Cor. 13 : 13, waar wij de bekende trits van Nederlandse woorden „geloof, hoop en liefde" evenwel vervangen hebben door „vertrouwen (nl. in de broeders), goede verwachting (nl. van de broeders) en liefde (nl. tot de broeders)". In plaats van „goede verwachting" past hier, in 2 Cor. 3 : 12, echter beter „overtuiging". Men moet zich dus niet door het woord „hoop" der St. V. of „verwachting" der N.V. er toe laten verleiden te denken aan Paulus' hoop op de toekomende heerlijkheid des eeuwigen levens. Daardoor zou men zich het overbodige probleem scheppen, of Paulus' tegenwoordige dienst dan ook weer niet op zijn beurt bij Christus' wederkomst door een hogere bedeling zou worden vervangen. Aan die toekomst denkt de apostel hier juist niet, maar hij vergelijkt zijn dienst met de vorige, met die van het oude verbond, waarvan zijn Joodse tegenstanders niet zagen, dat hij door Christus' komst vervuld was.

[1]) Het woord „einde" (zo in St. V. en N. V.) vatten wij dus op als hoogtepunt, gloriepunt. Een andere opvatting neemt het woord „einde" in letterlijke zin, dus als slot, eindstadium, verdwijning. Dan zou de apostel dus spreken van het einde of de verdwijning van datgene wat voor de verdwijning bestemd was. Een overladen uitdrukkingsmanier weliswaar, maar vermeldenswaardig.

leest een sluier over het hart van voorlezers en van hoor-
16 ders. Zodra [1]) Israël zich echter tot Christus de Here be-
keert, is het in staat het gelezene te verstaan. Omdat die
bekering dan wegname van de hinderlijke sluier betekent [2]).
17a Want zonder bekering staart men zich slechts blind op z'n
boeken, op z'n geschriften, op het met inkt geschrevene
en ziet men niets dan letters en nog eens letters. Maar [3])
wie voor Christus als Here buigt, ligt meteen ook onder
beslag van de Geest van Christus en is in staat die boeken
17b te lezen overeenkomstig de mening des Geestes [4]). Helaas
zijn velen hiertoe in onze dagen niet bij machte, omdat zij

---

[1]) Het verdient aanbeveling hier niet te vertalen, als in 3 : 15, met „wanneer", doch met „zodra".

[2]) Het valt iedereen op, dat de apostel in deze verzen zich van schone beeldrijke taal bedient, maar de treffende wijze, waarop hij zich in 3 : 16 uitdrukt, spant de kroon. Helaas kan zij echter slechts ten volle worden genoten, wanneer men Grieks kent en de Griekse vertaling, genaamd de Septuaginta, van het O.T. kan lezen. Daarin luidt Ex. 34 : 34a aldus: „Maar wanneer Mozes kwam voor het aangezicht des HEREN om met Hem te spreken, deed hij de sluier weg". Met geringe verandering van de in deze Griekse vertaling van Ex. 34 : 34 gebezigde woorden schrijft Paulus in 2 Cor. 3 : 16: „Maar (zodra) wanneer (Israël) zich tot de Here (Christus) keert, wordt de sluier weggenomen". (Van het drietal woorden tussen haakjes zijn de laatste twee invoegingen van schrijver dezes.) In de eigen woorden van de door de Joodse onruststokers zo vereerde geschriften, ja bepaald uit de geschiedenissen van hun Mozes, spreekt Paulus uit waaraan het hun schort, nl. bekering tot en dienen van de verheerlijkte Christus.

[3]) De apostel schrijft in 3 : 17 letterlijk: „Maar de Heer is de Geest. Maar waar de Geest van de Heer is, (daar is) vrijheid". Vervolgens moet de vertaling van vs 18 weer met „maar" beginnen. Dit 3 keer „maar" slaat telkens weer op de tegenstelling tussen Christenen en Joden.

[4]) In vs 17a leert de apostel niet, gelijk Sabellius, dat Gods Zoon en Gods Geest dezelfden zijn. Hoe vaak onderscheidt hij die twee juist niet, zie b.v. Rom. 8 : 11, ja terstond hierna 3 : 17b. Over dit korte spreken (de Heer *is* de Geest) der Schrift verwondere men zich niet, Joh. 15 : 1, zeker niet bij de apostel Paulus. Het woordje „is" betekent bij hem zeker niet altijd maar hetzelfde als ons is-gelijk-teken, 1 Cor. 10 : 4 (Christus is de rots), 15 : 45 (Christus is levendmakende Geest), Gal. 3 : 16 (hetwelk, nl. Abrahams nakomelingschap, is Christus), maar vereist vaak in onze taal een omschrijving. Bij het woord Geest moet in 3 : 17a weliswaar aan de Heilige Geest gedacht — aan wie anders! — maar dan aan de Heilige Geest, Die in 3 : 6, 8 en 14 gesteld werd tegenover het vleselijk dwepen met het geschrevene, met de (Joods, wettisch, geïnterpreteerde) boeken van Mozes. De bedoeling van 3 : 17a is dan: via erkenning van Christus als Heer komt de Geest tot heerschappij bij het lezen. Christus en Zijn Geest zijn onafscheidelijk. De betekenis van 3 : 17a is dus: Maar waar Christus als Heer wordt erkend, daar heerst de Geest en spreekt, leest, hoort, enz. men Geestelijk. Christus brengt pas de Geest mee.

zich door Christus en Zijn Geest niet willen laten regeren. Maar wanneer de Geest van Christus, de Here, ogen opent en harten verlicht, worden de banden losgemaakt en treedt
18 vrijheid in de plaats van droeve gebondenheid. Bovendień behoort thans ook zulk een verschil als er eertijds bestond tussen Mozes en de Israëlieten, volkomen tot het verleden. Want van Mozes straalde Gods heerlijkheid wel af, maar van de Israëlieten niet. Maar dat verschil is thans ook weggevallen. Want bij ons àllen, predikers èn luisteraars, ambtsdragers èn gemeenteleden, is de verhindering weggenomen om Christus' heerlijkheid te zien. Zelfs straalt thans van ons àller levensgedrag Zijn heerlijkheid af [1]). Ja, terwijl die heerlijkheid bij Mozes op den duur toch weer verdween, is zij bij ons van blijvende aard en wordt zij zelfs gaandeweg groter. Want wij worden thans reeds naar de gelijkenis van Christus vernieuwd en omgevormd, steeds meer en altijd maar meer, totdat wij eenmaal Zijn heerlijk beeld in volmaaktheid zullen vertonen [2]). Daar kunt ge van op aan. Want dat is het werk van niemand minder dan Christus' Geest, de Geest van onze grote en verheven Here [3]). Hij begint niet om straks niet te voleinden. Dat zou Christus niet waardig zijn.

4 : 1 Ziedaar, zulk een dienst is nu de mijne.

Daartoe heeft God mij nu in Zijn barmhartigheid verwaardigd.

En vandaar dat ik er dus niet aan denk om ergens in
2 een bang hoekje weg te kruipen. Integendeel. Toen ik tot deze dienst geroepen werd, heb ik mij eens en voor goed [4])

---

[1]) De St.V. zegt, dat wij de heerlijkheid des Heren „als in een spiegel aanschouwen", de N.V., dat wij haar „weerspiegelen". Wij houden ons aan de laatste opvatting.

[2]) Rom. 8 : 29, 1 Cor. 15 : 49. Omdat de apostel hier blijkbaar het oog heeft op de dagelijkse vernieuwing onzes levens en niet uitdrukkelijk over onze wederopstanding spreekt, zal het beter zijn hier niet naar Filipp. 3 : 21 te verwijzen.

[3]) De St. V. heeft „van des Heren Geest", de N.V. „door de Here, Die Geest is". Hoewel beide vertalingen mogelijk zijn, komt ons de eerste het aannemelijkst voor.

[4]) De manier, waarop de apostel zich uitdrukt, doet denken aan één historisch moment. Dat zal het moment zijn, waarop de verhoogde Here Jezus hem, de vervolger, in Zijn dienst nam om vooral aan de heidenen het evangelie te prediken.

voorgenomen nooit iets te doen te willen hebben met stiekemheid. Zoals dat plaats vindt bij hen, die zich voor het volle evangelie van Christus schamen [1]) en er daarom maar het een of het ander van achterhouden. Met zulke slimmigheden ga ik niet om en ik vervals het Woord van God [2]) niet. In plaats van iets uit het evangelie weg te moffelen, maak ik de volle waarheid openbaar en dàt is dan *mijn* aanbevelingsbrief bij de mensen [3]). Tegenover iedereen. Zonder iets achterbaks te houden. Eerlijk en open predik ik, als ten aanhoren van een alwetend God, en hierdoor kan iedereen van mijn arbeid kennis nemen en er over oordelen.

3 Misschien zal iemand mij tegenwerpen, dat er toch genoeg zijn, die van mijn prediking niets willen weten en die haar dus niét als waarheid erkennen. Dat weet ik. Doch dat doet niets af van de waarheid mijner prediking noch van de getrouwheid, waarmee ik mijn dienst vervul. Er zijn er inderdaad thans ook, in wier hart het evangelie, dat ik predik, geen ingang vindt, ja, die het heftig tegenstaan. Maar dat komt niet door mijn evangelie! Hetzelfde herhaalt zich ten opzichte van onze prediking als wat er gebeurt bij de voorlezing in de synagogen uit de boeken van Mozes [4]). Er ligt voor sommigen een sluier over het evangelie. Maar dat zijn dan ook mensen, die ten verderve
4 gaan. Zij zijn ongelovigen. Dat komt doordat de satan [5]), die over de mensen van deze wereld heerst als een god zo

---

[1]) Bij sommige Christenen van Joodse afkomst ontbrak de moed de volle vrucht te aanvaarden van Christus' komst en arbeid, zie Hand. 15, Gal. 2 : 12, maar vooral 6 : 12, 13, Rom. 16 : 17-20 (zie ook de parafrase van deze verzen, over deze Christengeworden Joden met een compromis-evangelie, waaruit het voor Joden aanstotelijke was weggedaan. Stellig veelal uit mensenvrees).

[2]) Hier gebruikt de apostel weer dezelfde uitdrukking „het Woord van God" als in 2 : 17, waar hij het had over Joden, die met het Woord Gods marchandeerden. Inderdaad wàs de wet van Mozes ook Woord Gods en werd zij door de apostel zeker als zodanig eerbiedig erkend.

[3]) Men voelt de zinspeling op 3 : 1.

[4]) Wanneer de apostel hier spreekt van een evangelie, waarover een sluier ligt, zinspeelt hij klaarblijkelijk op hetgeen hij in 3 : 14, 15 schreef over hetgeen bij de voorlezing van Mozes' boeken geschiedde. Het is ook één Woord Gods.

[5]) Efeze 2 : 2, 6 : 12, 16.

machtig, hen verblind heeft. Dientengevolge willen ook [1]) zij thans niet de waarheid van mijn prediking inzien en erkennen, en dáárdoor straalt ook [2]) van hen en hun levensgedrag u de lichtglans niet tegen, welke er uitgaat van het evangelie, dat immers boordevol is van de heerlijkheid van de Christus, Die bovendien nog heel wat meer is dan Mozes. Want Hij vertoont ons de heerlijkheid Gods gelijk dit tot nog toe niemand gedaan heeft [3]). Hij is een-
5 voudig een béeld van God. Welnu, het is deze Christus, Die ik predik. Want ik beweer niets bijzonders van mezelf, maar ik maak slechts Christus Jezus groot als Gebieder en Heer. Van mezelf beweer ik alleen maar, dat ik om der wille van die Jezus een dienaar van u ben, een slaaf
6 van u. Omdat het Gode behaagd heeft mij die Jezus te leren kennen. En dat heeft in mijn leven een enorme verandering teweeggebracht, van duisternis tot licht. Want dezelfde almachtige God, Die eenmaal bij de schepping der wereld de duisternis verdreef door te spreken „Daar zij licht!" heeft ook in mijn hart het licht laten schijnen en heeft mij daardoor willen verlichten en mij kennis geschonken van Zijn Goddelijke heerlijkheid. Dat deed Hij door mij het gelaat te doen zien van Eén, Die nog heel wat meer is dan Mozes met zijn blinkend aangezicht. Dat deed Hij door mij het aangezicht te laten aanschouwen van Christus! [4])

---

[1]) Uit het gebruik van gelijke woorden blijkt, dat de apostel zinspeelt op het genoemde in 3 : 14a. Daar is gezegd, dat de gedachten verhard zijn, hier dat zij verblind zijn.

[2]) Hoewel de apostel in 3 : 18 spreekt van „weerspiegelen" en hier van „afstralen", ligt het voor de hand, dat hij ook hier op de parallelie zinspeelt met het beschrevene in de slotverzen van hoofdstuk 3.

[3]) Joh. 1 : 14.

[4]) Het zal nauwelijks nodig zijn er op te wijzen, dat de apostel hier door al zulke woorden als licht, verlichting, schijnen, heerlijkheid Gods en aangezicht zinspeelt op hetgeen hij in het voorafgaande geschreven had over de dienst van Mozes. Voor de Joodse dwepers met „Mozes" onder de Christenen waren deze laatste woorden, die ons, hoewel niet uitdrukkelijk, herinneren aan Damascus, waarlijk verpletterend.

C. HOE IK DENK OVER ONZE PERSONEN: AARDEN POTTEN! (4 : 7—5 : 8)

4 : 7 Maar hiermee steken we geenszins onszelf de hoogte in. Het zou ook werkelijk kwalijk passen. Zeker, wij [1]) zijn wel — dat is in het voorafgaande genoegzaam gebleken — in één woord gezegd: schatbezitters. Alleen zou men dat, afgaande op onze tegenwoordige omstandigheden, heus niet van ons zeggen. Dan moet ik eerder denken aan een schat, ja, maar aan een schat in een pot, een schamele aarden pot in de grond. Wij zijn, vergeleken bij onze schat, ook maar aan zulke onbetekenende, onsierlijke en lichtbreekbare aarden potten gelijk. Zo gebruikt God ons. Waarmee Hij natuurlijk Zijn wijze bedoelingen heeft. Ieder kan daaraan voor z'n ogen zien, dat de weergaloze kracht alleen aan Gods kant is, terwijl er bij ons niets is dan zwakheid en onvermo-
8 gen. Want aldoor worden wij in het nauw gedreven, al komen we er ook telkens wel weer tussen uit. Voortdurend zitten we in verlegenheid en weten we ons geen
9 raad, al komt er dan toch wel weer uitkomst. Regelmatig worden we achterna gezeten, al ontbreekt het dan toch ook weer aan uitredding niet. Telkens worden we tegen de grond geslagen, al maakt men ons weliswaar niet defini-
10 tief af [2]). Zo overkomt ons geregeld wat eens ook Jezus wedervoer. Waarheen wij het vege lijf ook wenden, men zoekt ons telkens weer te doden gelijk men eenmaal Jezus gedood heeft [3]). Al laat God het steeds zo ver niet met ons komen en laat Hij ons ons lichaam houden en biedt Hij ons daardoor toch nog de gelegenheid om alom bekend te ma-

---

[1]) Evenals in het voorgaande stuk, 3 : 1—4 : 6, zouden we er misschien ook hier goed aan doen, wanneer we „wij" door „ik" weergaven, maar we zien daarvan toch liever af uit eerbied voor het letterlijk geschrevene. De lezer kan zelf bij „wij" wel eens denken: „ik".

[2]) Het kan zijn, dat de apostel hier ziet op zulke feiten als de steniging te Lystre, Hand. 14 : 19, 20, maar omdat hij blijkbaar het oog heeft op regelmatig voorkomende gebeurtenissen, zal zijn bedoeling wellicht zijn: telkens wordt ons het werk door verjaging, moordaanslag enz. bij de handen afgebroken, maar dan geeft God toch weer ongedachte kans om voort te bouwen.

[3]) Dat heeft onze Heiland ook voorspeld. Gedenkt het woord, dat Ik tot u gesproken heb (zie Joh. 13 : 16): Een slaaf staat niet boven zijn heer. Indien zij Mij vervolgd hebben, zij zullen ook u vervolgen, Joh. 15 : 20.

11 ken, dat Jezus leeft. Dat Hij uit de doden is opgestaan. Zo staat het er met ons geregeld voor. Want leven — we doen het nog wel. Maar onafgebroken verkeren we in doodsgevaar terwille van de zaak van Jezus. En zo bereikt God Zijn doel, nl. dat door stakkers, zoals wij thans met ons ten dode opgeschreven vlees toch eigenlijk maar zijn, worde bekend gemaakt het leven, dat Jezus heeft teweeggebracht.
12 Zodat ge dus nu zeker wel zien kunt, hoe wij, predikers, er aan toe zijn. Wij moeten telkens de krachten van de dood ondervinden. Maar dat geschiedt alleen hiertoe, opdat tot allen, die onze prediking horen, ook tot u dus, het léven komen zou. Het leven, dat Jezus schenkt.
13 Niet dat wij ons hierover beklagen. Wij nemen deze dingen gelovig uit Gods handen aan. Wij nemen de woorden over, welke de psalmdichter eenmaal in gelijke omstandigheden sprak. Hij werd toen ook verdrukt. Maar de Geest deed hem toen aldus spreken: „Ik heb geloofd, daarom heb ik het volgende gesproken". En toen volgde dat lied van liefde en lof. Diezelfde Geest bewerkt thans, dat ook wij onze vervolgingen en verdrukkingen gelovig aanvaarden en dat wij overeenkomstig dat Schriftwoord ook gelovig voortgaan het Woord Gods te spreken [1]).
14 Dit toch is onze kracht en troost in al onze druk en doodsnood: Wij weten, dat God evengoed als Hij Jezus, Die nu tot Heer en Gebieder is verhoogd, uit het graf heeft doen verrijzen, ook ons eenmaal opwekken zal uit de doden. Zo onafscheidelijk zijn wij aan Jezus verbonden. Zozeer is Zijn lot het onze. Niet alleen nu in dood en lijden, maar een-

---

[1]) De vraag, waarom de apostel nu juist dit vers midden uit Ps. 116 citeert — St.V. Ps. 116 : 10 —, vervalt, wanneer men weet, dat de nummering en verdeling der psalmen in de Griekse vertaling, zie blz. 40, noot 2 — en hieruit placht Paulus zijn aanhalingen te doen —, een beetje anders waren dan die, waaraan wij door onze St. V. gewend zijn. Wat in de St. V. Ps. 116 : 1-9 is, was in de Griekse vertaling Ps. 114, en Ps. 116 : 10 - 19 was daar Ps. 115. Het opschrift van deze psalm 115 luidde dus: „Ik heb geloofd, daarom heb ik (als volgt) gesproken" en dan vormde de rest van die psalm de inhoud van dit spreken; over verdrukking, maar ook over uitredding en blijde dank daarvoor. Door nu slechts even het opschrift aan te halen van die psalm, waarvan de historische achtergrond zoveel overeenkomst met *zijn* moeitevolle omstandigheden had, tekende Paulus voor iedereen, die zich deze psalm herinnerde, kort maar op treffende wijze zijn geheel en al overeenkomstige situatie: geloof in verdrukking en vanuit dat geloof vrijmoedig spreken.

maal ook in opwekking en heerlijkheid. Want God zal er
voor zorgen, dat we dan bij Jezus zullen zijn. Wij zullen
naast Hem komen te staan. Trouwens wij niet alleen,
maar ook allen, die door onze prediking in Hem geloofd
15 zullen hebben; zoals gij. Want daarom gebéuren al deze
vreselijke dingen ook. Om in die weg al zulke hoorders
van het evangelie als u het heil in Christus deelachtig te
maken. Dat is er de bedoeling van. En dan hoe meer hoe
liever. Want hoe meer er door Gods genade worden be-
zocht, hoe meer er Hem daarvoor hun overvloedige dank
zullen brengen en Hem nu en in de toekomst zullen ver-
heerlijken [1]).
16 Deze hoop staalt onze krachten. Dit vooruitzicht is
de reden, waarom wij niet in een schuilhoek kruipen [2]).
Wel is ons lijden ontzaglijk zwaar. Naar de uitwendige
mens [3]) worden we gesloopt. Maar desondanks worden we
naar de inwendige mens dagelijks gesterkt en scheppen we
17 iedere keer weer moed. Eigenlijk is het lijden, dat wij in
deze tegenwoordige tijd als evangeliepredikers hebben te
verduren, immers toch ook maar weer een kleinigheid,
wanneer men het met de toekomst vergelijkt, die ons
wacht. Want dit leed is voor ons de weg, waarlangs ons
een heerlijkheid wordt bewerkt, zó alles overtreffend
groot en blijvend, dat het lichte lijden van thans daarbij
18 van geen gewicht meer is te achten. Daarom gaan we dus
moedig voorwaarts, omdat we het oog op die schone toe-
komst gericht houden. We staren ons niet blind op onze
tegenwoordige omstandigheden, die zo voor het oog niet
aangenaam zijn, maar wij vestigen onze hoop op de toe-

---

[1]) Onwillekeurig denkt men hier aan Spr. 14 : 28: In de menigte des volks is des konings heerlijkheid.

[2]) Hetzelfde woord als in 4 : 1.

[3]) Voor de uitdrukkingen „de uitwendige mens" en „de inwendige mens" of letterlijk „de mens buitenwaarts" en „de mens binnenwaarts" zie men § 8 der inleiding op de parafrase van Romeinen. Wij hebben de termen, welke de apostel hier bezigt, onveranderd gelaten, omdat ze voor zichzelf spreken. Men vervange ze niet door b.v. de tegenstelling lichaam—ziel. De psychische spanningen, welke noodwendig aan vervolging om Jezus' wil verbonden zijn, zou de apostel zeker tot de moeilijkheden naar de uitwendige mens gerekend hebben.

komst, al houdt zij de heerlijkheid, die ons wacht, nog in
haar schoot verborgen. Dié zien we weliswaar nog niet.
Maar wat we thans zien en thans meemaken is van voor-
bijgaande aard, doch de toekomende heerlijkheid, al zien
5 : 1 we haar nog niet, dié zal toch nimmer enden. We weten
immers vast, dat een veilig verblijf ons wacht. Want ons
tegenwoordige zijn hier is een huis van aarde gelijk. 't Is
als een tent, die men, als er moet worden opgebroken, zeer
gemakkelijk weer uit elkaar neemt. Maar mocht ons dit
eenmaal overkomen, dan is 't God, Die ons aanstonds een
woning bezorgt. Daarvan zijn we thans reeds verzekerd.
Een huis van hoger, hemelse structuur. Onbreekbaar, blij-
2 vend voor immer [1]). Ja, omdat wij in zo'n stellige zeker-
heid leven, is er bij ons zelfs naar die toekomst een smach-
tend verlàngen aanwezig. We beklagen ons over ons tegen-
woordige leven niet en over het dreigend gemis dáárvan,
maar voelen het veeleer aan als een groot gemis, dat we
ons hemelse verblíjf nog steeds maar niet hebben betrok-
3 ken. We zullen het geenszins een verlies achten, wanneer
we straks dat hemelse overkleed [2]) zullen mogen aantrek-
ken. Integendeel, moge God ons daartoe maar verwaar-
digen. Met hoevelen zal dit niét het geval zijn. Niet wij,
maar zij zijn te beklagen. Straks daar te zullen moeten
4 staan zònder overkleed! [3]) Ja, eigenlijk is het zelfs aldus:
Inderdaad is ons leven tegenwoordig lang niet gemakke-
lijk. Het is zwaar. Zo onveilig en broos als een tent. Maar
toch is dàt helemaal niet de reden, waarom er een zucht
van verlangen bij ons opstijgt. Neen, de oorzaak daarvan

---

[1]) Evenmin als bij de uit- en inwendige mens van 4 : 16 moet men hier aan de tegenstelling denken tussen lichaam en ziel of aan die tussen aards en toekomstig lichaam, maar aan die tussen het aardse bestaan van Paulus, vol druk en verdriet, en zijn toekomstige verlossing daarvan als hij eeuwig bij zijn Meester zal zijn; hoe — daarover gaat het hier niet. De apostel troost zich door 't vooruitzicht op een eeuwige veiligheid.

[2]) Na de vergelijking van het gelukkige zijn straks bij zijn Here met het verblijf in een woning, laat de apostel het beeld van een overkleed volgen. Een lieflijk huis, een warme jas, beide beelden gaan in dezelfde richting.

[3]) Letterlijk: „naakt", wat hier, gelijk wel vaker, betekent: niet geheel gekleed; nu even meer gelet op wat men niet, dan op wat men wel aan heeft.

is veeleer in het feit gelegen, dat we ons tegenwoordige leven zo pover vinden, zo kaal. We hebben nog steeds maar geen overkleed. En daarheen gaat het verlangen uit. We snakken er naar, dat dit povere tegenwoordige leven, waarin aldoor nog maar de dood werkt en steeds maar weer de dood, worde overkleed, overdekt, overheerst, overwonnen, ja kort gezegd verslonden door het Leven,
5 dat Christus eenmaal verworven heeft [1]). Daar moge het dan thans nog wel niet erg naar uitzien. Maar van die heerlijke overkleding zijn we zeker. Want niemand minder heeft ons daartoe voorbereid dan God, de goede trouwe God. Want Hij heeft over ons Zijn Geest uitgezonden en die in ons hart doen wonen. Hij laat dat uit ons doen en spreken steeds blijken [2]). Dat is een onloochenbaar feit en dat is ons dus tot een vaste en zekere garantie, dat diezelfde Geest ook eenmaal al wat nog resteert ons ten volle zal schenken.

6 Moedig gaan we dus immer voorwaarts met de arbeid, die ons opgelegd is, en we onthouden dit altijd maar goed: zolang we nog ons thuis hebben in dit lichaam [3]), verkeren we a.h.w. nog in den vreemde, omdat we nog niet zijn in het huis, waarheen we op weg zijn. Het veilige thuis bij
7 onze Here. Want al vertrouwen we er op, dat we daar eenmaal zullen ingaan, we moeten het nog maar vertrouwen [4]). Zo is dat nu eenmaal tijdens ons rondtrekken in deze wereld. Van een zichtbaar verschijnen der dingen, waarheen ons verlangen zich uitstrekt, is thans nog geen
8 sprake. Toch houden we goede moed, en mocht het soms sterven moeten worden, dan brengt de dood geen verlies. Want dan staat het ons zeer wel aan om ons lichamelijk verblijf te verlaten en ons huis bij de Here te betrekken.

---

1) Zinspeling op wat gezegd is in 4 : 11 en 12.
2) Vergelijk 1 : 22.
3) Aan de beeldenrijkdom van dit Schriftdeel voegt de apostel nog toe het beeld van het wonen in een lichaam. Evenmin als bij de vorige beelden en tegenstellingen (bv. uit- en inwendige mens) is hieruit een geringschattend oordeel over het menselijke lichaam af te leiden.
4) Vergelijk dit met het spreken over de hoop in Rom. 8 : 24, 25.

D. HOE IK DENK OVER ONZE DIENST: AMBASSADEURS! (5 : 9—6 : 10)

Daarom moet ik er nog dit aan toevoegen [1]).

5 : 9 Het blij vooruitzicht, dat wij eenmaal bij onze Here Christus thuis zullen zijn, schenkt ons niet alleen moed en krachten, gelijk ik zoëven gezegd heb, maar bovendien spoort het ons ook aan tot des te groter vlijt. We willen het werk, dat onze Heer ons opdroeg, nu ook zo goed en ijverig mogelijk doen. Onder alle omstandigheden. Of we er het leven nu bij inschieten, dan wel of we hier nog wat langer in den vreemde zullen blijven verkeren. Als onze Heer maar over ons tevreden mag zijn. Daar stellen
10 we onze eer in. Want alle mensen, ook wij predikers van het evangelie, zullen straks door die Here Christus geoordeeld worden. We komen voor Zijn rechterstoel te staan en dan zal alles wat hier nog veelszins verborgen was, open en bloot [2]) gelegd worden. Zo heeft God het besteld en zo zal het dus zeker moeten gebeuren. En dan zal iedere prediker van die Heer Christus z'n rechtmatig loon ontvangen over heel de tijd zijner levensdagen, welke hij gearbeid heeft. Al naardat hij gepresteerd heeft. Hetzij zijn predikwerk wel van waarde was, hetzij waardeloos [3]).

11 Welnu, van deze wetenschap doordrongen, doen wij ons werk. Durft men ons te verdenken van het zoeken van

---

[1]) De verzen 9 en 10 vormen een overgangsstukje tussen het vorige deel, waarin de apostel over zichzelf en zijn medehelpers sprak als aarden potten. Maar straks zal hij wijzen op de hoogheid van zijn ambt. Al is het waar, dat àlle mensen straks voor Christus' rechterstoel zullen staan, men denke bij deze twee verzen toch vooral aan de apostel Paulus met z'n helpers en met name aan z'n verweer tegen de Joodse tegenstanders, die hem van jacht naar mensengunst poogden verdacht te maken, zie vers 11. Paulus had door zijn laatste brief gepoogd de Corinthiërs terug te winnen.

[2]) Hier denken we ten eerste aan de Joodse tegenstanders, die de apostel van egoïsme beschuldigden, terwijl zij nota bene zelf met het Woord Gods een handeltje dreven, zie 2 : 17; maar ten tweede ook aan de Corinthische critici, tegenover wie de apostel Paulus zich ook vroeger reeds beroepen had op het oordeel van Christus straks, 1 Cor. 3 : 5—4 : 5 (daar spreekt de apostel ook over veel waardeloos werk bij de evangelieprediking; hout, ja hooi en riet, 3 : 12).

[3]) Een ongelofelijk scherpe opmerking aan het adres van Paulus' tegenstanders, ons bekend sinds 2 : 17.

eigen voordeel en eer? Inderdaad, het is zo. Wij zoéken mensen te winnen. Wij probéren mensen over te halen. Maar dat doen we niet met egoïstische bedoelingen. Als strevers. Als zoekers van mensengunst. Maar dat doen we, omdat we er van doordrongen zijn, dat er met die geduchte, hoog verheven Héér, Die straks allen voor Zijn rechterstoel dagvaardt, niet te spotten valt [1]). Ziedaar onze drijfveer: vrees voor het misnoegen van onze Heer over ons. Laat men het bestrijden en laat men beweren, dat wij er achterbakse bijoogmerken op na houden. Maar God weet beter. Voor Hem liggen onze bedoelingen nú reeds, voor eens en voor altijd, open en bloot [2]). En, al heeft de boze tong over ons misschien een ogenblik indruk op u gemaakt, ik heb thans gegronde hoop, dat *gij* nu toch ook wel anders over ons hebt leren oordelen, omdat onze zuivere bedoelingen thans ook voor u open en bloot [3])
12 zijn komen te liggen. Denkt u niet, dat we nu tòch weer een goed woordje voor ons zelf doen [4]) en bezig zijn met eigen roem. Integendeel, dat laten we aan ú over. Roemen over ons — dat moogt gíj. Ik schrijf u dit alles juist om u in staat te stellen het nu eens voor de eer van onze arbeid op te nemen bij onze tegenstanders, die zo graag de mooie en vrome man spelen, terwijl hun hart niet recht
13 is [5]). Want heb ik me toén 's heftig laten gaan, dan kende God toch m'n eerlijke bedoeling. En uit ik me thàns heel bedaard, dan doe ik dat voor uw bestwil [6]). In geen van

[1]) Men moet bedenken, dat de apostel Paulus de Here Jezus zelf in Zijn tegenwoordige heerlijkheid gezien heeft en dat dit hem toen verpletterd heeft.

[2]) Weer hetzelfde werkwoord als in 5 : 10. Wat straks voor Christus' rechterstoel publiek gemaakt zal worden, is thans reeds aan de alwetende God bekend, nl. Paulus' ambtelijke zuiverheid. De lezer wordt aangeraden bij het woordje „wij" zo nu en dan eens te lezen „ik", nl. Paulus. Dat verduidelijkt.

[3]) Weer hetzelfde woord als in vorige noot en in vs 10 genoemd. Paulus had van Titus goed nieuws uit Corinthe vernomen.

[4]) Men herinnere zich het werken met aanbevelingsbrieven door Paulus' tegenstanders, 3 : 1.

[5]) Zie noot 1 op blz. 42 en lees Rom. 16 : 18: „Want zulke lieden dienen niet onze Here Christus, maar hun eigen buik en misleiden door hun schoonklinkende en vrome taal de harten der argelozen". De apostel daarentegen deed niet vroom, maar was het. Hij rekende met de alwetendheid Gods, 5 : 12, en met de rechterstoel van Christus, 5 : 10.

[6]) De verklaring van dit vers is moeilijk. Had de apostel geschreven: „Want hetzij wij in exstase *zijn*, (wij zijn het) Gode, hetzij wij enz.", dan zou men mis-

beide gevallen echter om het winnen van mensengunst.
14 Zulk een egoïstisch motief is bij ons uitgesloten, omdat de liefde, die Christus jegens ons heeft getoond, ons volledig te pakken heeft. Welk een offer heeft Hij Zich getroost! Welk een liefde is daarin gebleken! Daardoor zijn wij voor eens en voor goed tot deze conclusie gebracht: Eén is
15 gestorven ten behoeve van àllen. Dus dan hebben die „allen" toch zeker allemaal het leven verloren. Zij — zij zijn van geen betekenis meer. Zij zijn dood. En waaròm stierf Hij ten behoeve van allen? Opdat zij hun ganse leven voortáán hier op aarde niet aan zich zelf meer wijden zouden, maar aan Hem, Die eenmaal ten behoeve van hen stierf. Trouwens, niet alleen stíerf Hij, maar ook werd Hij opgewekt. Hij is ons aller verhoogde Heer en Meester. Heel ons leven komt dus voortaan restloos aan Hem toe. Wat succes of voordeel zouden we dan nog voor ons
16 zèlf najagen? En ge begrijpt wat hieruit volgen moet. Dat wij dus niets moeten hebben van zulk vleselijk gedoe om over iemand te spreken en te prediken, maar met de egoïstische bedoeling om zelf daardoor

---

schien kunnen denken aan de Geestesgaven, met name de glossolalie, van 1 Cor. 12—14, zie noot 3 bij de parafrase van 1 Cor. 12 : 1. Maar hij schrijft: „Want hetzij wij in exstase *waren*, verleden tijd, en wel onv. verl. tijd in de zin van de Franse passé défini, zodat het eenmálige van het gebeurde uitgedrukt wordt. Dit kan bezwaarlijk slaan op Paulus' beoefening van genoemde Geestesgave, daar deze niet eenmaal, maar vele malen plaats had, 1 Cor. 14 : 18. Daarom zal het beter zijn althans alleréérst te denken aan de grondbetekenis van het woord. Paulus kon wel eens heftig zijn, b.v. tegenover Barnabas, Hand. 15 : 39, voor de Joodse raad, 23 : 3, voor Festus, zodat deze meende, dat hij raasde, 26 : 24. Op zulk een verliezen van z'n zelfbeheersing en evenwicht zal hij hier het oog hebben. Hij kan vroeger eens, b.v. bij z'n tweede bezoek, zie inleiding § 5, heftig hebben gesproken of, in z'n derde brief, inl. § 6, heftig hebben geschreven. Daarom omschrijven we: „Want heb ik me toen 's laten gaan". Wànneer dat „toen" geweest is, weten we echter niet. Intussen laat de apostel op zijn herinnering aan het gebeurde feit volgen, dat het was „Gode" of „voor God". Dit evenwel herinnert sterk aan 1 Cor. 14 : 2: de glossolaal spreekt „Gode", d.w.z. God alleen verstaat en begrijpt hem. Vanwege de gelijke uitdrukkingswijze („Gode") zal men dus goed doen toch vervòlgens te denken aan het exstatische spreken van de glossolaal. God weet wat er in het hart van die man omgaat. Zo beroept Paulus zich er hier op, dat God ook weet, wat er omging in hem, toen hij toentertijd 's zo buiten zichzelf raakte. Zulk een verklaring lijkt ons, gezien de talrijke geestvolle en fijnzinnige zinspelingen van de apostel Paulus, aannemelijk. Onze mening, dat hij hier denkt aan God als hoge beoordelaar van zijn bedoelingen, rust op 5 : 11. Voor de duidelijkheid vervingen we „wij" door „ik".

de man te zijn. Wij — wij tenminste doen daar van
nu af aan [1]) niet aan mee, nietwaar? En ook al hebt ge een
tijd gehad, dat ge van zulk een vleselijke Christusprediking
niet afkerig waart — dat is geweest en dat gebeurt nu toch
17 zeker niet meer. Nogmaals, dit volgt nu eenmaal uit het
feit, dat Christus zo'n grote liefde tot ons betoond heeft,
dat Hij voor ons gestorven is. Dientengevolge gedraagt
zich een ieder, die tot deze Christus behoort, voortaan als
een geheel ander mens. Zijn leven begint geheel van voren
af aan, evenals bij de schepping. Zijn vroegere zelfzuchtige
leven, denken, begeren en streven behoort nu tot het ver-
leden. Hij is immers gestorven? Zie toch. Zie het voor uw
ogen, aan mij. In de plaats van het vroegere is een geheel
ander, een nieuw leven ontstaan. Een leven aan Christus
gewijd. Niet aan zichzelf, maar aan Christus.
18 Maar hier is meer.
We hebben in dezen niet slechts te doen met Christus,
maar — en dat is meer — met Gòd. Aan Hem is al datgene
te danken, waarover ik zoëven sprak: niet alleen de dood
van Christus, maar ook onze prediking daarvan. Wat het
eerste aangaat: Het is God Zelf geweest, Die in het sterven
van Christus de hand gehad heeft. Daardoor heeft Hij Zelf
eerst gezòrgd voor een verzoening tussen Zich en ons [2]).
En wat het tweede betreft, de prédiking van Christus'
verzoeningsdood: Het is ook God Zelf, Die aan ons [3]) de

---

[1]) De woorden „van nu af aan", dus vanaf het ogenblik, dat de apostel z'n brief schrijft en/of de Corinthiërs deze lezen, verbieden te denken aan een vroeger „vleselijk kennen van Christus" door Paulus. Dan blijft over, dat men „wij" neme in de brede zin van: apostel en helpers + Corinthiërs tegenóver de Joodse tegenstanders. Zie voor dit sparend gebruik van het pers. voornaamwoord noot 5 parafr. 1 Cor. 13 : 1. De apostel zègt „wij" en meent dit ook wel ten volle inzoverre ook hij zelf van de zichzelf zoekende prediking der Joodse tegenstanders niets moet hebben, maar hij bedóelt vooral „gij". Zoals een meester voor de klas sparend bestraft met de woorden: „Dat doen we niet meer". Toen de apostel deze brief schreef, wist hij, dat er een kentering gekomen was in de houding der Corinthiërs jegens hem. Daarop zullen de woorden „van nu af aan" en „nu niet meer" slaan. Onze opvatting van vs 16 wordt gesteund door de algemene spreekwijze van vs 17 en 18a.

[2]) Evenals in vs 16 zal dit „ons" wel ruim genomen moeten worden, als omvattende Paulus en zijn medewerkers + de Corinthiërs. De apostel pleegt de vrucht van Christus' zoendood als zeer overvloedig aan te wijzen, Rom. 5 : 12-21.

[3]) De apostel keert hier van het ruimere gebruik van „ons" terug tot het engere.

diénst van die verzoening gegeven heeft. Dat werk namen
we niet uit ons zelf ter hand, maar het werd ons opge-
19 dragen door God. Want het was aldus. Wat het eerste
aangaat: Het is Gòd geweest, Die in heel het lange lijden
van Christus bezig was. Hij was toen bezig heel de we-
reld [1]) met Zichzelf te verzoenen. Dat deed Hij op deze
manier, dat Hij de overtredingen, welke de mensen toch
zelf bedreven hadden, niet toerekende aan hèn. En wat
het tweede aangaat: de prédiking van die verzoening heeft
Hij ons opgelegd. Zoals men een schat legt in een pot [2]),
zo heeft Hij in ons het Woord van de verzoening gelegd.
20 Hieruit concludeer ik tweeërlei.

Ten eerste, dat wij de mensen dus niet overhalen naar
ons zelf, maar naar Christus. Wij pleiten nergens in ons
eigen belang, maar voor Christus. En ten tweede, dat wij
eigenlijk het hoge ambt vervullen van ambassadeur, van
gezant, en dat het feitelijk zo is, wanneer wij prediken,
dat dan God Zelf spreekt. Dan bedient Hij Zich slechts
van ons als middelen, waardoor Hij Zijn opwekking laat
horen. Niet uit eigen belang, maar voor Christus komen
wij met het verzoek: „Wordt u toch met God verzoend!"
21 Nu was Christus toch onberispelijk. Hij wilde van zonde
niets weten. Welnu, die onberispelijke Christus heeft God
in de plaats gesteld van ons en met Hem gehandeld als
met een zondaar [3]). Dus des doods schuldig. Opdat wij
zouden worden, door middel van gemeenschap met die
Christus, tot mensen, die door God rechtvaardig worden
geacht. In plaats van zondaren geacht voor rechtvaardi-
gen, zoals Christus, Die rechtvaardig was, gesteld werd
tot zondaar [4]).

---

[1]) Dit woord zal Paulus wel bezigen uit verzet tegen de enghartigheid zijner Joodse tegenstanders.

[2]) De apostel spreekt van „leggen in ons", waardoor we herinnerd worden aan 4 : 7, de schat in een pot.

[3]) Soms duidt de Schrift met het woord barmhartigheid de barmhartigen aan, Jac. 2 : 13, met besnijdenis de besnedenen, de Joden, en met voorhuid de onbesnedenen, de heidenen, Rom. 3 : 30. Zo zal hier het woord zonde gebruikt zijn voor zondaar, evenals even later het woord gerechtigheid of rechtvaardigheid voor rechtvaardigen.

[4]) 't Is niet onmogelijk, dat ook vs 21 nog inhoud is van Paulus' prediking, van het verzoek, maar dat is niet met zekerheid te zeggen.

6 : 1 Zo deed God [1]).

Hij toonde Zijn ontferming hierin, dat Hij door Christus verzoening bewerkte en Hem door ons als gezanten alom liet prediken. Ook aan u werd die ontferming bewezen.

Maar zozeer gaan wij nu in dat werk van God op, dat wij u bovendien opwekken toch geen oor te lenen aan mensen, die 's zouden kunnen maken, dat gij die genade Gods zoudt verijdelen, zodat gij haar voor niets ontvangen heb-
2 ben zoudt. Omdat zij bij u zonder vrucht bleef. Hoe zoudt gij u dan schuldig maken aan grote kortzichtigheid en ondank! Want heden moogt gij de schone tijd beleven, waarin de woorden in vervulling gaan, welke God blijkens Jesaja tot Christus, de Knecht des HEREN bij uitstek, heeft gesproken. Deze zou niet alleen het vervallen huis van Jacob weer oprichten, maar zou ook optreden tot verlossing van de kustlanden, de Griekse eilanden en schiereilanden met daarachter het Europese werelddeel, ja zelfs tot een licht der natiën, om Gods heil te brengen tot het einde der aarde. Lang heeft Hij op die dag moeten wachten, op de dag, waarop het God behagen zou Hem te verhoren, en op de dag der verlossing, waarop God Hem helpen zou. Maar zie, zie toch, heden is die Gode welgevallige tijd aangebroken. Let op, die dag des heils is thans daar [2]).

---

[1]) In 5 : 18-21 was bepaald gesproken over werk, dat Gòd deed. Dit is één stukje.

[2]) Hoe heeft Paulus, de heidenapostel, zich verlustigd in al zulke profetieën des O.T., waarin de toebrenging der heidenen werd aangekondigd, Rom. 15 : 9-12. Hier verwijst hij naar Jes. 40 : 1—56 : 8, waarin de drie knechten des HEREN, te weten Israël, Cyrus en Christus, eerst aan de lezer a.h.w. even worden voorgesteld — Israël in Jes. 40, Cyrus in Jes. 41 en Christus in Jes. 42 : 1-7 — doch daarna nogmaals elk apart náder besproken worden, nl. Israël in Jes. 42 : 8 — 44 : 28, Israël met Cyrus in Jes. 45 : 1 — 48 : 22, waarna Israël alleen met Christus overblijft, 49 : 1 — 56 : 8. Christus, de grote Knecht des HEREN, is dus uit Jes. 42 : 1-7 bekend als de grote Leraar, Die niet alleen het volk Israël Gods verbondsrecht weer zou leren, waarvan het afgeweken was en in de weg waarvan het alleen behouden kon worden, Jes. 1 : 27 — hetgeen Hij, de Zoon Gods, ook metterdaad gedaan heeft door de arbeid van Haggaï en Zacharia, Ezra en Nehemia, en vooral persoonlijk, toen Hij op aarde wandelde en de ellendigen en treurenden in Zion verloste van de leer en dictatuur der rabbijnen, Matth. 5, 12 : 15-21 —, maar Die door Zijn onderwijzing (thora) ook tot een licht der vòlken zou zijn. De apostel citéért hier dan bepaald uit het latere, grotere, stuk over Christus, dat met Jes. 49 : 1 begint. Hij haalt Jes. 49 : 8 aan. Maar men zal

3 O, verzuimt hem toch niet, die dag van Christus! Daarom
cijferen wij onszelf volledig wèg, opdat de loop van Zijn
evangelie toch volstrekt niet verhinderd worde en Hij op
de uitoefening van onze dienst niets aan te merken moge
4 hebben [1]). Wij, dienaars van God als we zijn, en niet van
onszelf, werken niet met mooie aanbevelingsbrieven, maar
kunnen onszelf slechts presenteren als [2]) zwoegers, die
met eindeloos geduld vervolgingen moeten verduren, nood-
5 toestanden, hopeloze situaties, pakken slaag, arrestaties,
rellen, hard werken, slapeloze nachten en hongerlijden.
6 Wij prediken zonder bijoogmerken [3]), ons spreken is dui-
delijk en door ieder te vatten [4]), wij zijn lankmoedig, vrien-
7 delijk, zuiver van geest, in ongeveinsde liefde, waarachtig
menend wat we zeggen, geen effect begerend dan van de
kracht Gods [5]), alleen maar strijdend met eerlijke wapenen
8 zowel bij aanval als verdediging, onder lof zowel als blaam,
door goed en kwaad gerucht, door de een gehouden voor
9 verleiders, door de ander voor eerlijke mensen; bij sommigen
niet in tel, bij anderen wel terdege; telkens met de dood
voor ogen en dan toch weer verbaasd nog te mogen leven;
10 wel gestraft, maar niet gedood; veel leed ondergaande,

---

goed doen bij zulk een aanhaling àl wat Jesaja over Christus als Knecht des HEREN zeide, te betrekken. Zoëven had de apostel over Christus' dood gesproken, 5 : 14, 15, de vernedering van „de diep verachte" en „bij het volk verafschuwde" van Jes. 49 : 7. Daarna over zijn prediking „in het belang" van deze Christus Gods, 5 : 20. Hoe schoon sluit daarbij aan Paulus' verwijzing naar Christus' lust om de heidenen te verlossen, Jes. 49 : 8. De apostel is met dit werk Gods voor de heidenen veel bezig geweest, Ef. 3.

1) Denk aan 4 : 11, vreze voor de Here (Christus).

2) Het werkwoord, dat de apostel bezigt, is hetzelfde als dat van 3 : 1a.

3) Het woord, dat de apostel hier gebruikt, doet denken aan het woord gaaf of zuiver, dat in Filipp. 1 : 16-18 gesteld wordt tegenover prediking „onder een deksel" St.V., „met een bijoogmerk" N.V. Deze betekenis past hier wel zeer goed, want de Joodse tegenstanders van Paulus te Corinthe, die van de prediking een handeltje maakten, 2 : 17, zullen zich wel niet hebben laten vervolgen, Gal. 6 : 12.

4) Het woord „gnoosis", kennis, dat de apostel hier bezigt, moet in gunstige zin bedoeld zijn en zeker wel in tegenstelling tot het zwevend gepraat van Paulus' Joodse tegenstanders te Corinthe, die het volle evangelie van Christus niet durfden prediken, wat natuurlijk vaagheid ten gevolge had. Zulk een tegenstelling, ongeveer, maakt de apostel ook in 1 Cor. 14, nl. van heldere kennis door profetie enz. tegenover de onhegrijpelijke glossolalie.

5) En b.v. niet van menselijke wijsheid, zie de eerste hoofdstukken van 1 Cor.

maar voortdurend ons verheugende; arm, maar velen rijkmakende door onze prediking; niets in de wereld bezittende en toch de hand hebbend op alles.

E. WAT IK DENK VAN U: HEILIGMAKING! (6 : 11—7 : 1)

6 : 11 Ik [1]) voer wel openhartig tot u het woord [2]), Corinthiërs. Dat mag ik doen. Mijn hart staat immers ook wagen-
12 wijd voor u open. Denkt toch niet, dat ge door mij wordt tekort gedaan. Er wordt u wel tekort gedaan.... door u zelf. Ge hebt uw diepste gevoel te weinig laten spreken.
13 Maar betaalt mij dan nu maar met gelijke munt terug. Zo mag ik toch spreken? Als een vader tot z'n kinderen [3]). Zet het me nu maar betaald doordat gij ook uw hart wagenwijd openzet voor mij.
14 Geeft [4]) u toch niet met ongelovigen af. Gaat er niet mee om als met uws gelijken. Daar past ge evenmin bij

---

[1]) Om het zeer persoonlijke karakter van dit en het volgende stukje te laten uitkomen, vervangen we weer de 1e persoon meervoud door de 1e persoon enkelvoud. Dus „wij" en „ons" vervangen we door „ik" en „mij". Iets wat we de lezer trouwens toch aanraden ook bij andere gedeelten van 2 Corinthe te doen. Wie zien wil, hoe de apostel met „wij" toch vooral eerst „ik" bedoelde, lette b.v. op de ongemerkte verwisseling van die woorden door Paulus zelf in 7 : 4.

[2]) Letterlijk: „Onze mond heeft zich tegen u geopend". Voor het ietwat plechtige Nederlandse „het woord nemen" vindt men in de Schrift „de mond openen", Matth. 5 : 2, vergelijk ook Ef. 6 : 19, misschien nog duidelijker 1 Sam. 2 : 1, waar ook sprake is van de mond openen tégen, gelijk hier.

[3]) 1 Cor. 4 : 15.

[4]) De verzen 6 : 14—7 : 1 vormen duidelijk een geheel, maar over de wijze, waarop zij aan het voorafgaande en volgende te verbinden zijn, lopen de meningen uiteen. Zelfs is vermoed, dat dit stukje, hetwelk door z'n stijl ontwijfelbaar als auteur de apostel Paulus verraadt, een verdwaalde bladzij uit 1 Cor. zou zijn. Onzes inziens is het wat de *inhoud* betreft ontegenzeggelijk een krachtige vermaning tegen het gevaar, dat pas bekeerde heidenen, als de Corinthiërs merendeels waren, nog steeds vanuit de vroegere milieus bleef bedreigen. Staat dat vast, dan is dit stukje blijkbaar een wat achternakomende uitwerking van 6 : 1 en 2 (verzondigt toch Gods ontferming niet, u in het gepredikte evangelie bewezen; zie noot 2 bij 6 : 2 over Christus als licht der heidenen). Paulus was toen, in 6 : 3, niet terstond op dit dreigend gevaar van het versmaden van Christus' genadeheerschappij door omgang met het heidendom doorgegaan, maar had nog even voortgesproken over zijn eigen apostolische wederwaardigheden, 6 : 3-10.

als twee ongelijksoortige dieren onder één juk [1]). Kunnen
gehoorzaamheid en ongehoorzaamheid aan Gods geboden
samengaan [2]), of hebben licht en duisternis [3]) iets met
15 elkaar gemeen? Christus stemt toch niet overeen met de
satan? [4]) Evenmin kunnen een gelovige en een ongelovige
16 elkaars deel- en lotgenoten zijn. Een heiligdom Gods heeft
toch zeker niets met afgoden te maken? Want dat zijn we
toch. Wij zijn heden een heiligdom van God. Niet van
afgoden, maar van de echte, levende God. Wat God oud-
tijds beloofd heeft aan Israël, geldt heden van ons: „Ik zal
in hun midden wonen en wandelen en zal hun God zijn en
17 zij zullen Mijn volk zijn" [5]). Maar dan ook buigen onder
het bevel, dat de HERE gaf: „Gaat weg uit hun midden
en scheidt u af en raakt het onreine niet aan. Dan zal Ik
18 u aannemen en u tot een Vader zijn en gij zult Mij tot
zonen en dochteren [6]) zijn" [7]). Zo sprak de HERE, Die de
Almachtige is, anders dan de heidense afgoden, die niets
vermogen.

Die achterstand haalt hij in de verzen 6 : 14—7 : 1 in. Omdat deze nogal krachtig tegen het oude kwaad van het heidendom zouden waarschuwen, waren de bijzonder hartelijke woorden van 6 : 11-13 niet overbodig, maar zeer geschikt om de gevoelige Corinthiërs vooraf wat gerust te stellen.

1) Wellicht dacht de apostel aan Deut. 22 : 10.

2) Omdat door een zelfstandig naamwoord als gerechtigheid soms rechtvaardige mènsen kunnen worden bedoeld, zie noot 3 bij 5 : 21, is hier misschien tegelijkertijd ook aan de tegenstelling rechtvaardigen tegenover goddelozen te denken.

3) Op overeenkomstige wijze als in de vorige noot genoemd, kan hier wellicht meteen ook de tegenstelling van de kinderen des lichts tegenover de kinderen der duisternis zijn bedoeld, Rom. 13 : 12, 13, Ef. 5 : 8, 1 Thess. 5 : 4.

4) Belial is bij de latere Joden een naam voor de satan geworden. De heidenen liggen volgens de Schrift in de macht van de duivelen, Hand. 26 : 18, Ef. 2 : 2.

5) Vrije en gecombineerde aanhaling uit het O.T., voornamelijk uit Lev. 26 : 11, 12.

6) Terwijl Paulus zelf ook meestal slechts de broeders aanspreekt, waarin dan de zusters begrepen zijn, voegt hij hier in deze aanhaling uit het O.T. het woord „dochters" in.

7) Ook hier weer een vrije aanhaling met samenvoeging van verscheidene plaatsen uit het O.T., voornamelijk Jes. 52 : 11 en 2 Sam. 7 : 14. Opmerkelijk, dat de laatste plaats, een belofte voor Davids opvolgers en bepaald voor Christus, hier wordt toegepast op heel Christus' gemeente en dan nog wel Zijn gemeente uit de heidenen, 7 : 1.

7 : 1 Wat schone beloften [1]) moogt gij [2]) bezitten, geliefden! Welnu, laat uw leven dienovereenkomstig zijn! Héél uw leven. Wacht u voor de besmetting, die er van het heidendom uitgaat niet alleen op uw uiterlijke gedragingen, maar ook op uw innerlijke gedachten en opvattingen. Ge moet met de heiliging van uw leven volle ernst maken en haar in alles doorzetten [3]). Want weest vervuld met ontzag voor God. Dat ge niet Zijn misnoegen [4]) zoudt moeten ondervinden.

F. DUS NOGMAALS: HOE IK OVER ONZE VERHOUDING DENK? — ALLES IS WEER GOED! (7 : 2-16)

7 : 2 Wat ik [5]) graag wil, is een plaats in uw hart. En een ruime plaats liefst. Ik heb toch niemand onrecht, niemand
3 kwaad, niemand te kort gedaan. Begrijpt me wel. Ik zeg dat niet om u een verwijt te maken. Alsof gij me daarvan beschuldigen zoudt [6]). Aan zoiets denk ik niet. Zoëven [7]) heb ik immers al gezegd, dat ik heus heel veel van u houd. Wel zoveel, dat ik bereid zou zijn zelfs dood en leven met

---

[1]) Hoewel in vs 16a-17 strikt genomen niet slechts beloften, maar ook vermaningen uit het O.T. door de apostel op de Corinthische gemeente worden toegepast, vat hij ze samen onder het woord beloften. We leren hieruit, hoe de vermaningen moeten worden gezien, nl. niet als voorwaarden, waaraan we moeten voldoen om Gods volk te wòrden, aangezien we dit door Gods eigen spreken eerst zijn en daarna als zodanig worden vermaand het te blijven.

[2]) Hier ontmoeten we weer de veel voorkomende figuur bij Paulus, dat hij spreekt van „wij", om gevoeligheden te ontzien, maar, al geldt het geschrevene ook voor hem zelf, toch klaarblijkelijk vooral bedóelt „gij".

[3]) Die heiliging wordt nl. reeds áángevangen, wanneer God ons (persoonlijk of in ons voorgeslacht) van het heidendom afscheidt en overlaadt met Zijn beloften, maar wordt vóórtgezet, wanneer wij onze dank voor Gods bevrijding van ons leven uit de macht der zonde door Christus betonen in een godvruchtige wandel voor het oog van God en de naaste, zonder welke niemand God zal zien, Hebr. 12 : 14. Hierop ziet 2 Cor. 7 : 1.

[4]) Hetzelfde woord als in 5 : 11, waar sprake was van het misnoegen van Christus. Zie over zulk misnoegen Gods 1 Cor. 11 : 30.

[5]) We maken de lezer er nog eens opmerkzaam op, dat we in het stuk 6 : 11—7 : 16 vaak de 1e persoon meervoud (wij) hebben vervangen door de 1e persoon enkelvoud (ik). Niet uit oneerbiedigheid, maar voor de duidelijkheid.

[6]) Maar van buiten de Corinthische gemeente werd er wel tegen de apostel gestookt, zie hoofdstuk 11.

[7]) Hij zal het oog hebben gehad op 6 : 11-13.

u te delen. Ik klaag dus niet. Integendeel. Ik voel me weer
4 helemaal opgelucht. Wanneer ik nu tòt u spreek, doe ik
het met grote vrijheid jégens u; en wanneer ik nu óver
u spreek, doe ik het vol ingenomenheid mèt u. Alle
reden heb ik thans om blij getroost te zijn. M'n vreugde
kent haast geen grenzen, hoewel we rondom in de narig-
5 heid zitten. Want toen ik op mijn reis vanuit Efeze via
Troas naar Macedonië overstak, vond ik bij mijn aankomst
aldaar al evenmin een ogenblik rust als voorheen, maar
zat ik meteen ook weer rondom in de narigheid. Van bin-
nen en van buiten. We werden gemolesteerd bij vecht-
partijen. En van binnen werd ik gekweld door zorg over
6 u, Corinthe [1]). Daar werd ik echter opeens vertroost door
Hem, van Wie we weten, dat Hij Zich altoos gaarne over
de nederigen ontfermt [2]). Door God. Hij maakte, dat Titus
kwam, en reeds door dat feit bereidde Hij mij in m'n nare
7 omstandigheden een aangename vertroosting. Maar daar-
door niet alleen. Want toen Titus verhaalde, hoe ook hij
eerst over u in zorg had verkeerd, maar welke vertroosting
over u hij daarna had ontvangen, maakte God die ver-
troosting van Titus over u ook tot de mijne. En toen hij
me vertelde, dat er thans bij u groot verlangen was naar
mij, dat ge leed over me droegt en wel alles zoudt willen
om het gepasseerde weer goed te maken, toen verblijdde
ik me daardoor vanzelf nog zoveel te meer.
8 Want al heb ik u dan door wat ik in m'n laatste brief [3])
schreef, verdriet gedaan, ik heb daar toch geen spijt van.
Ook al was er wel 's een ogenblik, dat ik er spijt van had, ik
zie thans, dat dat niet behoeft. Want al heeft die brief u
voor een tijd bedroefd, ge kunt er u thans over verblijden [4]).

---

[1]) Men kan er over lezen in 2 : 12 enz.

[2]) Hierover spreekt de Schrift zeer dikwijls, zie b.v. het leven van David, die nederig van staat, maar doorgaans ook nederig van hart was. Vooral in het boek Jesaja vindt men veel over Gods vertroosting van de nederigen en ellendigen in Zijn kerk geschreven, zie b.v. de vertroosting van de moeder van Immanuël en van vele andere treurenden Zions.

[3]) 2 : 3, 4.

[4]) De laatste zeven woorden vinden geen letter steun in het geschrevene van de apostel. Wij denken ze er bij, uit het verband. In plaats van te spreken over vreugde bij de Corinthiërs, springt de apostel, wiens stijl in 2 Corinthe wel zéér levendig is, ineens over op vreugde bij hem zelf.

9 Evenals ik dat thans doe. Versta me goed. Ik verblijd me er niet over, dat u verdriet is aangedaan. Dat niet. Maar wel, dat dat verdriet toen geleid heeft tot een grondige verandering van gedachten bij u. Want ge hebt toen verdriet gehad op zulk een wijze als God dat van ons verlangt. Op een Gode welgevallige wijze. En daardoor bleek toen, dat ge van mijnentwege door die scherpe bedroeven-
10 de brief toch helemaal geen schade geleden hadt. Geenszins, want hier gold nu de bekende regel: komt men op een Gode welbehagelijke wijze tot een onberouwelijke inkeer, dan strekt dàt tot behoud. Terwijl daarentegen droefheid, zoals de wéreld die slechts kent, geen andere uitwerking
11 dan de dood heeft. Want daarvan hebt ge nu een voorbeeld voor uw ogen. Neemt uw eigen droefheid maar. Dat is nu een Gode welgevallige droefheid geweest. Want ziet maar wat ze uitgewerkt heeft aan heilzame gevolgen. Ze heeft u wakker geschud en de zaak doen aanpakken. Ze heeft gemaakt, dat ge 't voor 't recht hebt opgenomen; dat ge verontwaardigd werdt; dat ge beducht werdt; dat ge 't gemis gingt voelen en naar mij sterk gingt verlangen; dat ge in vurige ijver gingt ontbranden; dat ge bestraffend opgetreden zijt [1]).

12 Dus ik heb u die brief wel geschreven. Maar daar kwam ik niet toe met het oog op hem, dóór wie het onrecht werd bedreven. Evenmin met het oog op hem, tégen wie de rechtskrenking gericht was; m.a.w. tegen mezelf. Maar dat deed ik louter om u. Om 't duidelijk te laten zien, voor de ogen van God Zelf, hoe het éigenlijk tussen u en mij gesteld was. Hoe na ik u toch aan 't hart lag en hoe waakzaam gij voor mij waart. Al had het een ogenblik de schijn van niet en al lag daar een sluier over. Maar dank zij mijn brief is die sluier nu weg en is onze eigenlijke verhouding volkomen openbaar geworden. Het blijkt weer wie gij zijt.

13 Ziedaar de redenen, waarom ik thans zo vertroost ben. Al is bij deze vertroosting nog wel het volgende bovendién gekomen. Want Titus heeft mij bovendien nog deelgenoot gemaakt van zijn vreugd. En dat heeft mijn

---

[1]) Zelfs zo kras, dat de apostel verschonend tussenbeide kwam, 2 : 6-9.

vreugde nog weer zoveel te overvloediger gemaakt. Want eerst was hij ook zo ontzettend terneergeslagen geweest in z'n gedachten over u [1]). Maar tijdens zijn verblijf ten uwent is die terneergeslagenheid van geest geheel en al van hem weggenomen door de bejegening, die hij van u allen mocht ondervinden. Daardoor werd z'n geest toen geheel opge-
14 beurd. En dat had toen weer z'n terugslag op míj. Want ik bleek dan toch maar geen woord teveel gezegd te hebben. Vroeger had ik tegenover hem geregeld toch nog over u durven roemen. Ik had volgehouden, dat het zo erg niet met u was als het scheen. En zie, ik werd bij zijn terugkomst niet beschaamd. Ik bleek de waarheid gesproken te hebben. Zoals ik dat jégens u altijd heb gedaan [2]), zo bleek ik dat óver u eveneens te hebben gedaan, toen ik
15 bij Titus indertijd zo over u geroemd had. En nog steeds gaan de innigste gevoelens van toegenegenheid van hem naar u uit, wanneer hij zich herinnert, hoe gij hem allen, de een voor de ander, gehoor gegeven hebt. Hoe bleek dat immers, doordat gij alles wat hij namens mij tot u zeggen moest, toch beducht voor Christus' misnoegen en bevend voor Zijn oordeel [3]), hebt aangenomen.

16 Ik verblijd me er over, dat ik nu weer vol goede moed over u kan zijn voor de toekomst.

---

1) 7 : 7.

2) Zie 1 : 15 en v.v. over de eerlijkheid, die een evangelicdienaar toch zéker betaamt.

3) Er staat letterlijk, dat de Corinthiërs „Titus" „met vreze en beven" hebben aangenomen. Het woord „vreze" doet aan 5 : 11 denken. Titus zal er op hebben gewezen, Wie men verwerpt, wanneer men Zijn apostelen verwerpt, Lucas 10 : 16.

DEEL II (8 : 1—9 : 15).

CORINTHE EN DE COLLECTE.

8 : 1 Maar nu durf ik [1]) ook gerust over het volgende aan u te schrijven. Broeders, neemt het in liefde van me aan.
Met deze meld ik u een heuglijk feit. God heeft ons hier, in de kerken van Macedonië, temidden waarvan ik momenteel verkeer, de volgende genadebetoning [2]) te zien
2 gegeven. Nu werden zij toch zelf zo zwaar door vervolgingen beproefd [3]). Maar die hebben zij dapper doorstaan en zich daaronder trouw betoond. Ze waren zelfs uitermate blij om Christus' wil smaadheid te mogen lijden. En nu verkeerden zij toch zelf in zo'n diepe armoe. Maar juist dank zij de eigen vervolging en dank zij de eigen armoe konden zij hartelijk meeleven met anderer nood en hebben zij zich uitermate mild betoond en een kapitaal bijeenge-
3 bracht. Want ik moet zeggen, dat zij naar vermogen, neen boven vermogen hebben gegeven. Vrijwillig, zonder dat ik
4 er behoefde op aan te dringen. Integendeel, de aandrang kwam van hun kant, zo sterk, dat het me verkwikte. Ze smeekten er compleet om en achtten het een heel gunstbetoon [4]) mede deel te mogen nemen aan het werk ten

---

[1]) Bij de parafrase van 2 Corinthe 8 en 9 hebben wij ons wederom de vrijheid veroorloofd af en toe, waar de apostel spreekt van „wij", dit te omschrijven met gebruikmaking van het woordje „ik".

[2]) Eén en hetzelfde woord „charis" wordt in dit verband door de apostel herhaaldelijk gebruikt, in telkens fijn gevarieerde betekenissen, voor genadebetoning van God jegens mensen of van mens jegens mens, voor betoning van gunst of ontferming of dank, maar steeds ligt er de grondbetekenis in van genade, gunst. Helaas zijn de fijne zinspelingen, welke de apostel dientengevolge maken kan, in een Nederlandse vertaling niet consequent weer te geven, zelfs niet in een parafrase, hoe veel vrijer deze zich ook gedragen mag.

[3]) De apostel vertelde er iets van in 7 : 5.

[4]) Hier staat het woord charis, als in vs 1.

5 dienste van de heiligen [1]). En het geven, dat zij deden, had niet slechts op zulk een wijze plaats als we meenden te mogen verwachten, maar ze deden het met de inzet van hun ganse persoon. Zij beschouwden het zo, dat ze daarmee hun gehele persoon allereerst in dienst stelden van Hem, Die ons aller Heer en Gebieder is, nl. Christus. Pas daarna en daardoor schonken zij hun gaven aan ons, die 's Heren dienaars zijn. Zij achtten er zich door het bevel Gods toe verplicht.
6 Door deze prachtige houding der Macedoniërs diep getroffen, ben ik er toen toe gekomen aan Titus dringend te verzoeken om u, Corinthiërs, aan te sporen dit schone voorbeeld der Macedoniërs te volgen. Eigenlijk is hij al enigszins in die richting bij u bezig geweest, toen hij tijdens zijn verblijf ten uwent over deze en andere zaken met u besprekingen voerde. Het begin is er dus feitelijk reeds. Maar ik heb hem opgewekt de zaak nu ook bij u tot een goed einde te brengen en met u er over te spreken, hoe schoon het is getrouw te zijn ook op het punt van dit liefdebe-
7 toon [2]). Ge behoeft alleen maar ook in dezen zo royaal te zijn als ge dat in allerlei ander opzicht reeds zijt. Want sterk is uw geloof. Uitstekend weet ge er over te spreken. Aan kennis en inzicht ontbreekt het u niet. Ge zijt in geen enkel ding lui en laks. En hoe krachtig is de liefde, door mij in u ontstoken [3]), thans in u aan 't werk. In alles overvloedig en royaal. Weest het dan ook inzake deze
8 barmhartigheidsbetoning [4]). Niet dat ik over u wil com-

---

[1]) Hier spreekt de apostel nader over het doel van de collecte. Men zie daarover onze noot bij de parafrase van 1 Cor. 16 : 1 (over de collecte voor Jeruzalem. In 2 Corinthe 8 en 9 komt die nadere aanduiding, „voor Jeruzalem", echter geen enkele maal voor. Zeker omdat het onderwerp van die collecte al zo druk besproken was, dat iedereen wist wat bedoeld werd). De Corinthiërs deden oorspronkelijk graag aan deze collecte voor Jeruzalem mee, maar de gestoorde verhouding tussen hen en Paulus had de uitvoering van het collecteplan ernstig geremd. In de hoofdstukken 8 en 9 brengt de apostel de zaak der collecte weer op gang. Dat kon nu immers, nu het tussen Paulus en Corinthe weer helemaal goed was. Ziedaar de aansluiting bij hoofdstuk 1—7.

[2]) Hier weer het woord charis.

[3]) Paulus zal het oog hebben op zijn eerste prediking, waardoor de Corinthiërs als heidenen bekeerd zijn tot liefde jegens God en de naaste. Misschien ziet hij tevens op zijn latere arbeid aan hen door bezoek en brief tot hun herniéuwde bekering.

[4]) Charis.

manderen. Daarom zeg ik het niet, maar omdat ik zag,
hoe anderen [1]) in dezen hun best deden en omdat ik graag
wilde, dat men nu ook eens zou kunnen zien, hoe echt de
liefde was van u. Want ik twijfelde er niet aan of zij wel
bij u aanwezig was, maar ik wilde deze gelegenheid graag
benutten om haar als een echte, zuivere, onvervalste liefde
9 aan het licht te laten treden. O neen, te commanderen
behoef ik u niet. Want ge weet zelf goed genoeg, wat onze
Here Jezus Christus voor ons heeft over gehad en wat gij
dus aan Hem verschuldigd zijt, aan Hem en aan de Zijnen,
vooral wanneer deze arm zijn. Hierin bestond immers de
genade, die Hij heeft willen betonen [2]), dat Hij tijdens Zijn
verblijf op aarde een arme is geweest. En dàt: de beschik-
king over grote rijkdom hebbende. Maar daarvan deed Hij
uit ontferming afstand. Uit mededogen met u. Met het be-
kende gevolg, dat iedereen heden kan zien. Want dank zij
die armoe toen van *Hem*, moogt *gij* heden zo rijk zijn in
geloof, in kennis en al zulke gaven als ik zoëven heb
10 opgenoemd. En een raad geef ik u in dezen dan ook wel.
Dat meen ik me te mogen veroorloven, want daarmee ben
ik u van dienst. Het staat er dus met u aldus voor: Mensen,
die er nooit iets aan hebben willen doen, zijt gij nimmer
geweest. Een jaar geleden hebt ge er al aan gedaan, en het
bereidwillige besluit er toe hadt ge al voordien genomen [3]).
Ook is die bereidwilligheid sindsdien eigenlijk nooit van u
geweken. Wel is er in de laatste tijd enige stagnatie ge-
komen in het doen. Dus het willen bleef, maar het doen
11 heeft even ontbroken. Maar kom, 't is een kleine moeite.
Grote verandering betekent het voor u niet. Voegt aan het
willen, dat bleef, nu ook weer toe het doen, dat even op-
gehouden was. Dan stemmen die twee, het willen en het
doen, bereidwilligheid en uitvoering, weer geheel met el-
kaar overeen. Dan is de zaak weer geheel in orde. En:
12 geeft dan naar dat ge hebt. Want als ergens de bereid-

---

1) De Macedoniërs.
2) Hier weer het woord charis.
3) Al staat het niet absoluut vast, het is wel zeer waarschijnlijk, dat de Corinthiërs inzake de collecte voor Jeruzalem reeds een vraag aan Paulus hadden gesteld, die in 1 Cor. 16 beantwoord wordt. In ieder geval had de zaak reeds lang hun aandacht en hun hart.

willigheid tot geven aanwezig is, mag dat misschien heel
mooi lijken. Maar ze wordt natuurlijk pas geapprecieerd
naar wat ze geeft, en ze wordt natuurlijk in 't geheel niet
op prijs gesteld, wanneer ze voor de dag komt met lege
13 handen. Deze raad geef ik u gerust. Het is mij er niet om
begonnen, te maken dat anderen een gemakkelijk leven
krijgen door het uwe extra te bezwaren. Dat zou ik juist
niet willen, want wat ik graag wens is veeleer: gelijkheid.
14 Op de volgende manier. Op het ogenblik hebt gij aan niets
gebrek, maar hebt gij overvloed. Terwijl er bij hen tekort
is. Laat nu die overvloed van u het gebrek wegnemen van
hen. Want dan zal het ook andersom gaan. Dan komt hun
overvloedige dank en bede ter vergoeding neer op u, om
te bedekken wat u nog ontbreken mocht. Die gelijkheid
15 bedoel ik nu. Te vergelijken met Gods regel in de geschie-
denis van het mannascheppen in de woestijn. Zo ziet Hij
het heden nog gaarne in Zijn gemeente. Wie veel geschept
had, hield niet over en wie weinig verzameld had, leed
geen gebrek. Wat de één te veel heeft, make goed wat de
ander te kort komt.
16 Doch om op Titus terug te komen, over wie ik zoëven
sprak [1]). Ik zei, dat hij eigenlijk reeds voor de collecte
heeft geijverd, toen hij de vorige keer bij u was. Maar hoe
dankbaar [2]) ben ik er voor, dat God hem de lust in 't hart
17 geeft om er even ijverig mee voort te gaan. Want toen ik
hem daartoe opwekte, heeft hij aan m'n verzoek niet al-
leen gewillig voldaan, maar zijn ijver bleek nog groter dan
ik van hem verlangde. Want het is volkomen uit eigen be-
weging, dat hij weer van hier naar u vertrokken is.
18 Omdat het om geldzaken gaat [3]), heb ik echter voor
alle zekerheid iemand met hem mee gestuurd. Die broeder
wordt door alle kerken hier om zijn trouw in de evangelie-
19 prediking geprezen. Zelfs hebben de kerken hem bij stem-
ming aangewezen om als mijn reisgenoot op te treden
inzake dat liefdebetoon [4]), waarin ik arbeid niet voor mijn
persoonlijk voordeel, maar opdat de naam van Hèm worde

---

1) 8 : 6.
2) Charis.
3) Zie straks bij vs 20.
4) Charis.

verheerlijkt, van Christus, Die onze Heer is! En wat mij
zelf aangaat, beoog ik er dit mee, dat daardoor maar moge
blijken, dat ook ik op mijn beurt bereid ben te doen wat
20 van mij verwacht wordt [1]). Die contrôle stel ik in, omdat
ik dáárvoor vooral wil waken, dat er straks niemand mij
verdacht kan maken in verband met de prachtsom —
want dat wordt het natuurlijk — die we uit Macedonië en
Corinthe naar Jeruzalem zullen moeten brengen, ten dien-
21 ste van de heiligen aldaar. Want ik ben er op uit om niet
alleen een goede naam te hebben bij God, maar ook bij
de mensen.

22 Met dit tweetal heb ik er echter nòg een meegezon-
den, en wel ditmaal iemand, niet uit de kring van de
kerken hier, maar uit de kring der helpers om mij heen.
Van die broeder heb ik dikwijls geconstateerd, dat hij in
vele opzichten een ijverige broeder is. Maar dat is hij thans
nog zoveel temeer, omdat hij zulke goede verwachtingen
23 van u heeft. Meer zal ik nu maar niet ter aanbeveling
voor hen schrijven. Schrijf ik voor Titus — hij is voor mij
een metgezel en voor u een man, die samen met mij zich
veel werk in uw belang getroost heeft. Schrijf ik voor onze
twee broeders [2]) — ze zijn afgevaardigden van kèrken, ze
zijn een sieraad voor de naam van Christus!

24 Dus nu weet ge, hoe ge de broeders moet ontvangen.
Het oog der kerken alhier is op u gericht. Zij hebben haar
afgevaardigden tot u gezonden en zullen straks vernemen
wat gij hebt opgebracht. Levert dan tegenover deze man-
nen het tastbaar bewijs, dat het aan Christelijke broeder-
liefde u geenszins ontbreekt en dat ik bij hen niet ten
onrechte zoveel goed over u heb gesproken.

9 : 1 Dit over het zenden van de broeders. Want het is nu
wel waar, dat ik u in het geheel niet behoef over te halen

---

[1]) Er lag een afspraak, dat de apostel voor de arme heiligen te Jeruzalem zou zorgen, Gal. 2 : 10. Hij heeft zich getrouw van die plicht gekweten. Tegelijkertijd zinspeelt hij weer op de bereidwilligheid van de Corinthiërs, door hetzelfde woord van vs 11 te bezigen.

[2]) De naam van geen dezer twee broeders wordt in de verzen 18-23 genoemd en is ook uit andere Schriftgedeelten niet met zekerheid op te maken. De apostel heeft het blijkbaar nodiger geacht aan Corinthe hun faam bekend te maken dan hun naam.

om aan het werk ten dienste van de heiligen deel te nemen.
2 Het zou overbodig zijn u daarom te schrijven. Uw bereid-
willigheid er toe is mij immers allang bekend. Tegenover de
Macedoniërs hier ben ik daar zelfs groots op. Ik poch op u
en zeg, dat Achaje [1]) verleden jaar al kant en klaar stond
om mee te doen. Ook is het zo, dat de meeste deelnemers
alhier daartoe gekomen zijn, omdat zij door wat ik hen
over u vertelde, werden aangevuurd. De ijver van u heeft
3 dus aanstekelijk gewerkt op hen. Toch heb ik de broeders
tot u gezonden, om te voorkomen, dat men soms mocht
menen, dat ik wel een beetje te hoog van u had opgegeven,
in zeker opzicht dan, ten aanzien van deze zaak [2]). Daar-
om wilde ik er voor zorgen, dat gij, gelijk ik al zei, gereed
4 waart. Want stel u voor, dat er straks Macedoniërs met mij
mee zouden komen en zij zouden moeten constateren, dat
ge nog niets klaar hadt. Dat zou dan tot beschaming van
ons, van u en van mij, moeten strekken. Liever gezegd:
5 van u. Omdat ik in dezen zo op u vertrouwd had. Dus dat
was de reden, waarom ik de broeders verzocht mij vooral
vooruit te reizen naar u toe. Omdat ik wilde, dat zij vóór
mijn aankomst bij u die zaak van uw schenking in orde
zouden brengen. Wat hun nu ook weer zo moeilijk niet
vallen zal, omdat gij immers alreeds hebt beloofd er aan te
zullen meedoen. En moge het dan een hartelijk geschon-
ken, milde gift zijn. Dáárvoor wilde ik, dat zij zouden zor-
gen. Dat uw gave klaar zou liggen als een aangenaam ge-
schenk, niet als een afgedwongen gift. Niet als iets, dat
men geeft, omdat men er met goed fatsoen niet van af kan,
6 maar dat men liever houdt. Neen, maar de regel is: wie
zuinig zaait, zal ook zuinig oogsten, maar wie gul-zegenend
zaait, hem zal straks ook bij de oogst, wanneer Christus
wederkomt, gul-zegenend worden vergolden.
7 Laat iedereen, nu het op daden aankomt, zijn gave
schenken met een even opgewekt hart als toen hij het

---

[1]) Dit woord, waardoor, zie 1 : 1, Corinthe met omgeving wordt bedoeld, zal door de apostel zijn gebruikt, omdat hij even tevoren van Macedoniërs had gesproken. Hij vergeleek a.h.w. twee delen des lands met elkaar.

[2]) Men lette weer op de voorzichtigheid van Paulus. Hij wil de Corinthiërs vooral niet prikkelen.

zich indertijd voornam [1]) het te doen. Niet tegen heug en meug of onder pressie. Want alleen een blijmoedige gever is Gode welgevallig.

8 Natuurlijk moet het ook kunnen. Maar God is machtig u in Zijn genade zo overvloedig van allerlei gaven [2]) te voorzien, dat ge van het geven zeker niet armer zult worden, maar juist eerder des te rijker en dubbel en dwars
9 in staat om steeds nog maar meer goed te doen. Zo staat het immers in Psalm 112 van de man, die de HERE vreest, geschreven: Hij strooit maar uit en geeft maar aan de armen en toch komt er aan zijn weldoen [3]) geen eind.

10 Ook is God niet slechts bij machte dit te doen, maar zo te handelen is ook Zijn gewoonte. Neemt een voorbeeld aan de regel in het leven van de landman. Zoals God maakt, dat de landman, die bij het zaaien z'n graan wegwerpt, toch bij het oogsten voldoende terugontvangt om er straks weer van te kunnen zaaien en er brood van te bereiden om te eten, zo wil Hij ook zorgen, dat gij weer het weggeschonkene terugontvangt en dat gij zelfs meer ontvangt dan gij gaaft, en zo wil Hij u ook met de vruchten
11 van uw weldoen [4]) vergelden. Op allerlei manier verrijkt, zult gij in staat gesteld worden uw milddadigheid op allerlei manier te tonen.

Wat dan weer ten gevolge zal hebben, dat ik aan God voor alles de dank toebreng.

En daar gaat het nu maar om.

12 Want in de grond der zaak geschiedt deze verzorging der Jeruzalemse heiligen niet ten dienste van mensen slechts, maar zij is, evenals de arbeid van priesters in een tempel, eigenlijk een Godgewijde eredienst. De heiligen zien niet slechts hun nood er rijkelijk door gelenigd, maar ze worden er ook — en daarom gaat het vooral — door gebracht tot overstelpend vele gebeden, die oprijzen vol
13 lof en dank tot God. Ze aanschouwen in dit dienstwerk immers een kenmerk van het ware en maken God daarvoor

---

1) 8 : 10.
2) Charis.
3) Er staat „gerechtigheid", welk woord soms betekent: barmhartigheid bewijzen, Matth. 6 : 1.
4) Hier staat weer „gerechtigheid", als in vs 9.

groot. Waar ze ook alle grond voor hebben. Want eerstens constateren zij daarin het feit, dat gij, die eertijds heidenen waart, u onderworpen hebt aan het evangelie van de Messias [1]) en daar nu ook met woord en daad voor uitkomt. Vervolgens zien ze de hartelijkheid voor hun ogen, waarmee gij uw medeleven toont met hen, de Christenen te Jeruzalem, ja uw gevoel van saamhorigheid met de
14 Christenen overal. En tenslotte [2]), dan rijst voor u, hun weldoeners, hun bede op tot God en gaan daarin hun harten zeer innig naar u uit. Alles vanwege de overweldigende genade [3]), welke God over u heeft uitgestort.
15 Er *is* ook alle reden toe om Gode voor al wat Hij u geschonken heeft, tenslotte de dank [4]) te brengen. Wie zal het onder woorden brengen!

---

[1]) Er staat „de Christus", maar misschien is hier, in verband met de Jeruzalemse Christenen, de vertaling „de Messias" te preferen. Het verdient trouwens toch aanbeveling in het N.T. zo nu en dan in plaats van „Christus" te lezen „Messias". Daardoor gaat over menige Schriftplaats dan een verrassend licht op.

[2]) Hoewel de apostel hier geen eigenlijke grond meer noemt, als in vs 13 (eerstens en vervolgens), doet zijn wijze van uitdrukken vermoeden, dat hij in vs 14 een derde punt aan de genoemde twee toevoegt. Vandaar ons „tenslotte".

[3]) Charis.

[4]) Met een schone zinspeling vat de apostel nog eens alles samen. Hij gebruikt daarvoor het woordje „charis", dat in 2 Corinthe 8 en 9 in 't geheel tien maal voorkomt. Gods charis voor de Corinthiërs brengt de charis der Corinthiërs voor de Jeruzalemmers voort en daarvoor brengen dezen hun charis toe aan God.

DEEL III (10 : 1—12 : 18).

PAULUS, CORINTHE EN DE JOODSE ONRUST-STOKERS.

1. *Aandacht voor een persoonlijk feit.* 10 : 1-6.

10 : 1 Terwijl ik evenwel het voorafgaande mede namens Timotheüs schreef en dit veelszins betrekking had op ons allen, op mij en heel de kring mijner medewerkers met mij, moet ik mij thans nog tot u wenden met het volgende, speciaal namens mijzelf.

Ik, Paulus, moet een ernstig woord tot u spreken.

Het zal daarin aan vermaning niet kunnen ontbreken, al zal het worden gedragen door de begeerte het voorbeeld te volgen van Christus, Die ons geleerd heeft, hoe zachtmoedig en inschikkelijk wij jegens elkander zullen handelen [1]).

Hier is dan die man, die, als hij vlak *bij* u is, de nederigheid zelf zou zijn en bijna geen woord durft te zeggen, maar die, als hij maar op een afstand is, een hoge toon
2 tegen u zou durven aanslaan. Maar dan verzoek ik u toch dringend er voor te zorgen, dat ik het tegendeel niet zal hoeven te bewijzen — dat ik dus heus wel over de moed beschik „een grote mond" tegen u op te zetten, wanneer ik in uw tegenwoordigheid verkeer — en dat ik het niet zal behoeven te doen in de stellige verzekerdheid van

[1]) Al draagt heel 2 Corinthe een zeer persoonlijk karakter en had dit ten gevolge, dat we bij de parafrase van hoofdstuk 1—9 meermalen de vrijheid namen „ik" te schrijven, waar de apostel zelf het woord „wij" gebruikte, in de hoofdstukken 10—13 is het persoonlijk karakter zo opvallend (al ontbreekt het daarin aan plaatsen, die met het woord „wij" naar Paulus' medewerkers wijzen, zie direct 10 : 2, 3 en 4, ook weer niet geheel), dat we ons genoemde vrijheid niet meer behoeven te veroorloven.

m'n hoge positie, waarmee ik voornemens ben wel terdege
cordaat op te treden tegen zekere lieden, in wier achting
wij doorgaan voor mensen, die eigenlijk maar voor zichzelf
leven en die wandelen naar de begeerten van het vlees.
3 Want al wandelen wij wel *in* het vlees, wij wandelen niet
naar het vlees. We zijn wel mensen vol zwakheden en ge-
breken, maar laf zijn we niet. We zijn soldaten op mars,
4 en de wapenen, waarvan we ons bij het oprukken bedienen,
zijn niet minderwaardig. God Zelf wil ze gebruiken en
stelt ons in staat om er bolwerken mee te bestormen en
ze met de grond gelijk te maken. Want dwaze redenaties
5 alsmede allerlei hoog gebazel, dat tegen de ware kennis
van God wordt opgeworpen, werpen wij tegen de grond
en slechten wij; en allerlei dwaas verzinsel maken we
6 krijgsgevangen en onderwerpen we aan Christus. Ja, we
staan klaar om tot u over te komen — en zullen dan wel,
zo vertrouw ik, mogen constateren, dat het met uw gehoor-
zaamheid volledig in orde is — maar we staan klaar om
met de minste òngehoorzaamheid voorbeeldig af te re-
kenen.

2. *Tweeërlei roemen. Roemen zonder maat en roemen naar de maat.* 10 : 7-18.

10 : 7a „Maar als hij „vlak bij je" [1]) is. . . ."
Zo hoor ik, dat over me wordt gesproken.
'k Geloof, dat het beter was, wanneer ge zelf eerst
eens flink uit uw ogen zoudt kijken en zoudt letten op wat
er „vlak bij u" gebeurt.
7b Wanneer er onder die lieden soms de een of ander is,
die er tot in z'n ziel zo van overtuigd is, dat hij iets „van
Christus" is, zegt hem dan, dat hij in diezelfde ziel ook wel
's mag bedenken, dat wij ook iets „van Christus" zijn. Min-
stens evengoed als hij. Dat zou hem wel betamen, dunkt mij

[1]) Men herinnert zich deze woorden uit 10 : 1. Dezelfde woorden haalt Paulus hier aan. Ze zullen geciteerd zijn uit Titus' verslag. Deze zal verhaald hebben van de influisteringen, waaraan Paulus' tegenstanders zich bij de Corinthiërs ten nadele van de apostel schuldig maakten. We zullen dergelijke vermoedelijke zinspelingen op kwaadsprekerijen der tegenstanders wel meer ontmoeten en zullen dit dan aangeven door ze tussen aanhalingstekens te plaatsen.

8 zo. Want ik zou best nog verder durven gaan en mij op nog
hoger eer durven beroemen, nl. op de bevoegdheid om
kerken voor Christus te planten en te bouwen — en niet
af te breken, gelijk thans bij u gebeurt —, een bevoegdheid,
door deze hoge Gebieder Zelf mij toegekend. 'k Weet
zeker, dat Hij mij straks om deze uitspraak geen ogenblik
9 zal berispen en mij niet beschaamd zal zetten door de ver-
klaring: „Het blijkt, dat gij iemand zijt geweest, die de
arme Corinthiërs maar met boze brieven [1]) de schrik op
10 het lijf placht te jagen". Ja, want ik heb wel vernomen wat
er van me beweerd wordt. „Zijn brieven", zegt men, „zijn
wel gewichtig en krachtig, doch is hij naar den lijve bij u
aanwezig, dan maakt hij maar een nietige indruk en wat
11 hij spreekt heeft dan niets te beduiden". Wie zoiets durft
beweren, moet liever bedenken, dat zijn verwijt wel zeer
onverdiend is. Hij kan er zich rekenschap van geven, als
hij slechts let op de feiten. Wij máken er ons niet vanaf
met brieven, op verre afstand geschreven, waarin we dan
alleen maar een krachtig woord zouden durven laten
horen. De geschiedenis bewijst het wel anders. Dat kan
men b.v. bij u, te Corinthe, getuigen. Wanneer wij ergens
in eigen persoon verschijnen om het evangelie te prediken
en kerken te stichten en wanneer het dus op daden aan-
komt, tonen wij dezelfden te zijn als in onze brieven. Dan
laten we waarlijk geen verstek gaan, maar voeren we onze
opdracht gehoorzaam uit. Dàt moest men liever bedenken
12 en dáárnaar oordelen. Want wij beschikken geenszins over
de moed van zekere lieden, die zo vrijpostig zijn om te Co-
rinthe of waar ook op eigen gezag op te treden, met geen
andere aanbeveling dan die van zichzelf [2]). Met zulke
voorname lieden durven wij ons natuurlijk niet op één lijn

---

[1]) Er staat „de brieven", maar Paulus' tegenstanders zullen wel, boosaardig generaliserend, bij zijn 3e brief aanvangend, gepoogd hebben de Corinthische gemeente vanuit die ernstig bestraffende brief al des apostels geschriften te doen beoordelen en veroordelen.

[2]) Maar de apostel Paulus was in het algemeen geroepen om het evangelie aan de heidenen te prediken, Hand. 9 : 15, 22 : 21, 26 : 17, 18, en in het bijzonder geroepen om dit te doen in Griekenland, 16 : 6-10, en speciaal te Corinthe, 18 : 9.

te stellen, ja ons zelfs niet met hen te vergelijken. Want wij
kunnen natuurlijk in hun schaduw niet staan. Wij immers
wòrden maar gezonden en we weten wel Wie ons werk be-
oordeelt en beoordelen zal. Zij daarentegen zijn eenvoudig
op eigen initiatief naar Corinthe gekomen. Zij hebben zich
zèlf gezonden naar Corinthe, en wanneer zij er zich thans
op beroemen de kerk des Heren aldaar door hun
arbeid te hebben gezegend, dan meten en beoordelen zij
hun werk dus naar hun zelfverzonnen opdracht en dan
vergelijken zij zichzelf dus met zichzelf. Waarmee zij even-
wel hun onverstand bewijzen. Want dan nemen ze eigen-
13 lijk de maat zonder maatstok. *Wij* daarentegen, zullen *wij*
roemen op wat te Corinthe is tot stand gebracht, dan be-
hoeft òns roemen in 't geheel niet maat-loos te zijn. Dan
houden wij ons maar eenvoudig aan de feiten; aan de maat
op de maatstok, die God Zelf gebruikte, toen Hij ons ons
aandeel toegemeten heeft en ons de plaats wees, waar wij
werken moesten. Toen mat Hij ons toe een zó uitgestrekt
arbeidsveld, dat binnen de grenzen ervan ook Corinthe
viel en onze taak en roeping dus ook reikte tot aan ú.
14 Wij houden ons dus maar aan Gods eigen maatstaf. Want
wij behoeven ons niet uit de naad te rekken om toch
maar — alsof de ons toegemeten rayon niet ook u bestreek
— te bewijzen, dat dit inderdaad wel het geval is en dat
Corinthe behoort tot ons werkgebied. Dat is volmaakt
overbodig. Laten weer de feiten spreken. We hèbben in-
middels ook u bereikt met onze prediking van het evan-
15 gelie, dat de Christus ons heeft opgedragen. Wij behoeven
niet maat-loos roemend te werk te gaan. Wij pronken niet
met andermans veren. Wij laten niet eerst een ander het
evangelie ergens brengen en kerken stichten om dan later
daarachteraan te komen en de eer van pionier op te strij-
ken. Wij behoeven ons niet te beroemen op het gezwoeg,
dat een ander zich vooraf moest getroosten. Wel hebben
we deze hoop: We zouden graag willen, dat uw geloof zo
toenam, dat we aan u geen aandacht meer behoefden te be-
steden, maar we bij u vandaan verder konden trekken. Dàt
hopen we wèl. Dat verwachten we ook. Dat we bij u ge-
prezen zullen worden, wel te verstaan: naar de maatstaf,
die bij ons werk behoort, nl. verder trekken, steeds maar

16 verder, en het evangelie gaan brengen in die delen van de wereld, welke uw achterland vormen [1]). Dàt hopen we wèl. Niet ons te beroemen op werk, dat door anderen is verricht op terrein, dat hun werd toegemeten. Dat verlangen wij niet: pochen op eens anders werk. Teren op wat hij heeft mogen bereiken [2]).

17 Neen. Wil men zich ergens op beroemen, laat het dan zijn alleen hierop — wat ònze roem is —, dat men getrouw heeft mogen arbeiden in opdracht van de Heer en Gebie-
18 der Christus. Kunnen zij dàt? Alle ander geroem is waardeloos. Want ge móet maar niet iedereen goed achten en accepteren, die slechts op eigen aanbeveling zich bij de kerken indringt. Dàt geeft hem nog geen waarmerk van echtheid en betrouwbaarheid. Gij móógt dat maar niet zelf uitmaken. Dat moet ge aan de Héér overlaten, aan Chrìstus. Wie door Christus bij de kerken aanbevolen wordt, dié is betrouwbaar en dié alleen is voor u acceptabel, Corinthiërs! [3])

3. *Een eer, die ik me niet ontnemen laat.* 11 : 1-15.

11 : 1 Och toe, laat mij ook eens een beetje mal mogen doen. Het zal u wel van me tegenvallen. Mal doen *zij* immers, heb ik gezegd. Ik niet. Toch moet ge het ook maar eens

---

[1]) Paulus, de heidenapostel bij uitstek, heeft zich verplicht gevoeld het evangelie in heel de wereld zijner dagen te doen klinken. Toen hij 2 Corinthe schreef, had hij zijn verblijf te Efeze al achter de rug en reeds toen sprak hij: Ik moet ook Rome zien, Hand. 19 : 21. En als hij straks, niet lang na het schrijven van 2 Corinthe, te Corinthe komt, schrijft hij aldaar zijn brief naar Rome, waarin hij wederom blijk geeft van zijn verlangen met zijn evangelieprediking ook naar Rome te komen, ja naar Spanje door te dringen, Rom. 15 : 23, 24. Ieder kan dus nagaan van welk verlangen de apostel was vervuld, toen hij 2 Cor. 10 : 15, 16 schreef. Europa verder in!

[2]) Hier laat de apostel wel zeer duidelijk merken wat zijn grief was tegen zijn Joodse tegenstanders, die de gemeente van Corinthe van hem zochten te vervreemden. Van hieruit hebben we de voorgaande verzen vanaf vs 7 verklaard.

[3]) Hoe mat blijft toch vs 17 („Die roemt, roeme in de Here", enz.), wanneer men het alleen maar hanteert als bewijsplaats voor Gods vrije genade om zondaren te zaligen, maar hoe scherp wordt de apostolische veroordeling van alle revolutionnair zich opwerpen als of in de plaats stellen van de wettige ambtsdragers in Christus' kerk, in deze woorden gehoord, wanneer men ze in hun verband leest.

2 van mij kunnen hebben. Omdat ik zo jaloers over u ben.
Heilig jaloers. Ik kom voor een goddelijk recht op [1]).
Indertijd heb ik nl. uw bruidswerver mogen zijn. Gij waart
heidenen. Maar ik heb Christenen van u gemaakt. Het is
mijn werk geweest, dat ge een heilige gemeente werdt.
Verloofd met één man. Niet met méér dan één, als een
slet. 't Was mijn toeleg u als een rein meisje aan Christus'
3 zij te stellen [2]). Maar nu zit ik over u in zorg. Het mocht
u eens gaan als Eva. Ook een vrouw. De eerste nog wel
op aarde. En wat vreselijke gevolgen zijn uit haar afval
voortgekomen! Ook zij is reeds gevallen als slachtoffer
van gemene list. Door de slang verleid. Daarachter verborg
zich de sluwheid van Satan [3]). Ik ben bang, dat het
met u eens evenzo mocht gaan. Dat uw hoofd ook eens op
hol mocht worden gebracht en uw gedachten totaal in de
war, zodat ge de eenvoudige hartelijke trouw aan Christus
eens mocht verlaten.
4 Ge zijt veel te argeloos.
Komt de een of ander bij u aan en verkondigt hij
u een Jezus, die heel iemand anders is dan die, welke wij
u verkondigd hebben, of wordt ge onder geestesinvloed
gebracht, die volkomen verschilt van de Geest, Die met
onze arbeid over u kwam, of krijgt ge een ander evangelie
te horen dan ge eerst hebt aangenomen, dan vindt gij dat
allemaal maar goed. Het is wat moois! Zo argeloos móet
5 ge niet handelen. Alsof ik u niet voldoende onderwezen
had en gewaarschuwd. Want mijns inziens ben ik daarin
beslist niet te kort geschoten, zelfs niet vergeleken bij de

---

[1]) Letterlijk: met een naijver Gods. Zie over zulk een jaloersheid Gods vanwege Zijn volk Ex. 20 : 5, Ezech. 23 : 25. Wanneer de gemeente van Christus niet meer al haar heil verwacht van haar bruidegom, maar ten dele ook nog van zulk een godsdienstig bedrijf als dat der Judaïsten, dus niet meer van Gods pure genade, dan is zij een onzuivere gemeente, een ontrouwe bruid.

[2]) Hoewel het niet onmogelijk is, dat de apostel hier aan Christus' wederkomst denkt, lijkt het eenvoudiger, de beeldspraak slechts te laten slaan op Paulus' arbeid gedurende de tijd, dat hij te Corinthe voor de eerste maal vertoefde.

[3]) Joh. 3 : 44. De manier, waarop Paulus straks in 11 : 14 over de satan spreekt, bewijst, dat hij hier, in 11 : 3, bedoeld heeft reeds naar hem te wijzen.

6 puikste apostelen [1]). Er moge dan naar Corinthische smaak
aan mijn prediking een schone trant ontbreken [2]), aan
bewijs, dat ik kennis bezit van God en Zijn verlossing door
Christus, ontbreekt het toch zeker niét. Wie kan het beter
weten dan gij zelf! Want inzake geen enkel onderwerp
hebben we het ook maar iemand van u aan het nodige
licht doen ontbreken.
7 Of is het soms verkeerd van me geweest, dat ik dit
werk bij u kosteloos gedaan heb, en zijn er soms mensen,
die u wijs willen maken, dat het daarom minder in ere
behoeft te worden gehouden? Had ik een onbetaalbaar
evangelie niet voor niemandal moeten prediken? Want wat
ik u bracht was geen zelfverzonnen evangelie, van mensen,
maar door God mij opgedragen. Was het soms ook bene-
den m'n stand, dat ik als een nederige werkman geleefd
heb [3]) om u maar op te heffen van heiden- tot Christen-
8 dom? Had ik dat niet mogen doen? Andere kerken heb
ik bij wijze van spreken om uwentwil uitgekleed. Ik heb
uit haar handen tractement aangenomen om bij u te kun-
9 nen gaan dienen. Toen ik bij u verblijf hield en m'n dienst-
werk ten uwent verrichtte, scheelde het niet veel, of ik
was platzak. Zover was ik door m'n geldmiddelen heen.
Maar ik heb niemand uwer om een cent gemoeid. Trou-
wens, het bleek gelukkig ook niet nodig. Want toen kwa-
men de broeders uit Macedonië. Ge herinnert u hen zeker
nog wel. En dié hebben toen bijgepast, wat ik nodig had
om bij ú door te kunnen werken. En zo heb ik mij er dus
wel voor gewacht, u ook maar in enig opzicht tot een last
10 te wezen. En daar zal ik me voor *blijven* wachten. Dat ver-
zeker ik u. Het staat onwrikbaar bij me vast. Zo
waarachtig als ik geloof in Christus. Ik heb u nooit

---

[1]) Het is de vraag, wie met dit woord „apostelen" worden bedoeld. Ziet het op de twaalf apostelen, dan zou dit kunnen zijn, omdat de Joodse indringers te Corinthe zich op de „twaalf" beriepen tegenover Paulus. Wat zeker ten onrechte zou geweest zijn en waartegen men een verweer van de apostel zou verwacht hebben als in Gal. 2 : 6-10. Daarom lijkt het aannemelijker, het woord „apostel" op te vatten als: uitgezondene, prediker. De Corinthiërs moesten dan zelf maar aanvoelen wat dit algeméne woord te zeggen had in hun bepaalde omstandigheden.

[2]) Zie de parafrase van 1 Cor. 1 en 2.

[3]) Hand. 18 : 3.

voor een duit bezwaard. Dié eer zal niemand in het
land van Achaje [1]) kunnen nalaten me na te geven.
11 Waarom ik daar zo op sta? Omdat ik soms toch niet
uit de rechte liefde jegens u handel? Laat u niets
12 wijsmaken. God weet beter. Neen, daar heb ik deze
reden voor. Daardoor wil ik wind uit de zeilen nemen. Er zijn er immers, die het anders doen. Dié laten zich betalen en zijn daar zelfs groots op. Dat kunnen zij immers doen. Is wie het niet doet, zo fluisteren zij, eigenlijk wel een echte apostel? En nu zouden ze maar wàt graag willen, dat er tussen hen en ons op dit punt geen verschil zou blijken te bestaan. Maar die kans zullen ze van mij niet krijgen. Ik blijf pertinent doen zoals ik deed, om het ver-
13 schil vooral in het oog te laten lopen. Want echte apostelen, echte gezondenen van Christus, treden zo niet op. Zo handelen leugenapostelen. Zo gaan slimme egoïsten te werk. Die doen zich wel als apostelen voor, als gezondenen van Christus, maar ze spelen toneel. Ze zijn het niet.
14 Wat u overigens niet vreemd voorkomen moet. Want hij,
hij doet evenzo. De satan, bedoel ik. Terwijl hij in werkelijkheid slechts werken der duisternis uitvoert, neemt hij
15 de schijn aan van een engel des lichts. Geen wonder dus,
wanneer ook de knèchten van hem zich aanstellen als dienaren der gerechtigheid, die het nauw nemen met Gods geboden. Maar in werkelijkheid zijn hun werken boos. Past maar op voor zulke mensen. Let nauwkeurig op wat er van hen terechtkomt [2]). Want het zal hun er naar vergaan!

4. *Iets over m'n apostolische loopbaan, ter vergelijking met de houding van zekere snoevers.* 11 : 16-33.

11 : 16 Om terug te komen op dat mal doen [3]), liéver word ik
niét voor een dwaas gehouden. Maar als dat nu tòch ge-

[1]) Voor Achaje zie 1 : 1. De apostel zegt het een beetje prettig, niet al te persoonlijk, om de goede stemming niet te bederven, maar de Corinthiërs hebben z'n bedoeling natuurlijk terdege gevoeld. Hij bedoelde hèn.

[2]) Paulus spreekt van „hun einde". Of hij hiermee echter bedoelt het einde hunner handelingen reeds in dit leven of hun einde ten jongsten dage, is niet uit te maken.

[3]) 11 : 1.

beurt — omdat men vindt, dat een echte apostel immers
niet voor niets moet willen werken —, dan moet ge me
maar nemen zoals ik ben, als een domoor dus, en het van
me verdragen, dat ook ik 's een beetje aan het roemen sla.
17 Wat ik nu zeggen ga, heeft dus niet plaats zoals de Here
Christus het van Zijn knecht graag hoort, maar ik zal nu
eens even spreken als een dwaas, wel te verstaan: voor
deze ene keer en ten aanzien van dit bepaalde onderwerp,
18 nl. het roemen. Waar er zoveel zijn, die roemen op afkeu-
renswaardige wijze, zich verheffend op vleselijke dingen,
die in werkelijkheid van geen betekenis zijn als het de
dienst des Heren raakt, zal ik dat ook 's doen. Ik ga ook
19 roemen. Pochen zal ik. En gij zijt er immers verstandig
genoeg voor om zulk mal doen van me te verdragen. Dat
blijkt. Immers, uit de houding, die ge momenteel aanneemt
jegens die mallen daar bij u. Die dwazen verdraagt gij
20 immers ook. Wel, wel, wat zijt ge verstandig. Immers, wan-
neer men over u de baas speelt, op uw kosten teert, u
bij de neus neemt, op u uit de hoogte neerziet, u 'n klap
in 't gezicht geeft — dat verdraagt ge allemaal maar.
21 Zoveel zijn *wij* niet mans geweest. Dat moet 'k zeggen.
Tot m'n schande natuurlijk. Als ik tenminste naga, hoe
òns optreden was. Veel te nederig, lang niet zo kracht-
dadig.

Maar een hoge toon aanslaan, als men dàt soms doet
— bedenkt wel, dat ik immers voor de mal zou spreken —,
dat kàn ik wel.

22 Zijn zij Hebreeën, van zuiver ras en zuivere taal?
Ik ook.

Zijn zij Israëlieten, behorend tot het beweldadigde
oude volk? Ik ook.

Stammen zij lichamelijk van Abraham af? Ik
ook.

23 Zijn zij dienaren van Christus? — Maar nú ga ik
héél mal spreken. — Dat mag *ik* met nog veel meer
recht zeggen dan zij. Want ik heb veel zwaarder ge-
zwoegd, veel vaker gevangen gezeten, ontelbare malen
een pak slaag opgelopen, herhaaldelijk in doodsgevaar
verkeerd.

24 Van de Joden heb ik vijfmaal de veertig-min-één-

25 geselslagen gekregen [1]), door de Romeinen [2]) werd ik drie-
maal met de roede gestraft, éénmaal ben ik gestenigd,
driemaal heb ik schipbreuk geleden, een etmaal lang in
26 volle zee doorgebracht. Geregeld was ik op reis, werd ik
bedreigd door gevaren van rivieren, gevaren van rovers,
gevaren van de zijde van m'n eigen volk, gevaren van
heidense kant, gevaren in de stad, gevaren in de woestijn,
gevaren op zee, gevaren van broeders, die achteraf bleken
27 geen ware broeders te zijn [3]). Vol zwoegen en draven was
m'n leven, met vaak geen tijd 's nachts om te slapen, of om
te eten en te drinken, vaak zonder voldoende levensonder-
houd en zonder voldoende dek en kleren.

28 Om nu maar te zwijgen van alles wat ik nog verder
zou kunnen noemen — denk 's aan de grote aanloop bij
me elke dag maar weer en die drukkende zorg over moei-
29 lijkheden, mij voorgelegd vanuit al de kerken. Komt het
wel ooit voor, dat iemand ergens met vragen zit, waarmee
de „sterken" allang klaar zijn maar waaronder hij nog
zucht, en dat hij dan met z'n vragen niet naar mij toekomt
en ik me dan zo in z'n bezwaren inleef, dat ik met de man
mee bezwaard ben en „zwak" ben? Heeft het wel ooit
plaats, dat iemand ergens te struikelen komt tengevolge
van liefdeloosheid der anderen, of het wordt natuurlijk
aan mij bericht, zodat ik dan weer gloeien moet van ver-
ontwaardiging? [4])

30 Ge ziet het.

Ik zei immers: Moet er geroemd worden, dan zàl ik 's
roemen. Nu, ziehier. Ik kan het ook. Maar ge hebt wel
gemerkt, dat ik me niet beroepen heb op geschiedenissen,
waarin ik de grote man geweest ben. Integendeel. Ik kom,
zoals ge ziet, met feiten, waarbij ik juist maar een arm,
zwak schepsel ben geweest, verdrukt en vervolgd in de

---

[1]) Om het gebod van Deut. 25 : 3 niet te overtreden, gaf men maar 39 slagen.
[2]) Deze naam wordt door de apostel wel niet genoemd, maar uit het gebezigde woord voor het slaan met de roede, blijkt zijn bedoeling.
[3]) Letterlijk: pseudo-broeders.
[4]) Dit vers wordt verstaan, wanneer men 1 Cor. 8 : 1 — 11 : 1 begrepen heeft. Over de „sterken" en de „zwakken" zie men ook Rom. 14 : 1 — 15 : 13.

31 dienst van mijn heer Jezus [1]). Maar zo *zijn* de feiten, heus.
Jezus weet het. Ja, de Gòd en Váder van mijn heer Jezus
weet het. De tot in eeuwigheid Geprezene. Dié zelfs is mijn
getuige, dat ik er geen woord van lieg. Zó heb ik in Zijn
dienst geleden.
32 Direct, te Damascus, begon het al. De stadhouder [2])
van koning Aretas probeerde de hand op mij te leggen.
In de stad der Damascéners, nota bene [3]). Waar hij dus
niet eens het recht toe had [2]). Maar hij liet de poorten der
33 stad bewaken om mij te grijpen. Men liet mij evenwel uit
een venster in een mand over de muur naar beneden en
aldus wist ik nog te ontsnappen. Zo is mijn vuurdoop
geweest. Zo ben ik m'n apostolische loopbaan begonnen.

5. *Christus duldt geen hoogmoedige knechten, al zijn ze nog zo bevoorrecht.* 12 : 1-10.

12 : 1 Een laatste voorbeeld.
De afspraak was immers: Er moet geroemd worden.
Goed dan. Het deugt eigenlijk wel nergens toe. Want of
men al of niet een wettig geroepen apostel des Heren
is, wordt dáárdoor niet uitgemaakt. Maar laat ik het vol-

---

[1]) Wanneer de apostel hier van „zwakheid" spreekt, moet dit niet in 't algemeen verstaan worden, maar speciaal van zijn lijden om Jezus' wil, zie 12 : 10. De Joods-Christelijke tegenstanders van Paulus hadden daar geen last van, dank zij hun compromis, Gal. 6 : 12.

[2]) De apostel bezigt het woord „ethnarch", dat door „stadhouder" wordt vertaald, bij gebrek aan beter. Want koning Aretas of Haretas was een Arabisch vorst en zal vermoedelijk niet over Damascus hebben geregeerd en daar dus geen stadhouder hebben gehad in de gebruikelijke zin. Misschien had hij er zoiets als een consul, die echter tevens met gezag bekleed was over de Arabieren te Damascus (maar natuurlijk niet over de Damascenen). Zulk een ethnarch is er b.v. geweest over de Joden te Alexandrië.

[3]) Het valt op, dat de apostel na de vermelding van „Damascus" nog eens weer spreekt van „de stad der Damascenen". Vermoedelijk om er door te doen gevoelen, dat de ethnarch z'n boekje te buiten ging, omdat Paulus een Jood was en geen Arabier. Waarom de man dan tòch tegen Paulus optrad, vermeldt deze niet, maar de Corinthiërs en in elk geval de Joodse tegenstanders van Paulus zullen best gevoeld hebben, dat de Joden de ethnarch hadden opgestookt, Hand. 9 : 23-25.

gende ook nog noemen. Want ik heb gezegd, dat ik wel roemen zou, maar dat ik bij al m'n geroem toch niet me zèlf in de hoogte zou steken, integendeel, dat ik mezelf zou laten uitkomen als een zwak, onmachtig mens, die van zichzelf niets vermag. Dit moge u blijken uit het volgende staaltje van gezichten, welke de Here mij te zien, en van openbaringen, welke Hij mij te horen gegeven heeft. Bijzonder grote voorrechten voorwaar. Maar uit wat ik u ervan verhalen ga, zult ge zien, hoezeer ik zelf daarbij maar een onbeduidend mens ben gebleken en gebleven.

2 Ik weet, dat het volgende eens een zeker persoon [1]) is overkomen. Het was maar een heel gewoon persoon. Wel weet ik, dat hij iemand was, die Christus toebehoorde en in de dienst van Christus stond. Ook weet ik nog heel goed, wannéér het gebeurd is. Het is thans veertien jaar geleden [2]). Toen is aan die persoon een ontzaglijk voorrecht te beurt gevallen. Hij is toen wel zeer, zeer hoog verheven geworden. God heeft hem opgenomen en hem tot de derde hemel [3]) verhoogd. Dus dat wil toch wel wat zeggen. Alleen weet ik niet, hoe het in z'n werk is gegaan. Of hij weggenomen is van de aarde met lichaam en al, of dat hij weggenomen geweest is, terwijl zijn lichaam hier bleef. Dat weet ik niet. Dat weet God
3 alleen, Die er alleen de eer van toekomt. Voorts weet ik,

---

[1]) Om z'n grote bescheidenheid uit te drukken, spreekt de apostel hier enige malen over zichzelf in de 3e pers. enkelvoud. Men zou het kunnen vergelijken met de nederige manier van zelfaanduiding, welke men bezigt, wanneer men zich in een schrijven wendt tot hoge personages. Dan spreekt men niet van „ik", maar van „ondergetekende", en spreekt men ook verder over zichzelf in de 3e pers. enkelvoud, dus over „hij".

[2]) Misschien is het hier verhaalde dus voorgevallen in de tijd, toen Paulus door de Heilige Geest en de gemeente geroepen is tot het predikwerk, speciaal onder de heidenen, een groot moment in zijn leven, Hand. 13.

[3]) Waarschijnlijk een uitdrukking, waarachter we niet teveel moeten zoeken. In de taal van het O.T. wordt letterlijk gesproken van de hemelèn, meervoud, wat trouwens ook wel in het N.T. gebeurt, ook door Paulus, Ef. 4 : 10. De uitdrukking was blijkbaar geen speciaal Joodse en daarom voor Corinthiërs, die merendeels nog maar korte tijd Christenen waren, begrijpelijk, gelijk blijkt uit hetgeen de gruwelijke spotter Lucianus, gest. omstreeks 200, zei van Christus, nl. dat Hij iemand was, „die *ten derden hemel* was geklauterd en prachtige dingen vernomen had".

dat genoemd persoon, toen hij naar het paradijs [1]) opgenomen werd — ik zeg nogmaals, dat ik niet weet, hoe het
in z'n werk gegaan is; of hij weggenomen is geweest met z'n lichaam of zonder z'n lichaam; dat weet God alleen,
4 Die dit wonder gewerkt heeft —, dat hij daar toen woorden vernomen heeft, die een gewoon mens, zoals wij allen zijn, ook ik, niet alleen niet uitspreken kàn, maar ook al
5 zou hij het kunnen, niet nazeggen màg. Of ik dus ook een onbeduidende rol erbij gespeeld heb. Daarom zal ik alleen maar roemen over bedoelde persóón; over wat hem te beurt gevallen is; over hetgeen waartoe God hem verwáárdigd heeft. Maar over mezelf vermeld ik niets anders dan dingen, waaruit blijkt welk een zwak en onbeduidend
6 schepsel ik ben. Want wanneer ik mij nu op zulke feiten als het zoëven verhaalde, beroepen zou om te bewijzen, dat ik een bijzonder bevoorrecht mens ben, zou ik niet handelen als een rare dwaas, een praatjesmaker. Want het *is* dan toch maar zo, dat bedoeld persoon, aan wie God dat voorrecht schonk, en ik — dezelfde zijn. Ik zou er dus niet mee liegen. Toch doe ik het niet, maar ik leg mezelf een rem aan. Want ik wil niet, dat men anders over mij oordelen zal dan op grond van wat iedereen van me zien en horen kan; op grond van m'n voor ieder
7 openlijk waarneembaar en controleerbaar werk. En dàt, hoewel ik me toch op zulk een overvloed van openbaringen boven anderen zou kunnen beroepen. Maar dat doe ik niet. Het zou ook niet erg overeenkomstig de wil van God zijn. Want God heeft mij juist duidelijk doen verstaan, dat ik mij op het zoëven vermelde voorrecht beslist niet mocht verheffen. Daarom heeft Hij er voor gezorgd, dat ik sindsdien voortdurend door iets gehinderd word. Zoals ons lichaam soms kan worden gehinderd door een splinter, waardoor ons het

---

[1]) Ook het woord paradijs, van Perzische afkomst, betekenend park of diergaarde, niet alleen in het N.T. voorkomende, Luc. 23 : 43, Openb. 2 : 7, 22 : 2, maar ook bij heidense schrijvers, zal voor de Corinthiërs een terstond begrijpelijk woord geweest zijn. De apostel zal het hier bezigen ter aanduiding van de heerlijkheid des hemels en dus van de verhevenheid zijner openbaring.

lopen of arbeiden bemoeilijkt wordt, zo heeft God nl. nadien gemaakt, dat ik geregeld last heb van één der engelen waarover de satan nog beschikt [1]) en waardoor hij af en toe macht krijgt mensen ziek te maken [2]). Deze duivel nu brengt me telkens slagen toe [3]) en daardoor wil God voorkomen, dat ik mij op de heerlijke openbaring, welke Hij
8 me te beurt deed vallen, verheffen zou. Toen mij deze beproeving overkwam, heb ik de eerste drie keren de Here Jezus [4]) om hulp tegen die engel gebeden en gevraagd, dat de kwelgeest toch van me mocht heengaan en ophouden me telkens te plagen. Hij antwoordde eerst niet. Maar toen ik Hem de derde keer aanriep, heeft Hij me antwoord gegeven. Hij heeft toen gezegd, dat het in het geheel niet nodig was, dat ik van die beproeving werd verlost. Hij had mij immers in genade aangenomen en in Zijn dienst gesteld, en dat moest mij genoeg zijn. Hij had in Zijn dienst geen behoefte aan krachtfiguren. Integendeel. Die zouden het werk maar schaden. Daarom was het maar het beste, wanneer Zijn werk door zwakke mensen verricht werd. Dan kwam het het duidelijkst uit, dat de zaak van het evangelie niet afhankelijk was van mensenkrachten, maar van de kracht van Hèm.

9 Zo heeft de Here Christus gesproken, voor eens en voor goed, en daar houd ik mij dus stipt aan. Sinds dat antwoord beroem ik mij nog zoveel te meer maar het allerliefst op al zulke dingen, waaruit blijkt, dat ik van mezelf maar een zwakke tobber ben. Laat ik maar zwak zijn en van mezelf tot niets in staat. Want dan is er des te meer plaats in m'n leven en werken voor de kracht van Hem, aan Wie alleen alle lof

---

1) Matth. 25 : 41.
2) Luc. 13 : 11, 16.
3) De apostel gebruikt hetzelfde woord als waarmee in Matth. 26 : 67 wordt aangegeven, dat men de Here Jezus mishandelde. Werd Paulus ook op zulk een verachtelijke wijze geslagen, of zo, dat hij er om veracht werd? Op grond hiervan heeft men aan vallende ziekte of een andere zenuwstoring bij Paulus gedacht, waardoor hij telkens gehinderd werd, 1 Thess. 2 : 18.
4) Blijkens vs 8 wordt niet God, maar de Here Jezus hier bedoeld.

en eer toekomt in de zaak van het evangelie: de Christus.
10 Daarom vind ik het voor Christus zo fijn, wanneer ik er telkens maar ellendig aan toe ben en niets meer kan; wanneer men mij regelmatig verachtelijk uit de hoogte bejegent; wanneer ik voortdurend verkeer in nood; wanneer men mij onophoudelijk vervolgt, soms zo, dat ik beslist geen uitweg meer weet. Dat komt dan de eer van Christus ten goede. Want juist dan, wanneer alles wat *ik* kan, totaal verdwijnt, dan ben ik op z'n machtigst. Omdat Hij heeft gezegd mij zó het liefst te willen gebruiken.

6. *Geen verdachtmaking van financiële fraude.* 12 : 11-18.

12 : 11 Ziet nu toch eens aan, wat er van me geworden is. Wat maak ik nu toch voor een figuur. Als van iemand, die mal doet. Vanwege dat roemen. Maar dat kan ik niet helpen. Het is úw schuld. Gij hebt het er naar gemaakt, dat ik nu lijk op iemand, die een goed woordje voor zich zelf doet. Maar dat hadt gij kunnen voorkomen. Want gij hadt het voor mij op moeten nemen inplaats van mij achter te stellen bij die lieden, aan wie gij thans het oor leent. Want ik heb toch in niets voor de puikste apostelen ondergedaan [1]). Moet ik dan voor die lieden onderdoen? Ik ben een man van niets. Aangenomen. Maar dan sta ik met hèn
12 tenminste nog op één lijn [2]). En dat ik toch heus een echte apostel ben, dat hebt ge met uw eigen ogen kunnen zien, toen ik bij u was en m'n arbeid in uw midden verrichtte. Niet een enkele maal, maar herhaaldelijk zijn toen de duidelijkste blijken van mijn waarachtig apostelschap aan het licht getreden. Ge hebt zelf gezien, hoe ik gearbeid heb, aanhoudend, zonder voor iets of iemand uit de weg te gaan, en welke werken, een apostel eigen, ik in wondere kracht bij u heb verricht. Al die bewijzen zijn ook in uw
13 midden geleverd. Want wat is Corinthe te kort gekomen?

---

1) Zie de noot bij 11 : 5.

2) Het slot van vs 11 is scherp. Met verpletterende ironie laat de apostel voelen hoe hoog hij zijn tegenstanders, die de Corinthiërs willen terugleiden in het diensthuis, eigenlijk schat. Wat een nietsnutters, wanneer zij nog niet eens een nietsnutter kunnen overtreffen.

Wat is er soms op al die andere plaatsen ten gerieve van
alle andere kerken wèl gebeurd, waarmee gíj zijt over-
geslagen? Welk bewijs, dat uw gemeente door een echte
apostel gesticht is, ontbreekt u soms? Waarin zijt ge tekort
gedaan? O ja, wacht, er is toch één ding. Dat spijt me. Dat
heeft wel niet m'n ambtelijke arbeid van toen betroffen.
Het is iets van particuliere aard geweest. Iets van mij per-
soonlijk. Ik heb u namelijk nooit om een cent gemoeid [1]).
Ach ja, dat is waar ook. Dàt onrecht heeft men u aangedaan.
Dat heb ik zelf bedreven. Och, wil me dat dan a.u.b. verge-
14 ven. Let op, ik doe het toch weer. Ik maak me klaar om
voor de derde maal naar u toe te komen en ben ook ditmaal
niet van plan u voor een duit te bezwaren. Ik wil ook thans
geen penning honorarium van u hebben. Want ik behoef
het uwe niet te hebben, maar het is mij om u zelf te doen.
Anders zou het immers de omgekeerde wereld zijn. Gij zijt
mijn kinderen toch en ik uw vader, en kinderkens zorgen
toch niet voor hun ouders, maar ouders voor hun kinde-
ren, ja zij leggen het er op toe hun kinderen nog een
erfenis na te laten. Maar ouders erven toch van hun kin-
15 deren niet. Neen, ik wil u straks voor geen cent belasten,
maar zal van harte gaarne de kosten geheel alleen dragen,
ja ik ben zelfs bereid me helemaal voor u te laten uit-
kleden, als het uw personen maar ten goede komen mag.
Is dat nu zo raar, dat daar iets achter gezocht moet wor-
den? Moet *gij* daarom nu minder veel houden van *mij*,
omdat en naarmate *ik* zo ontzettend veel houd van *u*?
16 Jawel, durft men nog te fluisteren, maar hij heeft u vast
toch nog te pakken. Ik heb u nu wel niet om geld gemoeid,
maar, sluwerd als ik ben, heb ik mezelf wel op een àndere
manier schadeloos gesteld en zodoende u toch nog gemeen
17 bij de neus gehad [2]). Denken ze dàt van mij? Nu heb ik er
toch al heel wat op u afgestuurd. Maar heb ik ooit ge-
poogd door middel van één van die allen mezelf op uw kos-
18 ten te verrijken? Daar hebt ge b.v. Titus. Ge ziet hem

---

[1]) 11 : 9.
[2]) Men zal gelasterd hebben, dat Paulus vast wel iets van de opbrengst der collecte voor Jeruzalem zich zelf toeëigende.

binnenkort weer bij u terug. Ik heb hem immers dringend gevraagd naar u toe te gaan en ik stuur die broeder met hem mee [1]). Maar heeft Titus soms ooit gepoogd er beter van te worden door zich van u iets toe te eigenen? Hebben Titus en ik niet geleefd uit dezelfde Geest van God, Die alle hebzucht hartelijk haat? Zo ben ik hem altijd voorgegaan, en is hij me in dat spoor niet altoos trouw gevolgd?

---

[1]) Zinspeling op de contrôle over de collectegelden? 8 : 18-21.

DEEL IV (12 : 19—13 : 13).

NOG EENMAAL: PAULUS EN CORINTHE.

1. *Wat ik bij u zo graag nog anders hebben wilde.* 12 : 19—13 : 10.

12 : 19 Ik ga eindigen.

M'n brief is nog vrij lang geworden en onder het (voor)lezen ervan hebt gij zeker geregeld gedacht, dat wij bezig waren ons te verantwoorden ten overstaan van u. Dan hebt ge dat echter verkeerd gedacht. Het ware ook volstrekt overbodig. Want we zijn er van overtuigd, dat wij als dienaars van Christus onze woorden spreken en schrijven ten overstaan van nog wel heel iemand anders. Ten overstaan van God. Die oordeelt en zal eens oordelen.

Wel zijt gij bij al ons doen en laten ten allernauwste betrokken. Maar dan niet als onze rechters, voor wie wij onze lei zouden hebben schoon te vegen, doch als gemeente des Heren en belijders van Christus, die ons zo van harte lief zijt geworden, dat wij bij al ons spreken en schrijven uw opbouw en bevestiging op het oog hebben. Daar gaat het mij nu maar om en daarom schrijf ik u ook het slot nog van deze brief.

20 Want ik [1]) ben over u nog niet zonder zorg.

Ik ben er lang niet gerust op, dat ik u bij mijn komst niet zal aantreffen zoals *ik* het niet gaarne wens, evenmin als ik er gerust op ben, dat *gij* mij dan zult meemaken als iemand gelijk gij hem van uw kant hadt begeerd. Ik ben

[1]) In dit vers spreekt Paulus opeens in de 1e persoon enkelv., ook in de volgende verzen, tot aan 13 : 9. Wij veroorloven ons straks ook daar de 1e pers. meerv. te vervangen door de 1e persoon enkelvoud, dus „wij" door „ik" en „ons" door „mij".

bang, dat er onder u nog wel 's twist zou kunnen
blijken te heersen en jaloersheid, boos worden, nijdige ver-
deeldheid, kwaadsprekerij, gefluister, allerlei verwaand-
21 heid en wanordelijkheid. Er is reden voor mij om te vrezen,
dat mij bij mijn komst wel eens hetzelfde te beurt kon
vallen wat mij de vorige keer ook al overkomen is, toen
het mijn God immers naar Zijn liefdevolle wijsheid behaagd
heeft mij diep terneer te drukken door de toestand, waarin
ik u vinden moest. Hij mocht dat ook thans eens wederom
voor mij nodig achten; om mij diep te beschamen door de
toestand, waarin ik u aantref, u, de gemeente, welke eens
door *mij* is gesticht. Zo zou het ook thans wel eens kunnen
gebeuren, dat ik mij ernstig bedroeven moest over niet
enkelen, maar velen uwer, die ik vroeger [1]) ook al heb
moeten vermanen over hun zondige levenswandel en van
wie ik thans heb moeten vernemen, dat zij toch nog niet
tot inkeer zijn gekomen over hun slechtheid, hun hoererij
en hun leven vol uitspattingen, en zich daarvan niet heb-
13 : 1 ben bekeerd. En dat moest nu toch waarlijk eens uit zijn.
Straks zal het voor de derde maal wezen, dat ik tot u kom.
Wanneer ik dan nog dezelfde zonden bij dezelfde zondaren
zal moeten constateren als voorgaande keren, zal ik moe-
ten handelen in de geest van de bekende regel der wet
des HEREN: op de verklaring van twee en zeker van
drie getuigen zal iedere zaak vaststaan en afgehandeld
2 kunnen worden [2]). Zoals ik indertijd al gezegd heb, toen
ik u voor de tweede maal bezocht, zeg ik het u ook thans
van tevoren, dus inderdáád nog op een hele afstand van
u [3]), dat ik straks, wanneer ik andermaal bij u kom, even-
min als toen, een blad voor de mond zal nemen en zonder

---

[1]) Hetzij tijdens zijn eerste verblijf te Corinthe, hetzij tijdens zijn tweede verblijf aldaar, hetzij in z'n drie voorafgaande brieven aan de gemeente van Corinthe.

[2]) Deut. 19 : 15. Niet letterlijk, maar vergelijkenderwijs past de apostel deze regel toe. Immers was hij niet 2, 3 maal een andere, maar dezelfde getuige tegenover de zondaars te Corinthe. Hij wil echter zeggen, dat er na herhaalde vermaning eens een einde komen moet, vergelijk Titus 3 : 10.

[3]) Zinspeling op het vermelde in 10 : 1, nl. dat Paulus op een afstand wel heel wat durfde schrijven, maar wanneer hij aanwezig was slechts een timide indruk maakte, volgens de Corinthiërs, hun vermoedelijk door de Joodse tegenstanders ingefluisterd.

pardon de zonden zal bestraffen. Dat zeg ik aan het adres
van beiderlei soort van zondaars: èn die ik vroéger al
om hun zonden heb moeten vermanen èn de anderen, die
zich láter tot verkeerde dingen hebben laten verleiden [1]).
3 Bekeren zij zich niet, welnu, dan krijgt gij uw zin. Ge zoudt
me immers zo graag eens een proefstuk laten leveren? Ge
zoudt nu eens een krachtig bewijs willen zien van m'n
echte apostelschap? Een klaar en overtuigend bewijs, dat
het heus Christus is, Die Zich van mij tot het spreken van
Zijn Woord bedient? Het bewijs van een sterke Christus?
Zoals Hij Zich betoont bij ú. Want ge vindt, dat Christus
Zich jegens u heel anders toont te zijn dan jegens mij. Mijn
leven is vol ellende en druk. Maar in de gemeente van
Corinthe wordt door allerlei wijsheid van woord en wonder
van gave de Christus als een machtige, krachtige Christus
4 openbaar. En daar hebt ge metterdaad gelijk in. Want
indertijd is Hij wel als een zwak en krachteloos mens aan
het kruis terecht gekomen, maar dat is nu alles voor Hem
voorbij en dank zij de almogende kracht Gods, die Hem uit
de doden heeft opgewekt en aan Zijn rechterhand verhief,
is Hij thans één en al léven. Christus is inderdaad één en al
kracht en leven. Dat zult ge ook maar eens zien, als ik
straks bij u ben en tegen de zonde zou moeten optreden.
Want ik voor mij, ik kom wat me zèlf betreft wel
als een zwak en verachtelijk mens voor de dag. Dat
behoort er nu eenmaal zo bij. Omdat ik Christus als apos-
tel toebehoor. Een dienaar is niet meerder dan zijn heer.
Maar zal ik op gezag van die Christus eventueel tegen de
zondaars bij u moeten optreden, dan zult ge eens zien, dat
ook ik evenzeer als Christus een toonbeeld zal zijn van
leven en van kracht. Daar zal dan de almogende God
evengoed voor zorgen. Zo krachtig zal ik dan optreden.
En dan *krijgt* ge de proef. De proef van *mij* nota bene.
5 Dié wilt ge. Terwijl er aan ú zoveel mankeert. Let liever
eens op uzelf. Gaat liever na of gij zelf wel u als gelo-

---

[1]) Hier zullen twee soorten mensen bedoeld zijn. De eerste soort zal bestaan hebben uit Corinthische Christenen, die zich nog niet van hun heidense verleden hadden bekeerd, de tweede vermoedelijk uit zulke, die het oor hadden geleend aan het lasterlijk gefluister, dat Paulus toch geen echte apostel was. Over dit laatste spreekt immers het volgende vers.

vigen gedraagt. Daar ontbreekt bij velen uwer nog al wat
aan. Ge moest er maar niet naar verlangen, dat u zo'n
overtuigend bewijs worde gegeven, dat ik een echte apostel
ben. Laat gij zelf liever de duidelijke bewijzen zien, dat gij
echte Christenen zijt. Of behoeft dat soms al niet meer?
Ge zijt toch zeker nú al niet reeds — na die zondenlijst,
waaraan ik u herinnerde — tot de erkenning moeten ko-
men, dat gij zelf de ware Christenen niet zijt? Omdat Jezus
Christus in sommiger leven feitelijk geen plaats inneemt?
Zó staat het er toch niet met u voor? Dat wil ik nu maar
niet geloven. Tenzij *gij* in *uw* proef soms nú al bezweken
6 zijt. Ik heb echter gegronde hoop, dat ge na het lezen van
deze brief zult inzien, dat het er met *mijn* proef zo kwaad
nog niet voorstaat en dat ik die eventueel, àls ik dan door
krachtdadig optreden zal moeten tonen wie ik ben, glans-
7 rijk zal doorstaan. Maar liever, liever niet, en daarom rijst
mijn gebed tot God op om het volgende. Ten eerste, dat gij
met al het verkeerde, dat ik u zoëven [1]) genoemd heb,
maar volkomen breken moogt. Zodat ik dientengevolge,
en dat vraag ik dus ten tweede, tegen niemand uwer zal
behoeven op te treden en geen proeve van m'n echte apos-
telschap zal behoeven af te leggen. Neen, maar ik bid God,
en dit dus ten derde, dat gij voortdurend alleen maar
moogt doen, wat goed is in Zijn ogen. Met als laatste ge-
volg, en dit dus ten vierde, dat ge mij de gelegenheid ont-
neemt te tonen hoeveel ik mans ben. Dat ge mij door een
goede gelovige wandel zoals die echte Christenen betaamt,
de kans beneemt te tonen, dat ik de proef van m'n echte
apostelschap heus wel kan doorstaan. Als ge mij die kans
door de bekering van allen, die nog te berispen zijn, ont-
neemt, zal ik daar wel staan als iemand, die geen proeve
heeft afgelegd en die dus ook nog niet getoond heeft haar
metterdaad te hebben kunnen doorstaan. Maar dat offer
8 zal ik gaarne brengen. Want zulke dingen, o dié kan ik.
Al wat van me gevraagd wordt ten voordele van de grote
zaak van het evangelie der waarheid [2]), al zou het zijn,

---

[1]) 12 : 20, 21.

[2]) Met het woord „waarheid" zal de apostel hier, evenals in 4 : 2, het oog hebben op het evangelie, dat hij tegenover de Judaïsten had verdedigd en welke schat hij droeg, en bereid was te dragen, in een aarden vat, 4 : 7 en vervolg.

dat er van mijn eer daardoor niets overbleef, ja, zulke dingen kan ik. Maar iets te doen, al was het nòg maar zo weinig, waardoor de zaak van de evangeliewaarheid werd benadeeld, maar waardoor ik in de hoogte werd gebeurd, neen, dáár zou ik de kracht toe missen. Een onnódige proeve van m'n kracht, dáártoe zal ik geenszins in staat
9 zijn. Zodat gij het dus nu zelf in handen hebt, wat er straks gebeuren gaat. Ik laat het geheel aan u over. Gij zult dus van ons tweeën gerust de beste figuur mogen maken. Heel graag zelfs, wat mij aangaat. Want niets zal mij aangenamer zijn, dan wanneer *ik* er straks maar slecht afkom, maar *gij* als de beste van ons tweeën. *Ik* als een ongeacht en zwak klein wezen. Niet eens de proef van z'n apostelschap door krachtdadige bestraffing van Corinthische zondaars doorstaan! Maar gij, flinke Christenen. Wandelende in de waarheid. Doende wat goed is in Gods ogen. Want dàt vraag ik óók in m'n gebed. Dat er maar niets aan u moge mankeren.

10 Hier hebt ge meteen de reden, waarom ik u over deze dingen maar vast van hieruit geschreven heb. Dan behoef ik stràks wellicht niet zo kras bij u op te treden. Dat doe ik juist liever niet. Al mag ik het wel doen. Maar dan moet het werkelijk moeten. Want daartoe heeft mij de Here Christus wèl de bevóegdheid gegeven. Hoewel, natuurlijk alleen maar om daardoor Zijn kerk te bouwen en te bevestigen. Niet natuurlijk om daardoor te bewijzen, welk een groot man men wel niet is. Want dat zou maar leiden tot haar afbraak [1]).

2. *Slot: God zegene u.* 13 : 11-13.

13 : 11 Tenslotte dit nog, m'n broeders.

[1]) Dezelfde woorden (tot opbouw, niet tot verwoesting) zijn door de apostel gebezigd in 10 : 8. Daar had hij de Joodse tegenstanders op het oog. Mensen, die de gemeente van Christus er aan waagden bij het nastreven van hun hoogmoedige bedoelingen. Nu de apostel in het vlak voorafgaande de verleiding tot zulk hoogmoedig optreden wat zijn eigen persoon betrof, krachtig van de hand heeft gewezen, heeft hij een geschikte gelegenheid nog éénmaal te laten zien, welk groot verschil er is tussen hem en hen. En hoever de Corinthiërs al waren afgegleden door aan de stichter hunner gemeente zulk een vleselijke, wereldsgezinde eis te stellen, 13 : 3.

Laat u niet al te zeer door zonde en berouw terneerdrukken en bedroeven. Schept vreugde in de vergeving en verlossing, die voor ons is aangebracht en waarvan ik u ook in deze brief gesproken heb. Laat u wel van het verkeerde, dat nog onder u gevonden wordt en waarover ik u aanspreken moest, volkomen terug- en terechtbrengen. Neemt m'n woord van vermaning gewillig aan.

Weest onderling eensgezind en bewaart met elkaar de vrede. Dan zal God, Die in liefde en vrede een innig behagen schept, u zeker niet verlaten.

12 Wanneer gij met elkander ontmoetingen hebt, ziet in elkaar dan iets anders en meer dan slechts gewone alledaagse mensen en geeft elkaar dan maar niet de gewone gebruikelijke kusgroet. Maar eert elkaar dan als medechristenen, die gelijkelijk van deze wereld afgezonderd zijt en groet elkaar met de kus der onderlinge Christenliefde [1]).

Ge moet ook de groeten hebben van al de Christenen hier. Ze hebben me eendrachtig verzocht u dit namens hen te schrijven. Zo krachtig verzekeren zij hun eenheid ook met u.

13 En allermeest zij uw deel het volle Goddelijke heil.

De hoogverheven Heer en Meester Jezus Christus moge Zich over u genadig ontfermen en u al Zijn gunstbewijzen schenken.

De God en Vader van onze Zaligmaker, Die ons deze goede Heiland bezorgde, moge u daarin dan doen ondervinden, hoe groot Zijn liefde voor ons, zondaren, wel niet is.

En de Heilige Geest dele Zich in rijke mate aan u mede en Hij doe u allen, niemand uwer uitgezonderd, in Zijn levendmakende gemeenschap als ware Christenen leven.

---

[1]) Over het groeten van elkander met een kus zie men de parafrase van Rom. 16 : 16 en 1 Cor. 16 : 20 met de aantekeningen daarbij.

INHOUD.

Pag.

Ter inleiding 5
§ 1: Een bijzonder moeilijke brief . . . 5
§ 2: Paulus' eerste bezoek aan Corinthe . . 8
§ 3: Paulus' eerste brief aan Corinthe . . . 9
§ 4: Paulus' tweede brief aan Corinthe . . 10
§ 5: Paulus' tweede bezoek aan Corinthe . . 12
§ 6: Paulus' derde brief aan Corinthe . . . 14
§ 7: Titus' bezoek aan Corinthe 15
§ 8: Andere bezoekers van Corinthe . . . 19
§ 9: Paulus' vierde brief aan Corinthe . . 22

Deel I. Paulus en Corinthe (1 : 1—7 : 16) . . . 23
A. Hoe ik over onze verhouding denk (1 : 1—2 : 17) 23
1. Dat God mij tot apostel van Christus stelde en u, Christenen te Corinthe en omgeving, tot gemeente van Christus maakte (1 : 1, 2) 23
2. Dat God zelfs mijn bitterst lijden aan alle Christenen ten goede komen doet, omdat ik met allen één ben (1 : 3-11) . . . 24
3. Dat Corinthe op die regel voorzeker geen uitzondering maakt, integendeel (1 : 12—2 : 4) 26
4. Ge kunt dat weten:
uit mijn vergevensgezindheid jegens u,
uit mijn laatste brief aan u,
uit mijn zenden van Titus naar u,
uit wat mij te Troas overkwam om u,
en als ge mij vergelijkt met die fraaie lieden daar bij u (2 : 5-17) 30
B. Hoe ik denk over het verschil tussen de dienst

van Mozes en die van mezelf (3 : 1—4 : 6) . 35
C. Hoe ik denk over onze personen: Aarden potten! (4 : 7—5 : 8) 44
D. Hoe ik denk over onze dienst: Ambassadeurs! (5 : 9—6 : 10) 49
E. Wat ik denk van u: Heiligmaking! (6 : 11—7 : 1) 56
F. Dus nogmaals: Hoe ik over onze verhouding denk? Alles is weer goed! (7 : 2-16) . . 58

Deel II. Corinthe en de collecte (8 : 1—9 : 15) . . . 62

Deel III. Paulus, Corinthe en de Joodse onruststokers (10 : 1—12 : 18) 70
1. Aandacht voor een persoonlijk feit (10 : 1-6) . 70
2. Tweeërlei roemen. Roemen zonder maat en roemen naar de maat (10 : 7-18) . . . 71
3. Een eer, die ik me niet ontnemen laat (11 : 1-15) 74
4. Iets over m'n apostolische loopbaan, ter vergelijking met de houding van zekere snoevers (11 : 16-33) 77
5. Christus duldt geen hoogmoedige knechten, al zijn ze nog zo bevoorrecht (12 : 1-10) . . 80
6. Geen verdachtmaking van financiële fraude (12 : 11-18) 84

Deel IV. Nog eenmaal: Paulus en Corinthe (12 : 19—13 : 13) 87
1. Wat ik bij u zo graag nog anders hebben wilde (12 : 19—13 : 10) 87
2. Slot: God zegene u (13 : 11-13) . . . 91